

Revista ECONOMICA

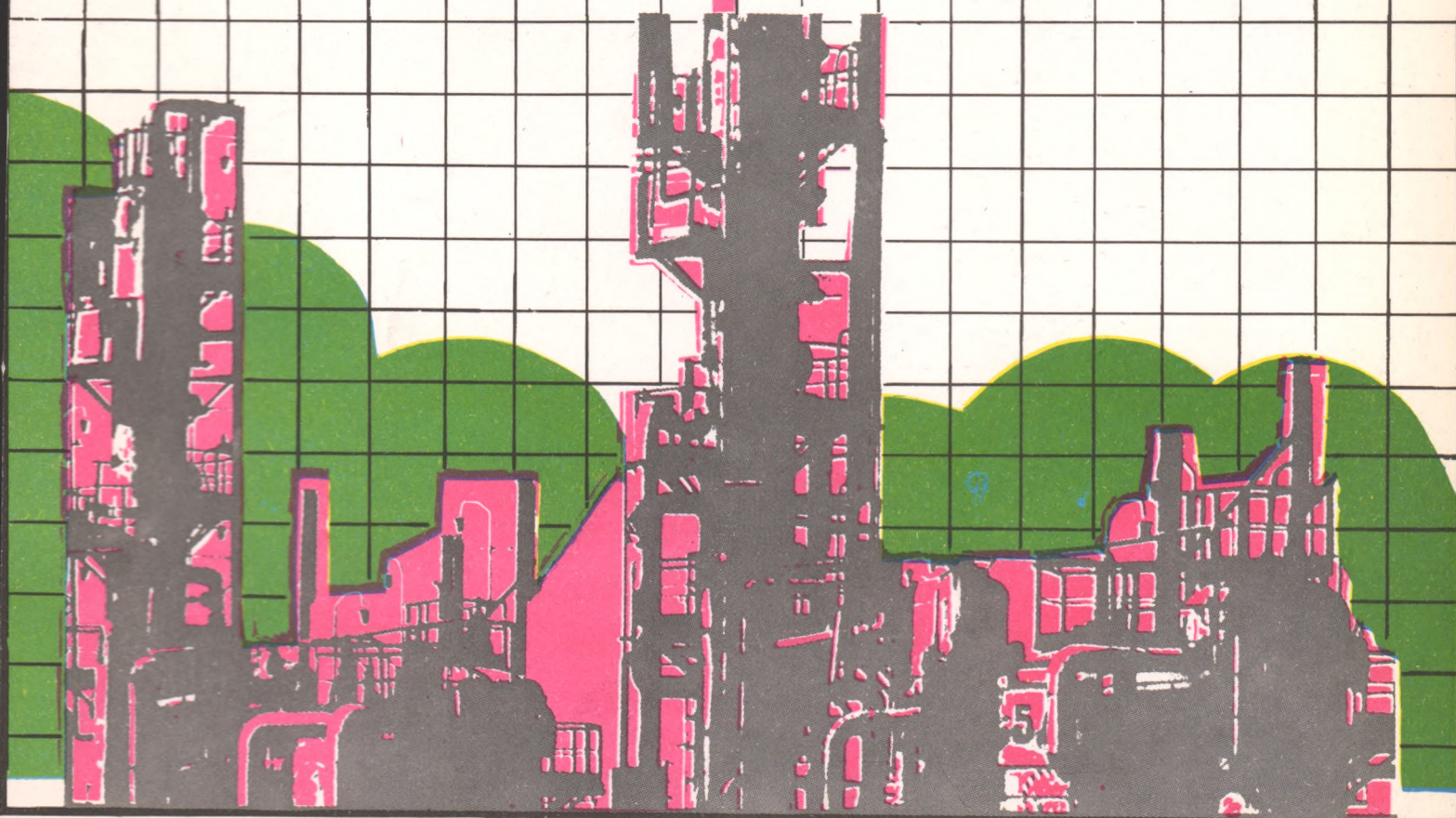
CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

PROCESUL INVESTIȚIONAL

SCHIMBUL 1

SCHIMBUL 2

impulsionarea
activității
pe
șantiere

VIZITA OFICIALĂ DE PRIETENIE A TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU ÎN R. S. F. IUGOSLAVIA

**Bilanț excepțional de bogat,
rezultate de mare importanță
pentru adincirea prieteniei frățești
și dezvoltarea colaborării
multilaterale româno-iugoslave**

**În timpul dineului oferit în onoarea tovarășului Nicolae Ceaușescu
și a tovarășei Elena Ceaușescu**

„Exprimindu-și satisfacția deplină față de rezultatele actualei vizite și convorbirile avute, care se înscriu în practica întâlnirilor lor prietenești, devenite tradiționale, președintele Nicolae Ceaușescu și președintele Iosip Broz Tito au relevat că acestea reprezintă o nouă și importantă contribuție la întărirea prieteniei și colaborării dintre cele două țări socialiste vecine, în interesul poporului român și popoarelor iugoslave, al cauzei păcii, progresului, socialismului și cooperării internaționale“.

(din Declarația comună)

La mitingul din orașul Velenie

**La semnarea
Declarației
comune**

Îndeplinirea exemplară a programului de investiții impune IMPULSIONAREA ACTIVITĂȚII PE ȘANTIERE

● Cauze și efecte ale unei dinamici neliniare ● O importanță rezervă insuficient folosită : lucrul în schimburi ● Imperativul nr. 1 : buna organizare a producției și a muncii

DISPARIȚIA caracterului sezonier al muncii în construcții-montaj nu înseamnă încă aplatizarea totală a curbei activității acestei ramuri. Limitarea tehnologică a gamei de lucrări ce pot fi executate în cursul iernii, productivitatea relativ mai scăzută a acestor lucrări ca și a celor din intervalul imediat premergător dării în exploatare a obiectivelor (situație a cărei importanță crește prin faptul că termenele de punere în funcțiune se aglomerează în ultimul trimestru), crearea eşalonată a condițiilor pentru deschiderea și dezvoltarea șantiierelor noi sînt numai cîteva din elementele ce determină ca forma acestei curbe, desfășurată pe luni, să se apropie de aceea a unui clopot scund — cu mențiunea că nivelul următorilor luni trebuie să fie superior celui de la începutul anului și să constituie, la rîndul său, punctul de pornire al creșterilor din anul următor.

Considerate din acest punct de vedere, rezultatele înregistrate de Ministerul Construcțiilor Industriale în perioada ianuarie-august 1976 (vezi graficul) prezintă, atît la producția de construcții-montaj cît și la productivitatea muncii, unele abateri de la modelul menționat.

Se remarcă evoluția în general ascendentă a celor doi indicatori, cu un spor în luna de vîrf, iunie, față de decembrie din ianuarie, de 82% la producție și 63% la productivitate. Creșteri mai substanțiale pe 7 luni în comparație cu perioada corespunzătoare din anul precedent au înregistrat unități ca T.C.I.-Iași (producție +46%, productivitate

+32,1%). T.I.M.-Iași (+20,5% ; +17,8%), T.C.I.-Cluj-Napoca (+19,1% ; +32,6%), T.C.I.-Gheorghe Gheorghiu-Dej (+27% ; +12,4%). Sînt cifre care relevă punerea în valoare a unui însemnat potențial latent.

Efecte deosebite au avut, în această privință, măsurile luate pe linia indicațiilor date de conducerea de partid și de stat, la Consfățirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din luna mai a.e., în legătură cu îmbunătățirea folosirii utilajelor de construcții. Alți la indicele de schimb (vezi tabelul), cît și la cel de

Folosirea în două schimburi (în % din parcul activ) a unor grupe principale de mașini și utilaje de construcții (date de sondaj)

Grupa de utilaje	20 V 1976	10 VI 1976	25 VII 1976	20 VIII 1976
Excavatoare de 0,6—1,2 mc	38	40	58	51
Buldozere de peste 65 CP	40	48	58	54
Cilindri compactori	28	35	52	45
Încălțitoare de peste 1 mc	45	51	58	40

fizice care trebuie să asigure respectarea termenelor de punere în funcțiune a obiectivelor de investiții.

Ritmul scăzut al activității din primele două luni a creat, din acest punct de vedere, un decalaj care n-a putut fi acoperit de creșterile ulterioare. „Relaxarea” față de perioada finală a anului precedent apare cu totul nefirească și iese și mai bine în evidență prin saltul producției cu peste 45% în martie față de februarie. Întîrzierea începerii unor lucrări noi și condițiile de iarnă (mai puțin aspre, totuși, decît în alți ani), au atîrnat mai puțin în balanță

activizare a parcului și la productivitatea fizică s-au obținut majorări sensibile la toate principalele grupe de utilaje.

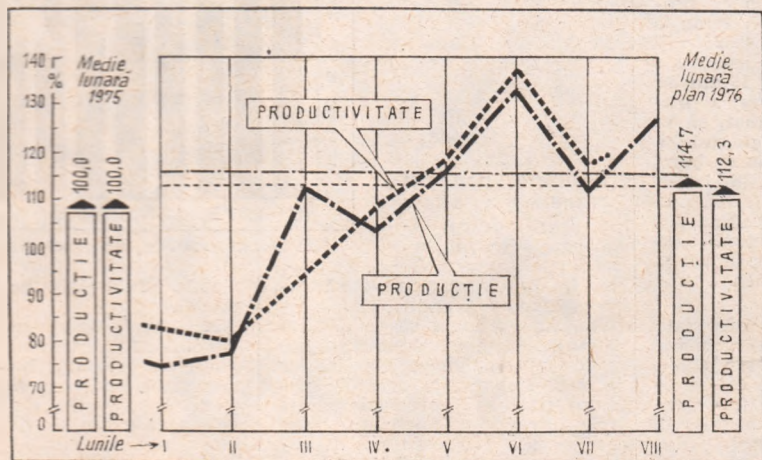
Acest fapt, ca și trecerea la aplicarea altor prevederi ale programelor de creștere a productivității muncii în cincinal au suplinat în bună parte deficitul de muncitori, care la unele trusturi a atins pînă la 14% din necesar.

TOTUȘI, nivelele obținute sînt departe de a fi satisfăcătoare : majoritatea unităților și, ca urmare, ministerul în ansamblu înregistrează în prezent rămîineri în urmă față de plan la producție și productivitate, influențînd negativ și situația stadiilor

decît cauze subiective care trebuie căutate în primul rînd în neasigurarea frontului de lucru la nivelul programat, în organizarea deficitară a producției și a muncii pe o serie de șantiere.

Mergînd mai departe pe firul lunilor, se remarcă la fel de nefirești „căderi” la început de trimestru : aprilie (92% din producția lunii martie) și mai ales iulie (față de iunie : 83,8% la producție, 85,6% la productivitate). Anumite dificultăți în determinarea lunară a valorii producției finite (dificultăți exagerate cu bună știință de unele unități) fac, ce-i drept, ca pe parcursul trimestrului să se mențină în raportările statistice oarecare rezerve ca se reglementează o dată cu bilanțul, amplificînd artificial ponderea ultimei luni ; ar trebui găsită modalitatea de a elimina această anomalie, care denaturează imaginea reală a dinamicii eforturilor. Oricum însă, nu aici se află explicația serioasei potieneli din iulie, cînd producția finită a rămas cu 6% sub plan (la unele trusturi — cele din Constanța, Ploiești, Pitești ș.a. — chiar cu 15—30%), ceea ce a majorat cu peste 40 de procente nivelul nerealizărilor cumulate la finele primului semestru — pe cînd dacă s-ar fi menținut ritmul de creștere din iunie față de mai, restanțele ar fi fost integral recuperate și s-ar fi înregistrat chiar și o depășire a planului pe 7 luni.

În fond, ce s-a întîmplat ? Abaterena de la ritmicitate, în plină perioadă de vîrf a activității de construcții, constituie și o consecință a unor dereglări în aprovizionare (de exemplu : la unele

Dinamica producției de construcții-montaj și a productivității muncii, în primele 8 luni din 1976, în comparație cu media lunară a realizărilor din 1975 (în%)

hale cu stâlpii montați, chesoanele de acoperiș — aflate în depozit — n-au putut fi puse în operă deoarece lipseau grinzile sau fermele de susținere). Dar, mai cu seamă, ea a fost determinată de motive de ordin organizatoric. Acțiunile de recrutare a forței de muncă au adus pe șantiere, în iulie, un important contingent suplimentar de muncitori, corespunzând numeric — în medie pe minister — necesarului rezultat din planul de producție. Pe de o parte însă, acest aport n-a avut eficiența scontată, din cauza ponderii insuficiente a calificărilor: pe de altă parte, integrarea în fluxul de producție a noilor veniți nu s-a făcut destul de operativ. Este semnificativ faptul că în ultima parte a lunii iulie și în continuare, în condițiile unei mai bune asigurări cu forță de muncă, gradul de extindere a lucrului în două schimburi a scăzut față de perioada anterioară — ceea ce se reflectă, de altfel, și în cifrele tabelului privind folosirea utilajelor. (De remarcat că în august s-a redus și coeficientul de activizare a parcului).

A SUPRA problemei schimburilor merită să insistăm. Se poate aprecia că sarcina trasată, reflectând o necesitate reală, o posibilitate de prim ordin de a acoperi creșterea importantă a planului de construcții în limitele unor cheltuieli raționale pentru mărirea dotării șantiereleor, dar cu o bună utilizare a celei existente, a fost rezolvată cu răspundere la nivelul ministerului, în faza de concepere a măsurilor de aplicare. S-au stabilit nivele precise, pe trusturi și perioade, pentru activizarea parcului de utilaje, pentru organizarea exploatarea acestora în două schimburi prelungite sau în trei schimburi: au fost majorați indicatorii de productivitate planificați pe utilaj, tocmai pentru a impune și pe această cale creșterea coeficientului de schimb. În unele cazuri

însă, mergând în jos pe scara ierarhică, gradul de concentrare asupra acestei probleme s-a diluat. Trusturile și subunitățile lor nu s-au îngrijit de adaptarea proiectelor de organizare a execuției la noul regim de lucru, nu au asigurat întodeauna formațiile de muncitori pe care să le deservească utilajele. Aceasta a afectat în mod deosebit turnările de betoane, al căror volum în schimbul II a fost mult inferior celui din primul schimb, ducând la folosirea sub capacitate a lanțului de utilaje specifice — stații de betoane, automalaxoare, pompe, macarale-turn. Au existat cazuri când de la primul la al doilea schimb, efectivul de muncitori al șantierului a scăzut de 5-6 ori, ponderea mecanicilor și șoferilor crescând însă de 2 ori și chiar mai mult, fără ca acceștia și mașinile pe care le conduceau să poată da randamentul cerut.

De asemenea, deși montajul prefabricatelor și al utilajelor tehnologice constituie un capitol important al programului de lucrări din perioada actuală, aceste operații se execută doar sporadic în schimbul II, de unde rezultă și productivități relativ scăzute ale macaralelor grele — utilaje a căror exploatare intensivă contribuie substanțial la creșterea producției și a productivității muncii.

Există posibilitatea unei recuperări grabnice a rămănerilor în urmă. La nivelul mediu zilnic al realizărilor din august, acestea echivalează cu producția pe 5-6 zile: deci, cu o extindere corespunzătoare a schimbului II la lucrările unde se pot asigura condiții tehnico-organizatorice corespunzătoare activității pe timp de noapte, înscrierea în plan ar putea avea loc chiar în cursul lunii octombrie. Acestui obiectiv trebuie să-i fie subordonate toate eforturile, întreaga capacitate organizatorică la toate eșaloanele. Primul an al cincinalului trebuie să se încheie cu planul de construcții- montaj și de pu-

neri în funcțiune integral realizat și cu o bună pregătire pentru racordarea cu anul 1977, când volumul lucrărilor va marca, la Ministerul Construcțiilor Industriale, o creștere de circa 60%, corespunzător dinamicii programului de investiții din cincinal.

EXPERIENȚA a demonstrat că în condițiile unei intense mobilizări a potențialului șantiereleor, ritmurile de lucru din perioada optimă pot fi împinse, doar cu mici atențiuni, până departe spre sfârșitul anului. Se cere, de aceea, ca fiecare zi să fie folosită din plin, cu cea mai strictă disciplină în programarea lucrărilor, în folosirea utilajelor, a forței de muncă, cu un control exigent, operativ și eficient. Capabil să înlăture și să prevină dereglările. Din analizele efectuate la diferite nivele, pentru obiectivele prioritare ca și pentru celelalte investiții, identificându-se toate problemele de rezolvat, au rezultat măsuri concrete ce trebuie transpuse, de către trusturile și șantierele de construcții și de instalații-montaj, în grafice zilnice cuprinzând volumele fizice de executat, primirea și montarea echipamentului tehnologic, efectivele de muncitori și utilajele necesare, mișcarea lor, organizarea folosirii lor în două schimburi prelungite și în trei schimburi. Urmărirea de către organele de partid, posibilitățile create pentru soluționarea directă a aspectelor colaborării între beneficiari, constructori, montori și furnizori constituie un important sprijin în acțiunea de redresare. Împreună, acești factori sînt datori să asigure nu numai recuperarea nerealizărilor la construcții-montaj, ci îndeplinirea planului de investiții în ansamblu său, ca o condiție hotărâtoare a obținerii sporurilor la producția industrială și agrozootehnică, prevăzute pentru 1977 și pentru anii următori.

Dan CONDREA

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Economisirea lemnului la construcția căilor ferate

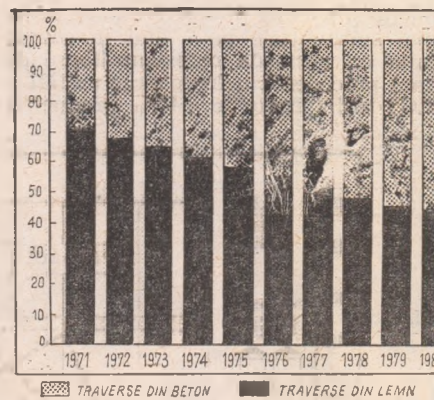
UN CONSUM însemnat de material lemnos se înregistra, până acum 15 ani, în producerea traverselor pentru calea ferată. Cu toate că traversele din lemn erau impregnate și chiar balotăte la capete, viața lor era relativ mică, de numai circa 20 de ani. O transformare în structura consumului a avut loc odată cu începerea producției de traverse din beton armat. Noul tip prezintă avantajul că are o durată de utilizare în linii de 2-3 ori mai mare decît traversele executate tradițional, ceea ce contribuie la reducerea treptată a consumului de lemn, micșorarea cheltuielilor de întreținere și reparație a liniilor ferate, creșterea productivității muncii.

Avînd în vedere aceste avantaje, producției de traverse din beton i s-a imprimat o dinamică susținută de creștere, ajungînd, la nivelul anului 1975, la

1 233 mii buc., în timp ce producția de traverse din lemn a fost continuu redusă (582 mii buc. în 1975). Această măsură a făcut posibil ca în cei 15 ani de introducere în consum a traverselor din beton armat, să se economisească echivalentul a circa 2 000 mii mc lemn de bună calitate. Pentru cincinalul 1976-1980 se prevede înlocuirea, în continuare, a traverselor din lemn cu cele din beton, ceea ce va amplifica economia de masă lemnoasă cu încă 1 milion mc.

Cu toate înlocuirile efectuate pînă în prezent, cantitatea totală de traverse din lemn aflate în linii este încă mare (peste 16 milioane). O parte din traversele de lemn scoase din liniile în care se introduc traverse din beton, pot fi recuperate pentru a fi reutilizate la întreținerea unor linii cu traverse din lemn. Pentru aceasta este necesar însă

Evoluția ponderii traverselor aflate în liniile de căi ferate normale

ca traversele respective să capete unele recondiționări, sarcină care trebuie să se afle în atenția organelor de întreținere și de aprovizionare ale căilor ferate. Importanța acestei acțiuni poate fi apreciată după cantitatea de traverse din lemn recuperate sau care pot fi recuperate de la lucrările de reparații capitale și refoșite în linii: în intervalul 1971-1975 aproape 3 mil. bucăți, iar în pe-

rioadă 1976-1980 peste 2 r bucăți.

Acționîndu-se perseverent pentru înlocuirea traverselor lemn cu cele din beton și recuperarea unor cantități cit r mari de traverse de lemn cele scoase din linii, se va putea aduce o contribuție însemnată la sporirea producției creșterea necesară realizării articolelor din lemn cu valoare întrebunțare superioară.

Dezbatere R. E.

PROCESUL INVESTIȚIONAL (II)

Teoria și cercetarea în sprijinul practicii

VASTUL PROGRAM DE INVESTIȚII ce urmează a fi realizat în acest cincinal va avea o contribuție importantă în procesul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră. Cele aproape 1000 miliarde de lei investiții, din care două treimi sînt alocate industriei, vor asigura, indiscutabil, un grad înalt de înzestrare tehnică a muncii. Problema de competență rezidă, așa cum o subliniază Directivele celui de-al XI-lea Congres al P.C.R., în asigurarea unei eficiente economice înalte a fondurilor alocate.

Rolul și gradul de implicare a diferiților factori în acest proces este statuat prin norme, iar din acest punct de vedere

s-ar părea că derularea lui ar mai impune doar încadrarea în timp. Și totuși, practica demonstrează că în domeniul investițiilor o serie de aspecte nu și-au găsit încă cea mai bună rezolvare pe plan metodologic sau practic.

Pentru a reliefa laturile procesului investițional care sînt susceptibile de îmbunătățiri, redacția a organizat, cu sprijinul Facultății de științe economice din cadrul Universității Babeș-Bolyai, din Cluj-Napoca, o dezbatere la care au participat cadre didactice și specialiști din unități de proiectare, de construcții și din bănci finanțatoare, ale căror păreri, sugestii și propuneri le publicăm începînd cu numărul de față.

Criteriul fundamental — efectul economic și social

GE. POSTELNICU — Fundamentarea deciziilor de investiții reprezintă un act politic de mare importanță, cu implicații majore asupra întregului proces al producției lărgite. Fiind legate de utilizarea unor însemnate resurse materiale și umane, este normal ca investițiile să facă obiectul unor largi preocupări, începînd cu factorul politic de decizie și terminînd cu beneficiarul acestora.

Politica înțeleaptă dusă și în acest sector de activitate de către Partidul Comunist Român, alocarea unei părți însemnate din venitul național pentru dezvoltare a asigurat, de-a lungul anilor, o justă repartizare a acestuia între sfera productivă și neproductivă, între ramurile și subramurile economiei naționale, acordîndu-se prioritate celor ce se situează în avangarda progresului tehnic și permit menținerea unui ritm înalt de creștere. Așa cum subliniază Programul partidului, în întreaga politică de investiții o atenție deosebită se acordă „folosirii cu maximum de eficiență a mijloacelor destinate dezvoltării economico-sociale a țării”. Într-adevăr, pornind de la studiile de dezvoltare în perspectivă a ramurilor și terminînd cu aspectele de detaliu privind soluțiile tehnologice, constructive sau de amplasament a viitoarelor obiective, coordonata de bază, criteriul fundamental al alocării resurselor rămîne **efectul economic și social** obținut de pe urma cheltuielii lor.

Ceea ce as dori să subliniez este faptul că, la nivelul unui județ, de pildă, criteriile majore luate în calculul fundamentării opțiunilor de investiții trebuie completate cu o serie de date rezultate din analiza atentă a situației economice și sociale a județului respectiv. În această privință, un interes aparte ar avea, după părerea noastră, **calcularea unor indicatori cum ar fi: venitul național ce revine pe persoană capabilă de muncă în județul respectiv, ponderea producției industriale în totalul produsului social, structura forței de muncă ocupate etc.**, care ar pune mai bine în lumină particularitățile specifice și posibilitățile de dezvoltare.

Orientarea investițiilor pe teritoriul județului Cluj a finit seama de o serie întreagă de criterii economice, tehnice, sociale și ecologice cum ar fi: amplasarea noilor capacități pe platformele existente, paralel cu creșterea altura de dimensiuni mai reduse în orașele Gherla, Dej, Huedin, precum și în viitoarele noi orașe Gilău și Aghireș; împletirea procesului de urbanizare cu cel de sistematizare rațională și eficientă a tuturor localităților; dimensionarea și profilarea unităților în strînsă legătură cu structura, ocuparea și utilizarea resurselor de muncă disponibile; imbinarea criteriilor de eficiență economică cu cele sociale privind reducerea nave-tismului și apropierea condițiilor de viață de la sațe de cele ale orașelor, dezvoltarea serviciilor, ocuparea forței de muncă feminine etc. Toate acestea au contribuit la creșterea unui cadru economic armonios, fără decalaje mari, stînjenoare, de ordin economic.

Pregătirea temeinică a deciziei de investiție

A. GIURGIU — Documentele Congresului al XI-lea al P.C.R., precum și expunerile ulterioare ale secretarului general al partidului au precizat un întreg sistem de condiții necesare adoptării unor decizii corespunzătoare, fundamentate din toate punctele de vedere.

Practic, marea majoritate a investițiilor realizate pînă acum au dovedit, prin rezultatele obținute, justetea deciziilor pe baza cărora s-au înfăptuit; au fost și cazuri însă în care criteriile de adoptare s-au dovedit mai mult tehnice decît economice. Dovada o poate constitui creșterea mai accentuată a valorii fondurilor fixe decît a producției globale industriale, cel puțin pentru primii ani ai cincinalului trecut. Deși există un sistem de indicatori de eficiență, un întreg sistem de organe de analiză, verificare și decizie, totuși au existat cazuri de investiții care nu răspund în

totalitate cerințelor formulate în documentele de partid.

Se constată cereri masive de investiții din partea unităților economice, unele dintre ele insuficient fundamentate. Este cunoscut faptul că oricît de riguros s-ar analiza cererile unităților economice, organul de decizie și de verificare este, într-un fel, influențat de modul în care solicitantul își argumentează propunerile sale, de modul în care se elaborează documentațiile suplimentare cerute de organul de decizie. În propunerile de investiții primează încă, uneori, mentalitatea pur tehnică. Economistii — la unitățile economice — încă nu au un rol hotărîtor. Influențați de performanțele tehnice ale unor utilaje — de multe ori dovedite numai prin prospecte și neverificate în condiții concrete de funcționare — cadrele tehnice își impun punctul de vedere. Consider că în **fundamentarea oricărei propuneri de investiții economistul ar trebui să aibă un rol hotărîtor**. Spunînd aceasta mă gîndesc îndeosebi la contabilii șefi, care prin însăși meseria și răspunderea lor pot exercita cel mai bun control asupra eficienței economice a propunerilor de investiție.

Indicatori normativi diferențiați ai eficienței economice

JH. POTOLEA — În prezent, există importante resurse de creștere a eficienței economice a investițiilor prin îmbunătățirea activității de fundamentare a fiecărei investiții sub aspectul necesității, economicității și oportunității, prin îmbunătățirea activității de proiectare și de avizare a investițiilor și prin asigurarea creșterii substanțiale a productivității muncii sociale și individuale la fiecare investiție productivă.

Așa cum arăta și tovarășul A. Giurgiu, fundamentarea insuficientă a investițiilor sub aspectul necesității, oportunității și economicității face necesară, în fața de avizare, reduceri substanțiale ale costului investițiilor sau îmbunătățirea indicatorilor tehnico-economici aprobați. Astfel, la investițiile în competența de avizare a Scurselei ju-

dețene Cluj a Băncii de Investiții, avizate în perioada anilor 1971—1974 s-au făcut reduceri de peste 480 milioane lei, din care cheltuieli de construcții-montaj de 207 milioane lei. De asemenea, la investițiile în competența de avizare a Centralei Băncii de Investiții, analizate de sucursală, s-au propus reduceri de peste 200 milioane lei. La indicatorii tehnico-economici proiectați s-au adus îmbunătățiri la peste 60% din numărul lucrărilor prezentate pentru avizare, materializate în creșterea producției, a productivității muncii, a acumularilor bănești, reducerea cheltuielilor de producție, micșorarea perioadelor de atingere a parametrilor tehnico-economici și a duratelor de execuție. Din prezentarea acestor date rezultă că prin îmbunătățirea activității unităților de proiectare se pot obține rezultate îmbunătățite pe linia creșterii eficienței economice a investițiilor.

În același timp, supunem atenției organelor de decizie problema stabilirii unor indicatori normativi, diferențiați ai eficienței economice, precum și o ierarhizare a acestora. La fundamentarea lucrărilor productive industriale se folosesc mai mulți indicatori care au menirea să cuantifice, comparativ cu alte investiții similare din țară sau din străinătate gradul de respectare a cerințelor eficienței economice a investițiilor. Dar nu există o ierarhizare a acestor indicatori, deși gradul lor de exprimare a unor aspecte ale eficienței economice este diferit. De asemenea, nu există, în toate cazurile, indicatori normați diferențiați pe ramuri, pe genuri de investiții, care să fie periodic revizuiți în funcție de modificările ce intervin în productivitatea muncii, în costul investițiilor și în nivelul cheltuielilor de producție.

Pentru a asigura creșterea eficienței economice a investițiilor este necesar ca orice decizie în legătură cu investițiile, indiferent de etapă sau nivel organizatoric, să fie precedată de o analiză temeinică, prin folosirea unui sistem de indicatori expresivi și comparabili, precum și a unor metode și modele matematice. În același timp, este necesar ca și duratele normate de execuție aprobate prin aceste normative să fie revizuite, ținându-se seama de modificările intervenite în dotarea unităților de execuție.

Integrarea activității de proiectare cu cea de execuție

A. LOȘONȚI — Prima problemă pe care dorește să o discut vizează elaborarea documentațiilor tehnico-economice. În prezent, există încă o mare separare a activității de proiectare de cea de execuție și exploatare, ceea ce duce la diminuarea răspunderii proiectantului, executantului și beneficiarului.

Față de această stare de lucruri, aș vedea necesară găsirea unor soluții de întărire a răspunderii factorilor care concură la realizarea programului de investiții și în acest sens opinia mea este că activitatea de proiectare pentru lucrările ce se execută în antrepriză ar putea fi preluată treptat de către organizațiile de construcții și reorganizată pe profile. Prin aceasta s-ar întări colaborarea tehnică între proiectant și

PARTICIPANȚI LA DEZBATERE :

Viorel BEJU, lector univ. — Catedra de finanțe-credit ; dr. **Ioan CĂINAP**, lector univ. — Catedra de matematică-statistică și analiză ; dr. **Lazăr CISTELECAN**, lector univ. — Catedra de finanțe-credit ; dr. ing. **Roman CRISĂN**, conf. univ. — Catedra de organizare și tehnologie ; ing. **Ion DONȘANU**, director tehnic la Grupul întreprinderilor de gospodărie comunală și locativă Cluj-Napoca ; ing. **Constantin EGIDIU** — Institutul de cercetare și proiectare Cluj-Napoca ; dr. **Aurel GIURGIU**, conf. univ. — Catedra de finanțe-credit ; dr. **Aurel LOȘONȚI**, directorul Sucursalei județene a Băncii pentru Agricultură și Industrie Alimentară — Cluj-Napoca ; dr. **Petre PINTEA**, conf. univ. — Catedra de contabilitate ; **Tarsicius POENARU**, contabil șef la Grupul de șantier nr. 4 — Trулstul de construcții Cluj-Napoca ; dr. **Gheorghe POSTELNICU**, lector univ. — Catedra de economie politică ; **Gheorghe POTOLEA**, directorul Sucursalei județene a Băncii de Investiții — Cluj-Napoca ; dr. **Ilie RĂMNICEANU**, lector univ. — Catedra de finanțe-credit ; **Teodor ROSCA**, lector univ. — Catedra de finanțe-credit ; **Gheorghe STINEANU**, asistent univ. — Catedra de finanțe-credit ; dr. **Constantin TULAI**, lector univ. — Catedra de finanțe-credit.

executant, eliminându-se divergențele în privința soluțiilor tehnico-construc-tive și a costurilor. Totodată, s-ar apropia activitatea de concepție de condițiile de execuție. **Proiectantul, deci, să funcționeze în cadrul ministerelor economice, iar acestea să dispună de constructor specializat ; beneficiarul să contracteze lucrarea în ansamblu cu antreprenorul general, care să includă atât proiectarea cât și execuția.**

A doua problemă se referă la folosirea în termenul planificat a fondurilor destinate investițiilor. An de an, asistăm, în dese cazuri, la nerespectarea termenelor fixate pentru darea în funcțiune a unor obiective de investiții. În prezent, beneficiarul de investiții nu suportă nici o consecință pentru nedarea în funcțiune la termen și de aceea **opinez pentru instituirea unor taxe penalizatoare pentru fondurile de investiții ce se utilizează la realizarea obiectivelor de investiții ale căror termene au expirat.** Aceste taxe să fie suportate din fondurile de producție, așa cum de fapt este reglementată dobânda majorată la creditele pe termen lung în cazul lucrărilor de investiții nepuse în funcțiune la termen și finanțate din aceste surse.

A treia problemă se referă la modul de efectuarea a recepției lucrărilor. S-a constatat în multe cazuri faptul că atât constructorii, cât și beneficiarii de investiții întocmesc și acceptă documente care în foarte multe cazuri cuprind și ascund lucrări neterminate și care condiționează funcționalitatea lucrărilor. Pentru eliminarea unor astfel de aspecte **propunem ca în cadrul termenelor de punere în funcțiune să fie cuprinsă și efectuarea lucrărilor de remediere ;** în acest fel, se exclude asemenea practici care îngreunează activitatea de producție a beneficiarilor.

A patra problemă se referă la diluarea răspunderii constructorului de bază în cazul lucrărilor executate prin subantreprenori. Multe din întârzierile pri-

vind nedarea în funcțiune la termen a obiectivelor se datoresc unor fisuri în organizarea execuției la constructori și de fiecare dată se încearcă deplasarea răspunderii pe seama altor constructori de specialitate. De aceea, **cred că trebuie sporite rolul și răspunderea constructorului de bază pentru toate lucrările, acesta urmînd să aibă raporturi directe cu subantreprenorii de lucrări și nicidecum cu beneficiarii de investiții.**

Cît privește aprovizionarea tehnico-materială pentru toate materialele și utilajele, aceasta să se realizeze în totalitate de către antreprenorul de bază pe seama fondurilor proprii de producție și a creditelor, scutindu-se de astfel de activități beneficiarul.

Ultima problemă se referă la modul de fundamentare în procesul de proiectare a indicatorilor de eficiență economică. În practica de pînă acum s-a dovedit că în general se fac supraevaluări ale acestora datorită luării în considerare a unor elemente care nu se sprijină pe situația existentă și perspectiva apropiată ca, de exemplu, volumul, sur-sa de materii prime și calitatea acestora. În alte cazuri, supraevaluarea este determinată și de faptul că se iau în calcul unele elemente de cheltuieli (retribuții, costul materiei prime, amortismente etc.) fără luarea în considerare a modificărilor legale de prețuri și tarife executate pînă la data proiectării și în perspectivă. Pentru a face din acești indicatori proiectați un instrument care să stea la baza planificării și urmării desfășurării activității economice, sint de părere că **este necesară instituirea obligativității pentru beneficiar și proiectant de a revizui tabelul acestor indicatori în fiecare an (dacă este cazul) cu abaterile legale, operațiune care să se realizeze înainte de fundamentarea planului pe anul următor.** De aceea, mă asociez întru totul punctului de vedere exprimat de către tovarășul Gheorghe Potolea cu privire la stabilirea și ierarhizarea indicatorilor tehnico-economici — cadru și de aceea solicit cadrelor didactice de la Facultatea de științe economice din Cluj-Napoca să investigheze actualele concepte de ordin teoretic pentru a găsi modelul optim de indicatori tehnico-economici din domeniul investițiilor.

Analiza corelativă a eficienței economice

I. CĂINAP — În literatura de specialitate se propune, de către unii autori, folosirea unui singur indicator pentru caracterizarea eficienței investițiilor : **venitul net total actualizat, venitul mediu anual actualizat obținut la un leu investit, durata de recuperare în diferite variante etc.** Dacă urmăm însă realizarea investițiilor se pot constata următoarele : apariția unor proiecte cu costuri reduse, paralel cu omiterea unor detalii necesare ale căror remedieri ulterioare reclamă suplimentări de investiții ; unele economii la fondul de organizare de șantier se explică prin neexecutarea unor dru-

Dezbateri consemnate de
Maria IONIȚA

(Continuare în pag. 6)

PRODUȚIA ȘI CERINȚELE BENEFICIARILOR

ÎNTECEREA SOCIALISTĂ pentru realizarea și depășirea prevederilor de plan și a angajamentelor asumate a mobilizat puternic întregul potențial creator al oamenilor muncii din întreprinderi, a atras în circuitul economic însemnate rezerve potențiale. Producțiile „record” obținute de numeroase unități economice au contribuit din plin la satisfacerea într-un grad mai înalt a cerințelor beneficiarilor interni și ale celor de peste hotare.

Aceste acțiuni au avut, totodată, efecte favorabile în diminuarea importului de produse ce puteau fi realizate prin forțe proprii, respectiv micșorarea efortului valutar. Ca urmare a accelerării introducerii progresului tehnic, a valorificării mai depline a inteligenței tehnice a oamenilor muncii s-au obținut rezultate bune în redimensionarea importului conform necesităților, evitând în acest fel risipa și asigurând un grad înalt de valorificare a resurselor și posibilităților interne. Într-o analiză întreprinsă recent am încercat să desprindem modul în care au acționat colectivele întreprinderilor Centralei industriale mașini-unelte, mecanică fină și scule pentru ca producția să poată satisface — alături de necesități interne — cerințele în continuă creștere ale beneficiarilor externi, să sporească contribuția produselor românești la circuitul mondial de valori.

Dimensiunile realizărilor...

DE LA ÎNCEPUT merită relevat faptul că sarcinile de export ale centralei cresc în acest an cu peste 20% față de realizările din 1975. În același timp, ponderea exportului în totalul producției marfă marchează o creștere simțitoare. Cum au acționat întreprinderile și centrala pentru îndeplinirea acestor sarcini?

1. Încă cu multe luni înaintea începerii actualului cincinal au fost întreprinse, în toate unitățile economice, măsuri complexe pe diverse planuri:

● **Asigurarea portofoliului de comenzi.** Atât în rîndurile beneficiarilor deveniți tradiționali, cât și în rîndurile beneficiarilor potențiali a fost inițiată o largă prospectare a necesităților de către întreprinderile centralei, cât și de către întreprinderea de comerț exterior

„Mașinexportimport”, acțiune care s-a soldat nu numai cu un bogat portofoliu de comenzi, ci și cu lărgirea sferei de pătrundere a produselor centralei în cît mai multe țări. Numărul țărilor în care sînt bine cunoscute și apreciate produsele centralei s-a mărit simțitor în acest an față de 1975, ridicîndu-se la aproape 100.

● **Acoperirea necesarului de materii prime.** În funcție de comenzile certe, au fost contractate din timp, în cunoștință de cauză, și cantitățile de materii prime și materiale atît din țară cît și străinătate, la termene care să permită desfășurarea normală a producției.

● **Pregătirea din timp a documentației tehnice și de execuție.** Prin potențialul celor două institute ale centralei — Institutul de cercetări și proiectări mașini-unelte și agregate și Institutul de cercetări și proiectări mecanică fină și scule — ca și prin nucleele de concepție ale întreprinderilor a fost pregătită din timp documentația tehnică și de execuție, astfel încît activitatea din acest punct de vedere să se desfășoare în cele mai bune condițiuni.

● **Elaborarea de grafice pentru urmărirea producției.** Paralel cu defalcarea sarcinilor de plan, în funcție de termenele stipulate în contractele de livrare, au fost întocmite grafice de urmărire zilnică a felului în care se realizează producția la export — grafice care permit cunoașterea pulsului activității în acest domeniu și luarea eventualelor măsuri atunci cînd se ivesc nesincronizări.

Ca urmare directă a acestor măsuri, ca și a multor altora, izvorîte din necesitățile specifice ale fiecărei întreprinderi, precum și a muncii pline de abnegație a tuturor muncitorilor, a cadrelor tehnice din execuție și din concepție, planul de export, pe ansamblul centralei, a fost nu numai îndeplinit pe primele 8 luni ale anului, ci și depășit cu 5,6%. S-au remarcat prin realizări deosebite în realizarea producției la export numeroase întreprinderi din cadrul centralei, printre care: întreprinderea de strunguri Arad, întreprinderea de strunguri Tîrgoviște și altele. De altfel, merită menționat faptul că, încă din 1975, valoarea exportului centralei a depășit valoarea importului ei.

2. În vederea diminuării efortului valutar al centralei, ca și al altor beneficiari din țară, s-a acționat pe două căi. Pentru reducerea importurilor

de completare necesare producției de mașini, scule și A.M.C. pe care le realizează centrala, au fost organizate numeroase expoziții la care au fost invitați conducători și cadre tehnice din alte centrale din cadrul Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini și din alte ramuri, care dispuneau de condiții pentru executarea lor. În urma acestei acțiuni, s-a reușit să se stabilească o gamă largă de produse ce vor fi executate în țară, în locul celor ce urmau să fie aduse din import. Printre altele — ca să nu dăm decît unele exemple — s-a stabilit realizarea motoarelor cu vibrații reduse de la mașinile de rectificat de către întreprinderea „Electromotor”-Timișoara, a elementelor hidraulice de la majoritatea mașinilor-unelte de către întreprinderea „Balanța”-Sibiu și multe altele. Ca urmare a însușirii în țară a unor produse, în locul celor care se aduceau din import, se estimează că, în anul 1977, fondurile valutare vor fi mișcate cu circa 20 milioane lei valută.

Ținînd seama de puternicul potențial de creație și de producție de care dispune, centrala a preluat, la rîndul ei, de la alți beneficiari din țară, executarea unor mașini, scule și A.M.C., care se aduceau în trecut din import, contribuind în acest mod la reducerea fondului valutar necesar procurării acestora. Astfel, pentru întreprinderea de mașini grele din București, întreprinderea de țevi Roman, întreprinderea de utilaj greu Craiova și altele, au fost luate măsuri să se execute, în unele întreprinderi ale centralei, strunguri paralele de Ø 1250 la întreprinderea de strunguri Arad, mașini de filetat și rețezat țevi și mufe la întreprinderea de mecanică Roman și întreprinderea de mașini-unelte și agregate București, scule diamantate la întreprinderea de mecanică fină din București și multe altele.

Desigur, în acest context, acțiunea de autoutilare a luat o mare amploare în mai toate întreprinderile. Sînt situații în care unele întreprinderi, deși au un alt profil de producție, își realizează prin efort propriu o serie de mașini, utilaje sau agregate strict necesare bunului mers al producției, reducînd în multe cazuri importul. Acestea au însă nevoie de unele elemente tipizate, care nu și le pot executa singure. Venind în întîmpinarea cerințelor multor beneficiari de asemenea elemente, centrala a luat măsuri ca, încă din acest an, elementele respective să fie executate la unitățile sale: întreprinderea de mașini-unelte și agregate București, întreprinderea mecanică Suceava, întreprinderea de strunguri Arad și altele.

Realizarea planului de export pe trimestre (%)

Trimestrul I	Trimestrul II	1 ianuarie—31 august (preliminat)	Trimestrul III (preliminat)
85,2	108	105,6	128

...și ale unor rezerve potențiale

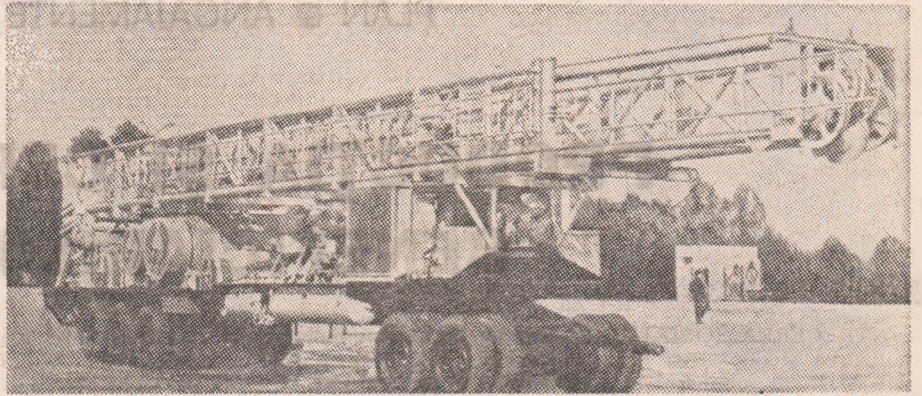
ANALIZA rezultatelor obținute pe primele 8 luni ale anului de către întreprinderile centralei ne-a prilejuit, totodată, cunoașterea unor laturi ale activității asupra cărora conducerea centralei trebuie să-și concentreze eforturile.

Este pozitiv faptul că, în această perioadă, planul la export pe ansamblul centralei a fost nu numai îndeplinit, dar și depășit. Dacă analizăm însă situația din punctul de vedere al ritmicității planului vom constata că activitatea n-a fost uniformă, lună de lună.

Așa cum rezultă din tabel, de toate că au fost întocmite grafice zilnice de urmărire a producției pe zile și produse, **planul pe centrală n-a fost îndeplinit ritmic**, consemnându-se rămăneri în urmă în trimestrul I, pentru ca în trimestrul II el să fie serios depășit. În trimestrul III, în urma luării unor măsuri eficiente, se prelină că planul va fi mult depășit. La nerealizarea planului pe primul trimestru au contribuit rămănerile în urmă ale unor întreprinderi. De altfel, două din acestea — Întreprinderea de mașini-unelte și agregate București și Întreprinderea „Înfrățirea” din Oradea — n-au realizat sarcinile de plan la export chiar cumulate pe 8 luni.

Desigur, la îndeplinirea neritimică a sarcinilor de plan și la rămânerea în urmă a acestor două întreprinderi au contribuit mai multe cauze, unele obiective, cum ar fi deficiențele în aprovizionarea tehnico-materială, în special din import. Dar alături de aceste cauze, nu pot fi neglijate nici deficiențele de ordin intern, printre care neutilizarea din plin a capacităților de producție și a forței de muncă. În lumina acestei situații este necesar — de altfel, centrala a și luat măsuri — ca producția să fie astfel organizată încât nu numai lună de lună, dar decadal planul la export să fie îndeplinit întocmai.

Mai sînt și alte greutăți, care nu sînt de natură să ducă — după unii specialiști ai centralei — la o bună desfășurare a activității atât în domeniul dimi-

Una din noile realizări ale industriei românești de utilaj petrolier, gata de expediere beneficiarilor externi — instalația F-100, care poate fi utilizată atât în foraj staționar pînă la 2 000 m, cit și în deplasări pe pneuri pentru operațiuni de service.

nuării efortului valutar, cit și în cel al producției de export.

— Asigurarea unor materii prime și materiale din import, strict necesare realizării în țară a unor mașini și utilaje — ne-a relatat tovarășul **Liutiev Ispas**, șeful serviciului import-export al centralei — se face foarte greoi, intru cît se mai menține împărțirea artificială a importurilor în „centralizate” și „departamentale” și nu s-a instituit, pentru fiecare produs importat, o răspundere unică, așa cum prevede sarcina stabilită la Plenara comună a C.C. al P.C.R. și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale din 30 noiembrie 1973. În aceste condiții, asimilarea și realizarea mașinilor-unelte se face cu întârziere și cu consumarea inutilă a unui volum mare de muncă din partea întreprinderilor producătoare, întreprinderilor de comerț exterior și centralei industriale. Se cer numeroase negații și vize pe fișele tehnice și borderouri, justificări și cereri la M.I.C.M., Ministerul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale, C.S.P., M.A.T.M.C.G.F.F. pentru înscrierea în plan a importurilor etc. Aceste operații se fac în același mod atît pentru materiale în valoare de 1 leu cît și pentru cele de 1 milion lei valutar, acțiune în care centralelor și întreprinde-

rilor de comerț exterior li se acordă competențe scăzute.

Pentru activitatea de export se consumă, de asemenea, inutil, un volum mare de muncă la întreprinderile producătoare, centrală și întreprinderea de comerț exterior „Mașinexportimport”, cu informări, situații și rapoarte, în afara dărilor de seamă. Decretul nr. 198 din iulie a.c. reglementează cadrul organizatoric al activității de import-export la întreprinderi și centrale. Dar ceea ce se impune este îmbunătățirea și simplificarea metodologiei existente de către M.I.C.M., C.S.P., M.A.T.M.C.G.F.F. și Ministerul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale.

NEÎNDOIELNIC, mobilizarea largă a rezervelor interne din întreprinderi, eliminarea greutăților care se mai manifestă, asigurarea de către centrală a condițiilor optime pentru desfășurarea ritmică a producției vor permite ca — pe ansamblul centralei — planul la export să fie depășit nu numai pe trimestrul III, ci și pe întreg anul 1976, creîndu-se astfel premise favorabile îndeplinirii sarcinii puse de partid, de promovare tot mai largă a exportului și de diminuare pe toate căile a efortului valutar.

L. ȚINTEA

Procesul investițional

(Urmare în pag. 4)

muri de acces sau a altor lucrări, cu consecințe nefavorabile asupra mijloacelor de transport sau utilajelor de construcții; punerea în funcțiune a unor obiective de investiții cu eforturi suplimentare din partea constructorului (concentrări de utilaje, materiale, resurse de muncă), care determină substanțiale depășiri ale costului lucrărilor de construcții-montaj, fără a se cunoaște exact dacă în perioada respectivă se vor recupera din venitul net al beneficiarului de investiții sau vor fi pierderi pentru economia națională. Practic, complexitatea realizării investițiilor nu poate fi cuprinsă într-un singur indicator, ci într-un sistem de indicatori economici; interdependența dintre proiectare-construcție-exploata-

re a investițiilor incumbă interdependența dintre indicatorii economici ai eficienței investițiilor.

Deci, **optăm pentru o analiză corelativă a eficienței economice a investițiilor, pe baza unui sistem de indicatori economici corelați, la nivelul factorilor de realizare a investițiilor și la nivelul ramurii și economiei naționale.**

A doua problemă la care dorim să mă refer o constituie necesitatea **cuantificării influenței factorului timp nu numai asupra eficienței economice a investițiilor, dar și asupra eficienței economice a activității de producție.** Spre exemplu, indicatorul „cheltuieli de producție la 1 000 lei producție la preț de deviz” la constructor este influențat de durata de execuție a obiectelor de investiție. În cadrul cheltuielilor indirecte există cheltuieli

legate de durata de execuție a obiectelor de investiții: indemnizații permanente de detașări și deplasări pentru executarea lucrărilor de construcții-montaj, transportul muncitorilor, cheltuieli cu cazarea și echipamentul muncitorilor, cheltuieli cu retribuirea maștrilor, cheltuieli pentru amenajarea și întreținerea șantierului etc. Odată cu reducerea duratei de execuție, în condițiile desfășurării normale a activității șantierului, și aceste cheltuieli se reduc, influențînd favorabil costul obiectului de investiție și imolcînd „cheltuielile de producție la 1 000 lei producție”.

Influența duratei de execuție se transmite favorabil prin cheltuielile la 1 000 lei producție și asupra beneficiilor, ratei rentabilității, adică contribuie la ridicarea eficienței activității economice a constructorului și economiei naționale.

EXPERIENȚE ÎN ACTUALITATE

Concentrarea producției pomicole

PORNIND de la orientarea spre concentrarea plantațiilor pomicole intensive în zona colinară, pentru creșterea eficienței producției de fructe și redarea pentru alte culturi a suprafețelor de teren din zonele de șes ocupate de livezi cu randament scăzut, autorul a elaborat, pe exemplul județului Argeș, un model de prognozare a acestui proces, care poate servi ca instrument de lucru și organelor agricole din alte județe unde pomicultura este sau urmează să fie dezvoltată.

SARCINILE privind creșterea continuă a producției pomicole și ridicarea eficienței economice a acesteia impun elaborarea din timp a unor studii de prognoză care, pe baza extrapolării tendințelor actuale de dezvoltare și luând în considerație necesitățile sporite de fructe în viitor, să asigure un caracter științific și realist fundamentării direcțiilor de dezvoltare în perspectivă a pomiculturii.

Cu ocazia vizitei de lucru în județul Argeș, din 25 septembrie 1975, tovarășul Nicolae Ceaușescu a analizat și programul de dezvoltare a pomiculturii în

Sub 100	I	501-550	X
101-150	II	551-600	XI
151-200	III	601-650	XII
201-250	IV	651-700	XIII
251-300	V	701-750	XIV
301-350	VI	751-800	XV
351-400	VII	801-850	XVI
401-450	VIII	851-900	XVII
451-500	IX	peste 900	XVIII

Tabelul nr. 1: Valoarea producției pomicole în prețuri de realizare (mii lei) și clasele de încadrare a unităților agricole după gradul de concentrare a producției pomicole

viitor. Printre altele, secretarul general al partidului a indicat să se acționeze în direcția accentuării concentrării plantațiilor pomicole în zona colinară. Pe terenurile care sunt improprii culturilor de cimp. Această orientare presupune dezafectarea unor plantații pomicole neeficiente din zonele de șes și văi, ceea ce creștea posibilitatea de a se reda agriculturii importante suprafețe de teren propice altor culturi.

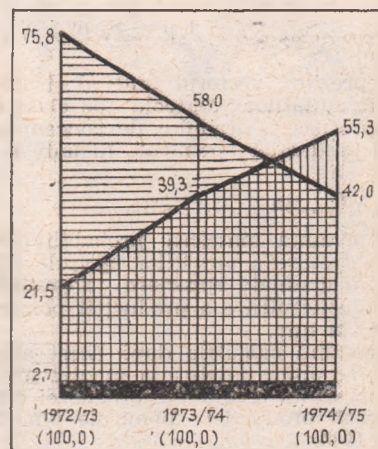
Concretizarea acestor indicații în programul județean de dezvoltare a pomiculturii va echivala cu dublarea producției de fructe până în 1985, în primul rând prin accentuarea procesului de concentrare și intensificare a producției pe terenurile existente, și nicidecum prin mărirea suprafeței pomicole.

Acest proces s-a concretizat în ultimii ani, în județul Argeș, printr-o tendință de creștere a producțiilor medii la hectar și pe pom, a productivității

muncii și a eficienței economice în ansamblu. Sub aspect organizatoric, concentrarea producției pomicole se realizează ca un proces dinamic de creștere a mării medii a unităților (fermelor) pomicole și a volumului producției acestora, precum și a ponderii volumului producției unităților (fermelor) mari — peste medie — în volumul total al producției.

Pentru exemplificarea procesului de concentrare a producției pomicole din unitățile agricole socialiste din județul Argeș, folosim un model de prognozare bazat pe teoria lanțurilor Markov. În acest sens am analizat (pe perioada 1972—1975) cele 112 unități agricole din județ care dețin livezi, după volumul producției totale de fructe exprimat în prețuri de realizare, indicator ce caracterizează în toată complexitatea sa gradul de concentrare a producției pomicole. În raport cu acest indicator, unitățile agricole au fost grupate în 18 clase de apreciere, fiecare clasă exprimând un anumit grad de concentrare a producției pomicole (tabelul nr. 1). Apoi, pe baza trecerilor dintr-o clasă în alta, a fost întocmită matricea trecerilor totale pe întreaga perioadă (tabelul nr. 2).

Transpunând rezultatele trecerilor anuale și totale într-un grafic centralizator (graficul nr. 1), rezultă că un număr însemnat de unități, ca urmare a procesului de concentrare a producției, se deplasează de la clasele inferioare

LEGENDA:
 ■ TREGERI LA CLASE SUPERIOARE DE APECIERE
 ▨ RĂMĂNERI ÎN ACEEAȘI CLASĂ DE APECIERE
 ■ TREGERI ÎN CLASE INFERIOARE DE APECIERE

Graficul nr. 1: Intensitatea procesului de concentrare a producției pomicole în județul Argeș

către cele superioare. Deși numărul acestora nu este predominant, se poate observa că trecerile de la un an la altul în clasele superioare sînt în continuă creștere — de la 21,5% la 55,3% — numărul unităților care trec în clasele inferioare este destul de redus — numai 2,7% anual, iar cel al celor care rămîn în aceeași clasă scade constant — de la 75,8% la 42,0%.

Pe baza matricei trecerilor totale se determină matricea probabilităților de trecere a unităților agricole dintr-o clasă în alta, care se vor folosi la extrapolarea acestei tendințe pînă la nivelul anului 1985. Pentru aceasta se utilizează cunoscutele relații ce determină lanțul Markov:

$$S_1 = S_0 \cdot P; S_2 = S_1 \cdot P = S_0 \cdot P^2;$$

Clasa	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	Total
1																			106
2	88	9	8	1															76
3	5	56	7	5	2	1													46
4		1	21	6	8	8													24
5			3	3	6	7	5												7
6								3											18
7								1	4	4	1	4	3	1					9
8								4											10
9								2	2	1	2	2							11
10									3										1
11										3									1
12											2								2
13												2							3
14													1						1
15														1	1				3
16															2				2
17																2			3
18																	3		17
Total	93	66	39	18	10	16	12	11	10	3	3	6	5	5	4	8	3	24	336

Tabelul nr. 2: Matricea trecerilor totale (1972—1975) ale unităților agricole de la o clasă de apreciere o concentrării producției pomicole la alta

Anul	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	XIII	XIV	XV	XVI	XVII	XVIII	Total
1976	31	22	13	6	3	5	4	4	3	1	1	2	2	2	1	3	1	8	112
1977	27	19	11	5	3	5	4	4	4	1	1	2	2	2	2	4	2	14	112
1978	24	17	9	4	3	4	4	4	4	2	1	2	2	2	2	4	2	22	112
1979	21	15	8	4	2	3	3	3	4	2	2	2	2	2	2	5	3	29	112
1980	19	13	7	3	2	3	3	3	3	1	2	2	2	2	2	5	3	37	112
1981	17	10	6	3	2	3	2	3	1	2	2	2	2	2	2	5	3	45	112
1982	15	9	5	3	1	2	2	2	1	2	2	2	2	2	2	4	3	53	112
1983	13	8	4	2	1	2	2	2	1	2	2	2	2	2	2	3	3	60	112
1984	11	7	4	2	1	2	2	2	2	1	1	2	2	2	2	3	3	66	112
1985	11	7	4	2	1	2	2	2	2	1	1	1	1	2	2	2	2	71	112

Tabelul nr. 3: Prognoza concentrării producției pomicole pînă în anul 1985

$$\dots S_n = S_{n-1} \cdot p = S_0 \cdot p^n,$$

unde: S_0, S_1, S_2

— reprezintă vectorul linie al structurii unităților agricole pe clase de apreciere a gradului de concentrare a producției pomicele în anii 0, 1, 2, ..., n :

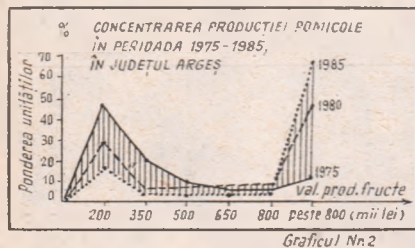
p, p^2, \dots, p^n

— reprezintă matricea probabilităților de trecere a unităților agricole dintr-o clasă de apreciere a gradului de concentrare a producției pomicele, în alta.

Efectuând calculele după acest algoritm, se obțin datele din tabelul nr. 3, ce reprezintă rezultatele prognozei concentrării producției pomicele până în anul 1985.

Datele obținute scot în evidență faptul că — deși în perioada 1972—1975 unitățile din ultimele clase de apreciere aveau o pondere redusă — în următorii ani, ca urmare a accentuării procesului de concentrare, numărul acestora va crește simțitor, ajungând ca în anul 1980 să reprezinte circa 57%, iar în anul 1985 circa 71%. Scăderile cele mai sensibile vor avea loc în cadrul primelor trei clase, iar creșterile cele mai semnificative în ultima clasă. Astfel, în ultima clasă (cu o producție de fructe de peste 900 mii lei), de la 8 unități, cite sînt în prezent, se va ajunge la circa 71 unități în anul 1985 (graficul nr. 2).

Această tendință de amplasare a centrului de greutate — sub aspect numeric — al unităților agricole de la clasele inferioare către cele superioare este normală, deoarece în următorii ani producția pomicolă se va concentra cu precădere în unitățile care dispun de cele mai propice condiții pentru dezvoltarea sa, avîndu-se în vedere crearea unor masive pomicele puternice și, legat de aceasta, a unor centre de depozitare, sortare, ambalare, păstrare și preindustrializare a fructelor. Totodată, măsurile de extindere a plantațiilor

Graficul nr. 2: Concentrarea producției pomicele în perioada 1975—1985 în județul Argeș

ilor intensive și superintensive, a mecanizării, chimizării și irigării, alături de îndesirea pomilor din plantațiile cu potențial normal de producție vor duce la o sporire substanțială a producției de fructe a acestor unități.

De asemenea, deplasarea centrului de greutate al concentrării producției pomicele către unitățile mari va fi determinată și de lichidarea unor plantații aflate în declin de producție, îmbătrânite, cu un procent ridicat de goluri și grad ridicat de dispersare în teritoriu — în special în cooperativele agricole din zona de șes a județului — fapt ce va duce la reducerea numărului de unități care vor deține plantații pomicele și chiar la diminuarea suprafeței pomicele totale a județului.

asist. univ. Victor MANOLE

ACUM, cînd contractările în cadrul Tîrgului de mostre au fost încheiate la numeroase grupe de mărfuri iar la altele se află într-un stadiu avansat, se poate aprecia că măsu-

SEMNIFICATIVE pentru amploarea acțiunii sînt numărul și structura celor atrași la pregătirea și desfășurarea lucrărilor de contractare — peste 5000 de lucrători operativi din unitățile și întreprinderile comerciale cu amănuntul, specialiști din direcțiile comerciale județene, din întreprinderile comerciale cu ridicata și, evident, din direcțiile comerciale de ramură ale Ministerului Comerțului Interior. Se circumscrie acestor mărfuri organizatorice și constituirea colectivului de coordonare centralizată a operațiilor de contractare a fondului de marfă. Pentru sectorul textile-incălțăminte, de exemplu, acest colectiv reunește 150 de lucrători operativi și specialiști din toate verigile organizatorice ale sistemului comercial, iar activitatea sa este pe cit de complexă, pe atît de eficientă. În acest cadru au fost efectuate analize privind respectarea contractelor economice încheiate pe acest an, stadiul și ritmicitatea livrărilor, precum și posibilitățile de recuperare a restanțelor la sortimentele de mărfuri care au defacerea asigurată. Au fost stabilite, totodată, recartările de mărfuri între întreprinderile comerciale cu ridicata din diferite zone ale țării, acțiune soldată cu redistribuirea în teritoriu de mărfuri insumînd pînă acum, după unele date operative, circa 2 miliarde de lei.

Pornind de la aceste analize preliminare, necesare formulate de întreprinderile comerciale în seama de ritmul și volumul desfacerilor realizate în ultimii ani, de nirelele stabilite în perspectiva anului viitor, de o serie de alți factori de influență: (numărul și structura populației, mutațiile socio-profesionale survenite și tendințele lor de manifestare în perioadele următoare, creșterea potențialului economic al județelor țării și al localităților din cadrul acestora, nivelul veniturilor, gradul de înzestrare cu bunuri de uz îndelungat, tradițiile locale de consum și o multitudine de alte fenomene economico-sociale exprimînd, standardul de civilizație). Aceste estimări ale cererii, stabilite de întreprinderile comerciale pe plan local, au fost reactualizate atît pe baza concluziilor parțiale desprinse din sondajele efectuate la tîrg (care au cuprins, pînă în prezent, un eșantion de peste 50 mii de persoane), — cit și în urma analizelor efectuate asupra tendințelor de evoluție a modei, a ofertei industriale pentru anul 1977.

Acest mod de abordare a permis luarea în considerație a specificului zonal al cererii, creșterea mai accentuată a unor categorii de bunuri de consum pentru localitățile care cunosc o dezvoltare superioară mediei pe ansamblul economiei naționale. La confecții, de exemplu, modelele angajate au în vedere tradițiile locale din Bihor, Sălaj, Maramureș, Harghita, Dolj, Gorj, Tulcea ș. a.; ritmuri mai accentuate de creștere a comenzilor pentru bunuri de uz îndelungat, corespunzător preferențelor din localitățile respective, au fost prevăzute pentru județele Ialomița, Mehedinți, Vaslui, Botoșani, Vrancea ș. a., asigurîndu-se noi pași pe drumul egalizării nivelului de consum și de dotare al tuturor zonelor țării.

Disponind de asemenea instrumente de

Contractările — un mecanism perfectibil

rele stabilite de conducerea Ministerului Comerțului Interior, cu privire la îmbunătățirea studiului cererii de mărfuri a populației și perfecționarea mecanismului de con-

tractare, își dovedesc pe deplin caracterul profund realist, de stimulare a inițiativei și răspunderii în angajarea fondului de marfă.

bord, dialogul industrie-comerț a căpătat un plus de consistență, manifestîndu-se receptivitate față de noul autentic și discernămint în aprecierea capacității unor produse de a răspunde dezieratelor actuale ale consumatorilor.

Corespunzător intensificării ritmului construcțiilor de locuințe și măsurilor luate pentru ridicarea gradului de confort, au fost angajate la actualele contractări peste 200 de modele noi de mobilă, 90 de modele de garnituri de bucătărie, aproape 60 de figuri de bibliotecă, sub o multitudine de forme: piese separate, incluse în camere combinate, în camere pentru copii etc.

Corelațiile și influențele multiple asupra cererii au fost arătate în vedere și în lucrările de contractare pentru cele 3500 modele de confecții, 3000 de poziții coloristice la cravate, 400 de modele de pălării etc — practic, toate accesoriile vestimentare care sînt mesagerii modernului și ai bunului gust.

Se realizează, la actualele contractări, un rechi dezierat al comerțului, ca unele sortimente nou create să fie supuse, înainte de a fi contractate, unor testări și atestări exigente.

Într-un asemenea cadru, peste 30 de specialiști din întreprinderile comerciale și unități producătoare, creatori de modele, tehnologi, cercetători, proiectanți, igienişti, ergonomi, designeri, precum și cumpărători au examinat cele aproape 700 de modele de corpuri de iluminat, dînd vot favorabil unui număr de 677 bucăți.

Dialogul industrie-comerț, la masa de lucru a contractărilor, a scos în relief existența unor perimetre încă insuficient acoperite cu preocupări materializate pe planul diversificării sortimentelor, al îmbunătățirii mai accentuate a calității. Este vorba, desigur, de un grup restrîns de produse — printre care colecția de modele de încălțăminte pentru adulți, care nu a fost de natură să satisfacă exigențele justificate ale întreprinderilor comerciale, formulate în numele consumatorilor. Iată de ce au fost stabilite măsuri pentru completarea operativă a colecției în vederea definitivării contractării fondului de marfă, în volum și structură.

Și la actualele contractări se relevă adevărul că o necesitate satisfăcută atrage după sine alte și alte necesități, cărora fondul de marfă angajat de întreprinderile comerciale trebuie să le răspundă operativ și cit mai complet. Examinată prin această prismă, cererile îndreptățite de dezvoltare și diversificare a producției de binuri de uz îndelungat (mobilă, covoare tip „Polirom”, mașini de gătit, autoturisme) nu numai că răspund unor necesități reale, dar și atrag după sine modificări în dimensionarea cererii pentru unele articole care se folosesc la întreținerea și asigurarea unei funcționări corespunzătoare a acestora ș.a.).

Toate mărfurile contractate la actuala ediție a Tîrgului de mostre, pentru a ilustra satisfacerea dezieratului publicului larg de a le regăsi în rafturile magazinelor de desfăcere, vor purta marcată la loc vizibil efigia tîrgului.

Corina BARTOȘ
Roșu BUJOR

apelind, în acest sens, la țările dezvoltate industrial care dispun în acest domeniu de tradiții îndelungate și de capacități de producție în stare să ofere metal mai ieftin. Complexitatea problemei cit și importanța ei principală pentru teoria și practica creșterii economice contemporane, ar justifica o discuție de sine stătătoare, mai largă. Îngrădiți însă de spațiu și de scopul studiului ne vom limita doar să punctăm unele aspecte. Istoria ne arată că tradițiile popoarelor în producție nu sînt transmise o dată cu codul genetic, moștenit de la o generație la alta. Tradițiile sînt o funcție a producției, iar aceasta din urmă, o funcție a nevoii și posibilității. Organizarea pe scară largă a producției industriale de ceasuri din Japonia, Uniunea Sovietică și S.U.A., demonstrează că tradiția în acest domeniu nu este deloc un privilegiu exclusiv al ceasornicarilor elvețieni și că ea poate căpăta o nouă geografie o dată cu extinderea ei și în alte țări. În mod similar se petrec lucrurile și cu oțelul. Țările care au producție de oțel nu o au din totdeauna ci o dată cu dezvoltarea industriei grele. Produs tradițional în „atelierul de foc” al lumii, în Anglia, el s-a extins și continuă să se extindă treptat în numerele alte țări. Semnificativ în această privință este faptul că numărul de țări cu o producție de peste un milion tone oțel anual a crescut de la 24 la 30 în perioada 1960—1973, iar numărul celor cu peste 5 milioane tone oțel a crescut de la 12 la 22. Dacă în 1960 doar 5 țări în curs de dezvoltare produceau peste un milion tone oțel anual, în 1973 au fost 9 asemenea țări.

În legătură cu problema investițiilor, este de remarcat că, în general, țările, cu cît sînt mai slab dezvoltate, au posibilități reduse de investiții, dar cu atît au mai mare nevoie de dezvoltarea producției de metal. De aici însă nu renunțarea la dezvoltarea producției de metal trebuie să fie concluzia, ci cooperarea largă internațională pentru atragerea de surse externe de investiții, inclusiv de asistență tehnică, pe baza avantajului reciproc. Și obiectiile în legătură cu eficiența economică a producției de oțel pot fi întemeiate, însă problema este mult mai complexă decît stricta comparare internațională aritmetică a costurilor și rezultatelor comensurabile ale producției. Problemele utilizării forței de muncă și ridicării unităților teritoriale rămase în urmă, asigurarea independenței politice, economice și tehnologice față de exterior, sînt tot atitea argumente care depășesc cadrul îngust al calculului aritmetic. Prin aceasta nu se neglijează, firește, problemele de rentabilitate și eficiență, ci acestea sînt subordonate programelor naționale de industrializare și asigurare, pe această bază, a progresului general al economiei și societății. Pentru România, în seria argumentelor care motivează necesitatea dezvoltării susținute a producției de oțel, temelie a întregii industrializări, se înscrie și cerința lichidării decalajelor economice moștenite.

Un nivel în creștere pentru producția românească de oțel

ÎN LUMINA acestor nevoi și, totodată, ținînd seama de posibilitățile sale, interne și externe, **România a pus și va pune în continuare un accent deosebit pe dezvoltarea producției de metal.** Vechilor oțelării ale țării, ele inele lărgite și modernizate, li s-au adăugat altele noi, cum este: Combinatul de la Galați și, în pregătire, cele de la Călărași și Năvodari. Ca urmare, producția de oțel a țării, acest veritabil nerv vital al economiei, a crescut continuu: de la 34 kg/locuitor în 1950 la 447 kg în 1975. La ce nivel însă am ajuns comparativ cu alte țări, mai ales dezvoltate industrial? Mai întii, iată unele date statistice (tabel nr. 2)

În comparație cu media mondială a fenomenului, rezultă că țara noastră, care în 1950 producea pe locuitor de 2,5 ori mai puțin decît această medie, a egalat-o prin 1962, și o depășește, astăzi, în proporție de 2,33 ori. În comparație cu media fenomenului la nivelul țărilor membre ale C.A.E.R., rezultă că România, cu un decalaj moștenit la start de aproape 75% în 1950, a redus sistematic această diferență, pînă la 20% în 1974. Decalajul a fost micșorat și față de unele țări socialiste și capitaliste dezvoltate (U.R.S.S., R.S.C., țările Pieței Comune și S.U.A.) dar el continuă să se mențină încă apreciabil. De exemplu, față de România, se produce pe locuitor mai mult oțel cu 509 kg în Cehoslovacia, 463 kg în R.F. a Germaniei, 187—203 kg în Canada și S.U.A., 649 kg în Japonia, 1 234 kg în Belgia etc.

Prognozele existente arată că în perioada 1980—1990, producția noastră de oțel pe locuitor se va ridica de la circa 800 kg la peste 1 000 kg, situîndu-se astfel, la acest indicator, la nivelul din 1975 al unor țări dezvoltate industrial ca: Cehoslovacia,

Tabelul nr. 2

Producția de oțel pe locuitor în 1950—1974

	in kg		România = 100	
	1950	1974	1950	1974
Producția mondială	75	180	250	42
Țări membre ale C.A.E.R. din care:	133	503	390	118
România	34	420	100	100
Cehoslovacia	257	929	755	220
Polonia	101	432	296	103
U.R.S.S.	152	540	448	129
Țările C.E.E.	427	608	12,6 ori	145
S.U.A.	577	623	17,0 ori	148
Japonia	58	1 069	157	256

Japonia, Belgia. Producția de oțel va crește considerabil însă și în alte țări socialiste și nesocialiste. Polonia, care în 1975 a ajuns la o producție de 15 mil. tone, în 1980 își propune să producă 23 mil. tone revenind pe locuitor circa 660 kg. În felul acesta Polonia își va asigura nevoile de metal integral din producția internă, înlăturînd importurile pentru completarea de 1 mld. dolari în 1975. R.P.D. Coreeană a produs 4 mil. tone oțel în 1975 și își propune să ajungă la 12 mil. tone într-un viitor nu prea îndepărtat. U.R.S.S. își propune să sporească în continuare imensa ei producție de oțel, de la circa 140 mil. tone în 1975 la 160—170 mil. tone în 1980. Franța, țară capitalistă dezvoltată, care în 1975 producea circa 25 mil. tone oțel, își propune ca, pînă în 1980, să ajungă la 34 mil. tone, investind în acest scop 16 miliarde franci. Exemplele pot fi multiplicabile. Rezultă că, din orice unghi s-ar privi lucrurile, **transformarea unei țări dintr-una agrară înapoiată, într-una industrială avansată, trece în mod necesar prin producția de oțel, dimensionată în funcție de nevoi și posibilități.**

Că producția de oțel și de alte metale utile este necesară oricărei țări care se industrializează, acesta este un fapt în afara oricărei discuții. Ceea ce se poate discuta în practica reală — și se discută efectiv — este cît anume să producă fiecare țară în diversele etape de dezvoltare a economiei sale naționale și mai ales ce produse să obțină din această producție. Cu alte cuvinte este vorba de problema dimensionării optime, cantitative și calitative a producției de oțel, aspecte la care ne vom referi cu un alt prilej.

Trăsături definitorii ale strategiei privind asigurarea necesarului de resurse naturale

CERCETAREA, chiar sumară, a experienței deja existente în țara noastră, și a prevederilor cuprinse în programele de viitor, pînă în 1990—2000, în dezvoltarea și asigurarea necesarului de resurse naturale de materii prime minerale și energetice ne îngăduie să evidențiem **trăsăturile definitorii** ale strategiei partidului și statului nostru în acest domeniu, de importanță vitală pentru întregul progres social-economic al țării.

În primul rînd este vorba de **promovarea responsabilității primordiale a factorului intern**, ca trăsătură dominantă a strategiei amintite. O ilustrare în acest sens o reprezintă, înainte de toate, însuși efortul investițional făcut de țara noastră în acest domeniu. Privit comparativ, nivelul acestui efort apare mai mare, atît pe plan intern, în raport de investițiile alocate celorlalte ramuri industriale, cît și pe plan extern, în raport cu nivelurile investițiilor respective din țările socialiste europene. Prin dezvoltarea bazei de materii prime minerale și resurse energetice a țării s-a putut alimenta cadența accelerată a industrializării României.

Avem în vedere în al doilea rînd atragerea în circuitul productiv a tuturor resurselor posibile, în vederea **asigurării din țară, într-o proporție cît mai mare, a mijloacelor necesare economiei naționale și restrîngerii importurilor la strictul necesar.** Concretizarea acestei trăsături o regăsim în intensificarea activității de identificare a noi zăcăminte, prin extinderea lucrărilor de prospecțiuni și explorări geologice în toate zonele țării.

prof. univ. dr. Nicolae BELLI

(Continuare în pag. 20)

1) Vezi Tendințe în dezvoltarea industriei chimice a țărilor socialiste europene în comparație cu țările capitaliste, Institutul de cercetări economice, Caiet de studiu nr. 25 1972, pag. 110.

METODE MODERNE DE ANALIZĂ ȘI DECIZIE ÎN ÎNTREPRINDERILE DE COMERȚ EXTERIOR

Sistem informatic pentru conducerea operativă a activității de import

CUNOAȘTEREA sistematică, analiza și aprecierea la intervale optime a activității, în vederea luării operative a deciziilor, sînt cerințe de prim ordin în activitatea de comerț exterior, domeniu care necesită cunoașterea curentă a schimbărilor și a sensului evoluției economiei mondiale.

La I.S.C.E. ROMCHIM, întreprindere însărcinată cu satisfacerea nevoilor industriei chimice în ce privește importul de utilaje, instalații și piese de schimb, pentru a se asigura într-o formă sintetizată și sistematizată informațiile necesare la diverse nivele de conducere, a fost conceput, realizat, experimentat și implementat un sistem informatic pentru urmărirea și conducerea operativă a activității de import.

La concepția lui s-au urmărit:

- crearea unui sistem operativ de conducere la diverse nivele ierarhice — servicii operative, direcții operative, serviciul plan, serviciul coordonarea punerilor în funcțiune ale obiectivelor industriale;
- cunoașterea și previziunea evoluției relațiilor cu partenerii externi, pentru respectarea angajamentelor interne și ex-

terne în conformitate cu politica de investiții și de comerț exterior a statului;

— asigurarea informării la timp a organelor de sinteză asupra îndeplinirii planului de import pe principalii indicatori sintetici;

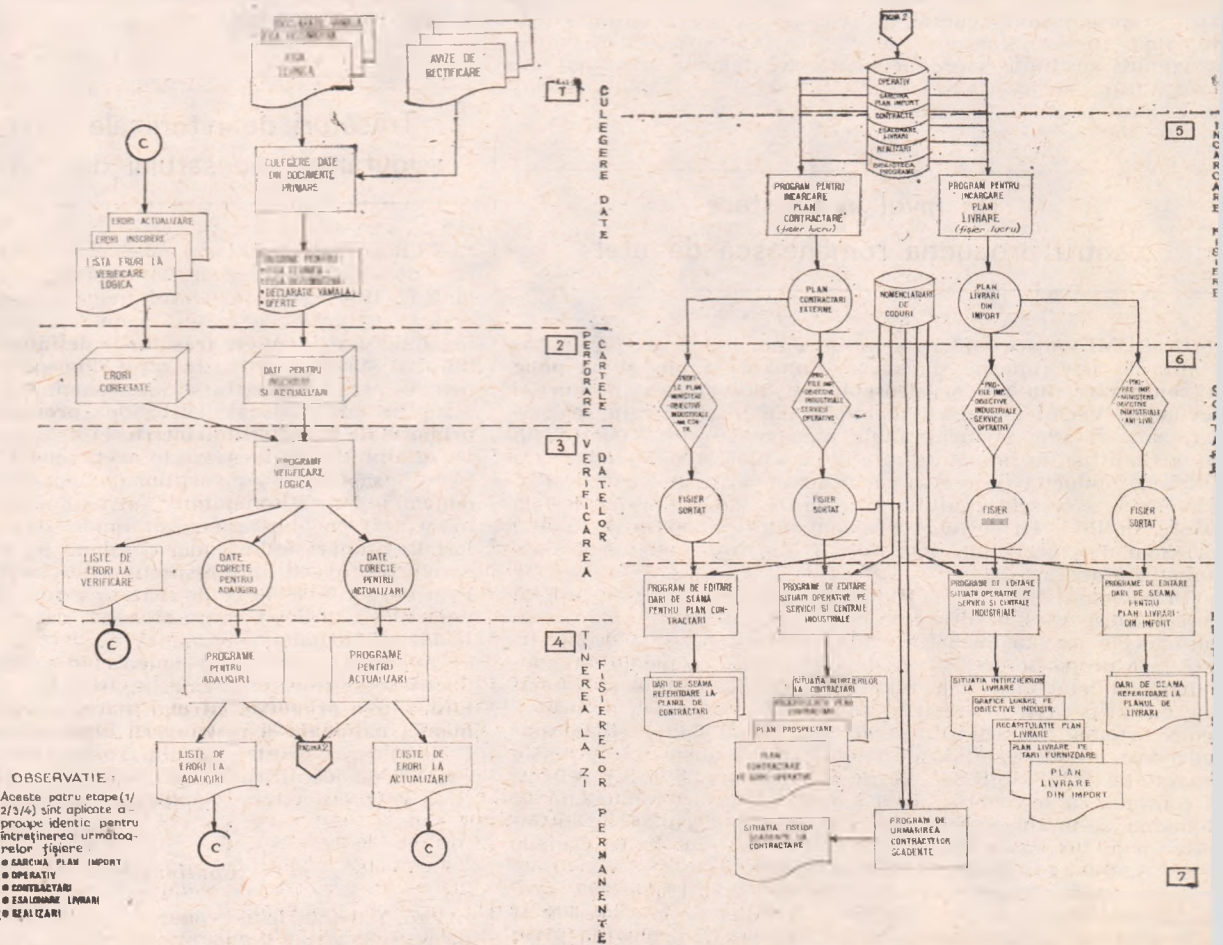
— creșterea eficienței prelucrării datelor, atît prin reducerea factorului timp, cît și prin sporirea exactității și sferei de cuprindere a informării;

— degrevarea personalului de conducere și de execuție din activitatea de bază, de munca de rutină în prelucrarea datelor, pentru creșterea bugetului de timp afectat operațiunilor de comerț exterior propriu-zise.

Realizarea acestor obiective este strîns legată și direct influențată de urmărirea și coordonarea evoluției importului, pe faze de realizare a fișelor (temelor) tehnice.

Urmărirea operativă a dinamicii fișelor tehnice pe parcursul stadiilor de realizare (prospectarea pieței externe și alegerea ofertei optime; contracta-

SCHEMELE DE URMĂRIRE AUTOMATĂ A REALIZĂRII PLANULUI DE IMPORT LA I.S.C.E. ROMCHIM

rea la externi; livrarea mărfurilor de către furnizori; plata la externi și decontarea la interni), precum și surprinderea indicatorilor sintetici care reflectă și caracterizează fenomenul în totalitate sau pe diverse caracteristici de grupare (secțiuni de plan, centrale, obiective industriale, țări furnizoare etc.) reprezintă finalitatea acestui sistem, ca instrument efectiv și eficient al conducerii activității de import.

Principalele probleme care pot fi soluționate se grupează astfel:

- urmărirea dinamicii realizării fișelor tehnice de import pe stadii;
- lansarea și urmărirea sarcinii de plan specificată de beneficiarii interni și raportarea asupra îndeplinirii planului de import pe principalii indicatori: specificat, scadent, contractat, realizat, comandat, necontractat, întârzieri la livrare;
- coordonarea punerilor în funcțiune ale obiectivelor industriale, corelarea graficelor de contractare și de livrare a utilajelor conform graficelor de montaj pe șantier;
- autorizații de import și acorduri comerciale pe țări furnizoare și grupe de mărfuri.

Ciclul de realizare a unei fișe tehnice — de la lansarea unei solicitări pentru import, până la livrarea și decontarea mărfii — este punctat de următoarele stadii: înscrierea fișei tehnice în planul întreprinderii; stadii precontractuale referitoare la prospectarea pieței externe, alegerea și avizarea ofertei optime etc. (cerere de ofertă la extern: ofertă în avizare la beneficiar; schimbat specificația tehnică; reținut la contractare; neobtenabil; tratative cu furnizorul); contractarea mărfii cu furnizorii și întocmirea în limba română a fișei rezumative a contractului; realizarea importului (livrarea efectivă a mărfii — sosirea ei în țară fiind consemnată printr-o declarație vamală); plata la externi și decontarea la interni.

Documentele primare care furnizează sistemului datele de intrare sînt: fișa tehnică, fișa rezumativă a contractului extern, declarația vamală de intrare în țară, precum și avizele de recificare sau scrisorile de reglementare privind modificările ulterioare suferite de indicatorii cuprinși în aceste documente.

Cu datele preluate din ele s-a realizat o **colecție de fișiere permanente**, care constituie sursa comună de date pentru toate aplicațiile din sistemul realizat.

Aceste fișiere sînt gestionate cu ajutorul unui set de programe scrise în limbajul COBOL, care realizează: verificarea logică a datelor de intrare, crearea și actualizarea fișierului, editarea rulajului lunar (decadal) al datelor din fișier, copierea pe bandă magnetică, reorganizarea fișierului, listarea fondului de date.

Setul de programe pentru întreținerea fișierelor asigură flexibilitatea și siguranța exploatării întregului sistem. Avînd în vedere importanța majoră a etapei de culegere și transmitere a datelor într-un sistem informatic, atît sub aspectul de prim contact utilizator-sistem, cît și sub aspectul calitativ al reflectării către sistemul informatic a tuturor modificărilor din sistemul de bază, s-a acordat o deosebită atenție proiectării documentelor de culegere a nomenclatoarelor de coduri, precum

și modalităților de afișare a erorilor. Erorile depistate sînt afișate la imprimantă, în aceeași manieră de căluc toate programele din setul de întreprinderi, sub formă de liste al căror cap de tabel respectă structura informației primare din documentele de culegere.

Prin exploatarea fișierelor în conformitate cu algoritmele interne sau cu cele elaborate de D.C.S., M.I.Ch., M.C.E.C.E.I., se calculează și se editează situațiile finale. În prezent se obțin pe calculatorul electronic următoarele tipuri de situații finale, cu caracter periodic:

- îndeplinirea planului de contractări din restanță, anul de plan și anii următori, pe secțiuni de plan de import, obiective industriale și servicii operative, pe mărfuri de import;
- planul de livrări pe anii de livrare, secțiuni de plan de import, obiective industriale și servicii operative.

cu grafice lunare de livrări pe obiective industriale;

• fișele tehnice necontractate, pe stadii precontractuale, obiective industriale, relații externe;

• planul de import pe centrale, cu detalierea fișelor tehnice pe stadii de realizare și anexe centralizatoare pe obiective, în ordinea termenelor de punere în funcțiune.

La cerere se pot edita și o serie de situații pentru necesități diverse de informare, pe anumite grupări de caracteristici: unul sau mai multe obiective industriale, țări furnizoare, servicii operative etc., sub formă analitică sau sintetică.

Gheorghe SABĂU
Traian SURCEL
Ion TEODOR

Catedra de cibernetică economică — A.S.E.

Folosirea analizei drumului critic în contractarea la export

PROMOVAREA din ce în ce mai largă, în munca de conducere și organizare din domeniul comerțului exterior, a metodelor moderne de analiză și decizie înlesnește alegerea liniei optime de acțiune într-un domeniu cu trăsături specifice, date — printre altele — și de existența unor variabile de decizie aleatoare sau cu grad scăzut de control. Dată fiind prezența acestor variabile și importanța elementului de conjunctură în schimburile comerciale internaționale, decizia în acest domeniu trebuie să implice foarte multă promptitudine și dinamism.

Rezerve importante pe această linie există la nivelul fiecărei întreprinderi de comerț exterior. Ele pot fi făcute evidente printr-o analiză unitară, care să înglobeze operațiunile din cadrul fiecărei activități. Vom încerca, în cele ce urmează, să facem o asemenea analiză a activității de contractare la nivelul întreprinderii de comerț exterior Românoexport.

Studiul diagnostic asupra procesului de conducere prezintă operațiunile care fac obiectul activității de contractare externă în cadrul întreprinderii menționate, astfel: 1 — prospectarea pieței externe, în vederea adaptării producției; 2 — definitivarea fondului de marfă cu centralele industriale, în vederea oferirii acestuia la extern; 3 — ofertarea și contractarea la extern a fondului de marfă; 4 — lansarea comenzilor către fabricile furnizoare; 5 — urmărirea executării comenzilor de către fabrici; 6 — întocmirea și remiterea către Romtrans, Navlomar și porturi a documentelor necesare activității de navlinsire, expediție, vămuire și asigurare; 7 — întocmirea și remiterea dispozițiilor de control către I.G.S. etc.; 8 — urmărirea deschiderii și primirii acreditivelor, garanțiilor sau a remiterilor anticipate; 9 — primirea de la Romtrans a setului de documente internaționale; 10 — urmărirea realizării livrărilor de către furnizorii interni, în conformitate cu graficele stabilite; 11 — avizarea clienților externi asu-

pra expedierii mărfii; 12 — primirea documentației de export de la furnizorii interni, întocmirea facturilor externe și depunerea lor la B.R.C.E., în vederea încasării contravalorii mărfurilor.

Coordonarea acestor acțiuni se va prezenta sub formă grafică în felul următor:

Acordînd fiecăreia dintre operațiunile menționate o durată specifică, se poate asigura îndeplinirea în timpul prevăzut a obligațiilor contractuale la extern. Metodologia de analiză are la bază, în acest caz, „metoda drumului critic” (P.E.R.T.), rezultatele obținute pe linia determinării timpului optim de acțiune fiind dependente de specificul mărfii și al țării de destinație.

Utilizarea acestor metode, vizînd reducerea timpului global prin corelarea operațiilor, trebuie însoțită de acțiuni menite să reducă timpul afectat fiecărei operații în parte. În acest sens este recomandabilă o analiză foarte atentă a operațiunilor din punctul 3 — ofertarea și contractarea la extern a fondului de marfă. Complexitatea acestor acțiuni permite o analiză de detaliu, prin metodele menționate mai sus, chiar la acest nivel, unde există una din principalele rezerve pe linia optimizării deciziei luate de lucrătorii din serviciile operative. Gradul de specificitate foarte accentuat al acestei operații nu permite însă o analiză de tipul celei făcute activită-

Florin POGONARU

student la Facultatea de comerț (Secția relații economice internaționale) din A.S.E.

(Continuare în pag. 32)

ECONOMIA DE TIMP — LEGE A PROGRESULUI ECONOMICO-SOCIAL

EFORTUL TEORETIC de descifrare a legităților — puternic stimulat de programul ideologic al partidului — reflectă, în fiecare moment al său, relația intimă dintre existența și conștiința socială. Limitele pe care însuși TIMPUL (în determinarea sa concret-istorică) le impune în planul existenței sociale nu pot să nu influențeze și modul de gândire. Reciproca este, de asemenea, valabilă. Limitele gândirii noastre își pun pecetea și asupra eficienței acțiunii conștiente de transformare a existenței sociale.

În spațiul articolului de față propunem cititorului un unghi anume de abordare a temei: reflectarea cerințelor, a exigențelor legii economiei de timp în practica decizională, în actul conștient de dirijare a fenomenelor economico-sociale. Desprindem, în acest cadru, cel puțin trei aspecte principale: valoarea de întrebuințare a timpului, ireversibilitatea timpului și viteza de reacție la NOU.

Pornind de la definițiile evasiv-unanim acceptate, legea economiei de timp ni se înfățișează drept tendința de a conferi fondului de timp disponibil al societății — în fiecare moment al dezvoltării sociale — maximum de randament în ceea ce privește volumul și calitatea bunurilor materiale și spirituale.

Legea economiei de timp — ca lege a progresului — are în accepțiunea sa curentă sensul de mișcare spre folosirea extensivă, dar, mai ales intensivă, a acelei părți din timpul total consacrat producției, în așa fel încât pe unitatea de produs să se consume cât mai puțin timp. Într-o accepțiune mai largă, legea economiei de timp depășește cadrul strict al producției, îmbrățișând și timpul de instruire, ca și componente ale timpului liber. În aceasta se reflectă și interdependența mai strinsă dintre toate laturile vieții sociale, faptul că timpul consacrat instruirii, procesului de îmbogățire spirituală are o influență tot mai puternică asupra randamentului în producția propriu-zisă. După cum cerințele producției, ale progresului tehnic în deosebi, își pun amprenta asupra folosirii raționale a celorlalte segmente din timpul disponibil. Cu alte cuvinte, legea economiei de timp acționează la scara întregii societăți, ca factor de stimulare a utilizării eficiente, pe baza principiilor de înaltă raționalitate, a resurselor creatoare umane. De aici, ni se dezvăluie în toată amploarea și însemnătatea ei și tema pe care o supunem, în continuare, atenției și anume folosirea într-o măsură mai mare

a timpului și pentru studii prospective, cunoscut fiind că valoarea timpului viitor depinde, în mod hotărâtor, și de utilizarea timpului prezent.

Dilatarea sau contracția timpului

ÎN MOD JUSTIFICAT economia de timp este considerată, în ultimă instanță, drept economie de muncă. De aici, accentul pus în manualele de economie politică pe factorii de creștere a productivității muncii drept mijloc fundamental de economisire a timpului societății. În aceeași unitate de timp, realizarea unei cantități sporite de bunuri materiale înseamnă practic economie de timp. Dacă acest adevăr este în mare măsură conștientizat în activitatea economică, în actele decizionale la nivel micro și macrosocial, lucrurile se prezintă oarecum diferit când se iau în considerare contradicțiile dintre valoare și valoarea de întrebuințare și dintre timpul de muncă individual și timpul de muncă socialmente necesar.

Aproape în întreaga perioadă a economiei planificate din țara noastră, cea mai mare parte a sporului producției a fost obținută pe seama creșterii productivității muncii. De aici, concluzia logică potrivit căreia s-a făcut o substanțială economie de timp. Totodată, factorul timp a intervenit și în altă ipostază nu mai puțin importantă. Necesitatea unor ritmuri înalte și deosebit de înalte ale creșterii producției este determinată de cerința social-economică a reducerii, în termene cât mai scurte posibil, a decalajelor față de țările avansate din punct de vedere economic. Prin urmare, în mod principal, depășirea planului, exclusiv sau aproape exclusiv pe seama creșterii productivității muncii este o condiție a progresului general al societății noastre.

Lucrurile nu pot fi judecate doar într-o viziune „globală”. Au existat și există cazuri în care producții suplimentare importante (realizate în condiții de economisire a timpului la producător) nu sînt recunoscute de către societate. O indică, între altele stocurile supranormative, produsele greu vandabile sau fără desfacere asigurată. S-ar putea considera că economisirea timpului la nivel de întreprindere înseamnă realmente, în asemenea cazuri, economisirea timpului la scara societății? Evident, avem aici de-a face cu o risipă de timp.

Tendința ce se manifestă uneori de a raporta cât mai mari depășiri de plan (inclusiv de producție fizică), chiar în împrejurările în care sporește și productivitatea muncii, fără însă a avea desfacerea asigurată constituie o reflectare deformată, în sfera conștiinței sociale, a legităților obiective. Cu alte cuvinte în asemenea situații este necesar să se țină seama de contradicția dintre valoare și valoarea de întrebuințare, de toate implicațiile ei.

Măsurile adoptate în acest an prin care nu este admisă nici o depășire de plan dacă nu este asigurată desfacerea au în vedere tocmai manifestările concrete ale contradicției dintre valoare și valoarea de întrebuințare, cerința de a nu se irosi munca socială, fie și în numele unui țel cit se poate de onorabil cum este realizarea unor ritmuri înalte de creștere a producției.

Sînt cunoscute cazurile cînd se realizează, cu consumuri tot mai mici de muncă (și, deci, de timp) produse care au desfacerea asigurată, deși nu au o valoare de întrebuințare la nivelul tehnicii mondiale și astfel determină un consum ridicat de muncă (de timp) care depășește cu mult cuantumul reducerii cantității de muncă realizată de producător. Și aici se manifestă contradicția dintre valoare și valoarea de întrebuințare, timpul total de muncă nefiind economisit, ci, dimpotrivă, într-o anumită proporție irosit. Producerea și desfacerea unor mijloace de muncă cu o uzură morală avansată apar drept incompatibile cu cerințele legii economiei de timp.

Așa cum o demonstrează practica, reprezentarea corectă a legităților în actele de decizie presupune și depășirea contradicțiilor dintre interesele personale sau de grup (nivelul unei întreprinderi sau ramuri) și interesele generale ale societății. Aceasta este o problemă de conștiință și de conștințe, nu mai puțin importantă ca altele, înscrise în cadrul principiilor eticii și echității socialiste.

Marx sublinia faptul că este posibil ca timpul de muncă socialmente necesar să fie determinat de întreprinderea sau întreprinderile care produc, în condițiile mijlocii ale ramurii, cea mai mare cantitate de mărfuri de același fel din ramura respectivă. În raport cu aceste întreprinderi se putea măsura fie economia, fie risipa de timp înregistrată de către fiecare producător.

Sînt, însă, produse pe care le realizează exclusiv cîte o singură întreprindere ca efect al procesului de specializare, care a căpătat azi alte dime-

siuni față de perioada în care a trăit Marx. În aceste cazuri ar trebui să considerăm că timpul individual al întreprinderilor respective este egal cu timpul socialmente necesar. Mai mult, specializarea determină și diversificarea, multiplicarea combinării și cooperării în producție. Există astfel întreprinderi specializate în subsanșabile, cum ar fi cea de la Sinaia, care produce, singură în țară, pompe de injecție. Și aici timpul individual ne apare drept timp socialmente necesar.

Dealtfel, datorită acestei situații (cu nimic dăunătoare în sine, ci dimpotrivă, corespunzătoare situației de astăzi, tendințelor revoluției tehnicoștiințifice), cheltuielile de producție ale întreprinderilor respective formează și prețurile produselor în cauză.

Se poate însă considera, că aceste cheltuieli reflectă timpul de muncă socialmente necesar? Timpul (în unitățile sale de măsură clasice) are valori ridicate în condițiile în care se materializează în produse cu un grad redus de uzură morală deoarece la scară socială, el determină economisirea muncii (și a timpului) și valori mai mici dacă se materializează în produse cu uzură morală ridicată.

Deci, avem de-a face cu o dilatare sau cu o contracție a timpului, mai ales sub impactul revoluției tehnicoștiințifice. Uriașă viteză de înnoire a produselor pune într-o lumină nouă problema timpului de muncă socialmente necesar, chiar dacă acesta este determinat de timpul individual al unei singure întreprinderi.

Credem de aceea că, în strinsa condiționare dintre valoare și valoarea de întrebuințare, determinarea timpului de muncă socialmente necesar impune luarea în considerare a cuantumului consumului în funcție și de uzura morală a produselor. Ni se pare util ca parametrii timpului de muncă socialmente necesar să se situeze la nivelul atins exclusiv în perioada când produsele nu s-au depreciat moral, respectiv în perioada când calitățile lor tehnico-funcționale sunt la cotele celor mai bune realizări posibile, în comparație cu cele înregistrate pe plan mondial. Odată depășit momentul de vîrf, opinăm că se manifestă și o depășire a timpului de muncă socialmente necesar, chiar dacă se micșorează consumul de muncă pe produs.

Și aici avem de-a face cu o reflectare a legităților în sfera conștiinței. Promovarea spiritului revoluționar înseamnă și o mare viteză de reacție la nou, la tot ce este avansat. Astfel, economia de timp — ca lege a progresului economico-social, ni se înfățișează și în strinsa legătură a efectelor celor două procese revoluționare convergente ale lumii contemporane: revoluția socialistă și revoluția tehnicoștiințifică.

Orizontul de timp

ÎN EPOCA NOASTRĂ transformările au un ritm fără precedent și se manifestă din plin, în toate domeniile, caracterul ireversibil al timpului. În acest fel, se verifică și ideea că ritmul schimbărilor impune ca prezentul să

fie folosit în proporții mai mari decît în trecut pentru apropierea viitorului. Este una din formele prin care acționează, în contemporaneitate, legea economiei de timp.

Este vorba aici și de un mod de gândire și, am putea spune, de un anumit nivel de conștiință socială. Așa cum s-a subliniat, deosebit de pregnant, la Congresul al XI-lea al partidului, la Congresul educației politice și al culturii socialiste, faptul că dispunem de programul de largă perspectivă al edificării societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism, orientează cu deosebită claritate acțiunile din prezent, constituind un factor de primă dimensiune în utilizarea rațională a eforturilor societății, inclusiv în direcția economiei de timp.

Apresiasi realistă a orizontului în timp în care se cer realizate anumite obiective constituie, fără îndoială, un element indispensabil în gospodărirea acestei inestimabile avuții naționale reprezentată de fondul de timp. În practică însă, relația dintre prezent și viitor — în sfera utilizării timpului — nu este totdeauna așezată în termenii ei principali, logici și legitici.

La Congresul consiliilor populare, referindu-se la experiența unui sfert de veac de conducere a economiei pe bază de planuri cincinale, tovarășul Nicolae Ceaușescu amintea că nu s-a acționat la timpul oportun pentru crearea și dezvoltarea unor ramuri de vîrf ale industriei cum sint, de pildă, automatică și electronica. De aici se desprind concluzii de mare însemnătate pentru stilul de muncă al cadrelor din economie, pentru viteza lor de reacție la NOU.

Dacă rezultatele unei cercetări privind o nouă și modernă tehnologie, un nou sau modern produs nu se materializează într-o perioadă optimă, fenomenul nu este judecat, întotdeauna, după criteriile legii economiei de timp. Sint unele întreprinderi unde, pentru a se îndeplini planul la zi, importante forțe din sectoarele de concepție, din atelierele de prototipuri sint „transferate” pe frontul recuperării restanțelor. După cum, pentru a rezolva tot situații „la zi” se renunță, adeseori la o analiză care vizează obiective de perspectivă. Concluziile multor anchete privind utilizarea timpului cadrelor de conducere au fost aproape în toate cazurile aceleași: se consumă prea puțin timp pentru problematica de perspectivă a întreprinderii.

Legea economiei de timp vizează firește acțiunea convergentă a tuturor factorilor care permit creșterea valorii de întrebuințare a fondului de timp al societății — de la productivitatea socială a muncii la gospodărirea timpului liber, de la organizarea științifică a producției la ridicarea nivelului de pregătire profesională, de la raționalizarea consumului de resurse materiale la folosirea intensivă a mijloacelor tehnice, exemplele imbrățișînd, practic, toată sfera activității umane.

Dacă luăm însă în considerare particularitățile perioadei pe care o străbatem, impactul revoluției tehnicoștiințifice, observăm lesne, în consumul de timp, o modificare sensibilă în favoarea creșterii ponderii muncii

intelectuale. Sporirea ponderii activității de concepție se dovedește a fi cel mai eficace instrument de economisire a timpului, de ridicare a valorii și valorii sale de întrebuințare.

Economia și risipa de timp

ACȚIONEAZĂ, desigur, cu caracter uneori restrictiv, asemenea elemente cum sint numărul și structura populației oscilațiile duratei antotimpurilor, nivelul mediu anual al temperaturii îndeosebi în agricultură, cantitatea și calitatea resurselor materiale supuse prelucrării etc., etc. Acești parametri sint luați în considerare în activitatea de planificare, în repartitia timpului disponibil al societății. Bunăoară, elaborarea balanței legăturilor dintre ramuri a evidențiat mai bine decît alte instrumente necesitățile de optimizare a consumului de timp, în corelațiile dintre sectoarele producției sociale.

Avem în vedere faptul esențial că întregul sistem de legități economice are în centrul său legea economică fundamentală a socialismului, că economia de timp nu poate fi judecată abstract, independent de obiectivele, idealurile, valorile societății pe care o edificăm.

În toate domeniile de activitate se cere economisit timpul. Dispunem de un timp de muncă limitat. Cum poate fi utilizat mai bine acest timp, pentru realizarea — tot într-un timp convenabil din punct de vedere social — a țelurilor fiecărei etape a procesului de edificare a socialismului multilateral dezvoltat?

Aici, în răspunsul la această întrebare, sint înglobate aproape toate elementele dirijării conștiente — prin plan — a dezvoltării economico-sociale. Practic, ansamblul mecanismelor reproducției sociale, după acțiunii oamenilor, în condițiile specifice socialismului, intervine în satisfacerea cerințelor legii economiei de timp. Dar, o anume verigă se detașează, prîn ceea ce putem să numim influența spațiului concret-istoric. Este criteriul de optimizare a creșterii economico-sociale, criteriul care, într-o admirabilă sinteză, reflectă cerințele legice ale societății socialiste: maximizarea fondului de consum, prin optimizarea raportului dintre acumulare și consum în lumina criteriului adoptat de partid. Ceea ce ni se pare foarte important este faptul că nivelul de conștientizare a acestui criteriu se cere ridicat la cotele pe care înseși legitățile obiective le impun.

Judecata de valoare privind asemenea categorii, cum sint economia și risipa de timp — ponderea preocupărilor prezente și a celor care privesc activitatea viitoare, a muncii fizice și a celei intelectuale, mărimea efortului din sfera productivă și din cea neproductivă etc. — nu este însă totdeauna la nivelul microeconomic, efectuată în lumina criteriilor de optimizare a tuturor activităților din domeniul economic și social.

dr. Teodor BRATEȘ

(Continuare în pag. 20)

TRADIȚII ȘI ACTUALITATE ÎN CONCEPTUL DE INDUSTRIALIZARE SOCIALISTĂ A ȚĂRII

ÎN CENTRUL politicii de edificare a orânduirii socialiste în România. Partidul Comunist Român a situat industrializarea socialistă, dezvoltarea unei industrii puternice cu rol conducător și transformator în economie. Procesul de industrializare a României socialiste constituie baza progresului economic și social, factorul determinant al lichidării înapoierii moștenite, al dezvoltării multilaterale a societății și a deținerii unui loc mereu mai activ în diviziunea mondială a muncii, al ridicării nivelului de viață al poporului și asigurării independenței și suveranității naționale. Acționând pe această cale partidul s-a călăuzit și se călăuzește după învățătura marxist-leninistă, în lumina căreia industrializarea socialistă, determinată de însăși natura creatoare și profund umană a socialismului constituie o lege generală pentru toate țările ce au trecut la construcția acestei orânduirii.

Conceperea de către partid, a procesului de industrializare socialistă pornește de la realitățile țării, de la particularitățile ei de dezvoltare, de la descifrarea și analiza riguroasă a tendințelor ce se manifestă în lumina contemporană. În acest concept se regăsesc ideile valoroase privind industrializarea ale înaintașilor economiști, reprezentanți ai mișcării socialiste, care de la începuturile ei a văzut în industrializare temelie dezvoltării țării și a viitorului ei socialist, sau gânditori ale căror teze privind industrializarea pornesc de la nevoile României, de la investigarea legităților ce au asigurat progresul economic în lume. În lumina tradițiilor valoroase din gândirea înaintașilor și a unor motivații contemporane să examinăm câteva trăsături ale procesului de industrializare socialistă a țării.

Temeiul ritmurilor ridicate

SOCIALISMUL a deschis dezvoltării economico-sociale a României posibilități depline, care prin efortul oamenilor muncii s-au transformat și se transformă pe zi ce trece în realizări. Nivelul scăzut de dezvoltare economică și socială din România burghezo-moșierească a făcut și face însă ca între țara

noastră și statele dezvoltate să existe încă decalaje la unele producții importante, venitul național pe locuitor, consum ș.a.

Pe de altă parte, ca urmare a revoluției tehnico-științifice contemporane, caracteristica principală a epocii pe care o parcurgem, în lume au loc profunde mutații în știință, tehnică, tehnologie, utilizarea noilor descoperiri generând posibilități nebănuite de progres. Activitățile din agricultură, transporturi și telecomunicații, comerț, cele din sfera serviciilor, capătă tot mai mult chip industrial, ceea ce creează condiții pentru creșterea considerabilă a randamentului muncii omului. Receptarea și folosirea pe scară largă a descoperirilor și inovațiilor pretinde o economie modern structurată, industrială, numai aceasta putând profita corespunzător de avantajele revoluției tehnico-științifice. Lipsa preocupărilor pentru construirea în termen cât mai scurt a unei asemenea economii menține, accentuează chiar înapoierea față de țările dezvoltate.

Economiști români realști au reliefat, temeinic argumentat, cu aproape 100 de ani, în urmă, rolul vital al industriei pentru progresul economic și social al țării, posibilitățile și modalitățile concrete ale dezvoltării industriei în România. Ei și-au manifestat încă de atunci temerea față de gravele urmări pe care le generează lipsa unei dezvoltări industriale și ca atare situația de a ne menține în urma statelor industrializate. A.D. Xenopol, de pildă, scria că astfel „noi românii sîntem înșercinați cu munca cea mai grosolană, avem rolul cel mai înjositor, cel mai apropiat de animale sau de mașinile fără conștiință⁽¹⁾” iar publicația socialistă „Lumea Nouă” arăta în 1895 că „Întemeierea industriei — menită să asigure progresul României n.n. — se impune la noi cu atîta seriozitate încît nepăsarea în această privință poate aduce cele mai mari nenorociri asupra țării⁽²⁾”.

Sesizînd și investigînd realitățile, ideile valoroase ale înaintașilor, partidul a conceput desfășurarea procesului de industrializare a țării nu oricum, ci în ritmuri ridicate. Mai mari decît ale statelor dezvoltate industrial, aceste ritmuri sînt menite să lichideze cît mai rapid moștenirea de la vechiul regim, să edifice în țară o industrie modernă și competitivă, capabilă să re-

cepteze, și să declanșeze totodată, pe scară largă, progresul tehnico-științific, să asigure condiții pentru ca oamenii să se bucure de avantajele civilizației.

Studiînd cu atenție experiența și realitățile României, ale lumii, partidul consideră că factorul hotărîtor al dezvoltării economico-sociale îl constituie munca și eforturile fiecărui popor, de care depinde atît folosirea eficientă a mijloacelor și resurselor proprii, cît și a avantajelor colaborării internaționale, inclusiv a ajutorului din partea altor state. Ritmurile ridicate ale industrializării României au fost și sînt posibile de îndeplinit tocmai ca urmare a eforturilor poporului român, a unei judicioase politici de acumulare ce permite desfășurarea unor ample programe de investiții, destinate cu prioritate sferei producției materiale, industriei și ramurilor industrializante, care asigură sporirea productivității muncii sociale. În această trăsătură a industrializării se regăsesc, bunăoară, gîndurile socialiștilor români dintre cele două războaie, care ridicîndu-se împotriva amestecului puterilor străine în dezvoltarea industriei românești și subliniînd pericolul acaparării astfel economice și politice a țării, relevau că „România este datoră să întreprindă pasul decisiv al industrializării prin sine însuși⁽³⁾”.

Nivelul tehnic al dezvoltării industriei în pas cu cerințele timpului

PARTIDUL are în vedere dezvoltarea industrială a țării la nivelul celor mai înaintate cuceriri ale științei și tehnicii mondiale. Este o orientare a industrializării României socialiste motivată, printre altele, de faptul că tehnologiile și tehnica înaintată valorifică superior resursele materiale și de forță de muncă, asigurînd condiții pentru creșterea productivității muncii sociale și dezvoltare la un nivel net superior celui ce se înregistrează în economiile care utilizează o tehnică uzată moral.

Superioritatea dezvoltării industriale pe baza tehnicii moderne a fost sesizată de unii economiști români încă

din secolul trecut. Ei au relevat avantajele economice ce se obțin ca urmare a utilizării tehnicii înaintate, că inegalitatea în dezvoltarea economică a națiunilor este determinată și de faptul că unele economii utilizează această tehnică iar altele sînt înzestrate cu o tehnică rudimentară, subliniind necesitatea dezvoltării industriale a României în pas cu realizările tehnice ale timpului. „Va trebui să începem cu dezvoltarea industrială prin ultimele rezultate la care au ajuns popoarele apusene“⁴⁾, scria astfel Xenopol în 1882. 40 de ani mai târziu I. N. Angelescu, referindu-se la necesitatea edificării unei industrii la nivelul tehnic cel mai ridicat, singura capabilă să realizeze producția mecanizată, organizarea rațională a activităților, să asigure o productivitate ridicată și produse de calitate, competitive cu produsele străine, arăta: „Energia unui popor care nu trăiește singur în lume se poate utiliza numai cu tehnica cea mai perfecționată a vremii“⁵⁾, conchizînd că „Cine nu merge cu timpul său e înlăturat de la viață și altul îi ia locul“⁶⁾.

În condițiile actuale, ale revoluției tehnico-științifice, în țările industrializate știința, ca forță de producție, determină interferarea laboratorului cu întreprinderea, scientizarea producției, sporirea astfel a productivității și realizarea unor produse de parametri tehnici și economici ridicați. Sînt realități ce atestă temeinicia politicii de industrializare a României socialiste pe baza celor mai înalte cuceriri ale științei și tehnicii, a amplelor programe și acțiuni inițiate de partidul și statul nostru, la nivel micro și macroeconomic, în domeniul social, pentru a asigura condițiile materiale necesare și pregătirea forței de muncă pe care le pretind înfăptuirea acestei politici.

Industrializarea și „organismul vieții universale“

DEZVOLTAREA industriei naționale, progresul țării interpretate ca un imperativ al progresului umanității, iată o altă trăsătură definitorie a procesului de industrializare socialistă a României. Ea împlinește năzuințe exprimate cu înțelepciune de omeniști progresiști încă din anii în care țara — întârziată în dezvoltare de vicisitudinile istoriei, de presiunile și exploatarea la care era supusă din partea unor mari puteri ale timpului, de un regim intern ce a statuat neînduplecat nedreptatea socială — abia făcea primii pași în dezvoltarea industriei. Bunăoară, puțin după mijlocul veacului trecut Dionisie Pop Marțian, arătînd că „În ziua de astăzi... existența unui popor sterp în industrie este precară“⁷⁾ susținea dezvoltarea acestei ramuri și ca o datorie a României față de progresul umanității, în virtutea legăturilor ce se stabilesc între state, relevînd că „Trebuie să ne obișnuim odată a ne privi ca membri economici ai universului societății omenești“⁸⁾ unde „fiecare popor este producător și consumator pentru celălalt; (unde) tot poporul își are misiunea pe care trebuie să o îndeplinească și se pricinuieste o turburare simțită în organismul totu-

lui dacă careva din aceste membre nu-și îndeplinește funcțiunea“⁹⁾.

Gînduri ca cele ale lui D.P. Marțian relevă spiritul lucid și vizionar, realismul de care dădeau dovadă înaintașii atașați de interesele patriei în analiza legăturii dintre progresul național și mondial. Ideile lor se realizează superior, pe un fond social nou, în anii României socialiste. În acești ani industrializarea, dezvoltarea multilaterală a țării urmăresc intens lărgirea schimburilor economice reciproc avantajoase cu alte țări, a cooperării și colaborării în producție, afirmarea României în diviziunea mondială a muncii și prin toate acestea, creșterea contribuției României la progresul umanității. Această trăsătură a industrializării țării răspunde pe deplin cerințelor obiective ale lumii contemporane, unde rezolvarea unor probleme însemnate ale dezvoltării — materiile prime, energia, tehnica și tehnologiile, cercetarea științifică, reducerea decalajelor și altele — pretinde acțiunea coroborată, în consens unanim, a tuturor statelor lumii, făcînd necesară dezvoltarea legăturilor economice dintre state pe baza respectării independenței și suveranității naționale, a avantajului reciproc, o nouă ordine economică și politică mondială.

Accelerarea creșterii economico-sociale

ASEMENEA ORIENTĂRI ale industrializării socialiste a României, fundamentate științific, luînd în considerare experiența țării, evoluția vieții economice mondiale, au căpătat reliefuluri pregnante în anii de după Congresul al IX-lea al partidului, marcați de personalitatea strălucitoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, cînd țara s-a înscris energic pe drumul lichidării, în timp cît mai scurt, a înapoierii economice și sociale moștenite și al ajungerii din urmă a statelor dezvoltate. În acești ani, în condițiile destinate pentru fondul de dezvoltare a unei părți însemnate — 30—34% — din venitul național, dezvoltarea industrială și economică a României s-a desfășurat în ritmuri mai ridicate decît cele din perioada anterioară, (deși nivelele la producția industrială, produsul social și venitul național din 1965 erau de aproape 6,5 ori — pentru producția industrială — și de circa 4,15 ori — pentru produsul social și venitul național — mai mari decît cele din 1950), situate printre cele mai rapide din lume. S-au pus bazele unei dezvoltări noi, moderne și eficiente a industriei românești — dezvoltare care se consolidează și amplifică cu fiecare an ce trece — au fost accentuate subramurile și sectoarele complexe, care promovează progresul tehnico-științific și valorifică superior resursele materiale și de forță de muncă ale țării, înzestrarea tehnică a industriei și economiei fiind astfel realizată la nivelul cuceririlor științei și tehnicii mondiale.

Pe această bază, în anii la care ne referim, rolul conducător și transformator al industriei în economie s-a amplificat, această ramură ce contribuia în 1975 cu 63,5% la formarea venitului național față de 48,9% în 1965 și 44% în 1950, asigurînd într-o proporție sporită și calitativ superior nevoile

tehnico-materiale ale economiei și exportului, ale unui consum al populației modern structurat. Pe fondul unei politici externe de pace și colaborare cu toate popoarele lumii, cu un potențial industrial și economic în creștere, ca o dovadă grăitoare a rolului pe care îl are în progresul civilizației umane, România s-a afirmat tot mai activ în diviziunea mondială a muncii, întreținînd în prezent relații economice și comerciale reciproc avantajoase cu aproape 140 de state.

Accentuarea trăsăturilor calitative ale industrializării au determinat și determină progrese sensibile, accelerarea creșterii economice și sociale a României socialiste. Așa se explică de ce în creșterea totală a producției industriale, a produsului social și venitului național din perioada 1951—1975, ultimul deceniu a contribuit cu 88 la sută pentru producția industrială și respectiv 66 la sută pentru produsul social și venitul național, iar ultimul cincinal cu 58 la sută și respectiv 43 și 46 la sută. În ce privește participarea României la schimbul mondial de valori, față de perioada 1956—1965, cînd volumul comerțului exterior a crescut de aproape 2,5 ori, în ultimul deceniu acest volum a sporit de peste 4 ori¹⁰⁾.

Rezultat direct al dezvoltării economice accelerate a țării, nivelul de bunăstare și civilizație al oamenilor muncii a crescut în același mod. Dacă în deceniul 1956—1965 indicele veniturilor totale reale ale populației a sporit cu 70,5%, în următorii zece ani creșterea a fost de peste 90,4% deși a pornit de la o bază considerabil mai mare decît cea din perioada anterioară; pentru indicele veniturilor țărănimii creșterile au fost de 24,3% pentru perioada 1956—1965 și 77,2% pentru ultimul deceniu încheiat. Începută de curînd cu rezultate dintre cele mai bune, înfăptuirea cincinalului 1976—1980 va ridica pe noi culmi dezvoltarea economică și socială a României.

Aceste succese marchează pașii însemnați ai României pe drumul edificării societății socialiste multilateral dezvoltate și al înaintării spre comunism. Ele evidențiază valoarea programului de industrializare socialistă conceput de partid pe baza învățăturii marxist-leniniste aplicată creator în funcție de specificitățile țării și ale timpului pe care îl trăim.

Dan POPESCU

¹⁾ A.D. Xenopol, Opere economice, Ed. Acad., Buc. 1967.

²⁾ Lumca nouă, 17 oct. 1895.

³⁾ Sociografie românească, Cluj, 1928.

⁴⁾ A.D. Xenopol, Studii economice, Craiova, Ed. S. Samitca 1882, pag. 236.

⁵⁾ I.N. Angelescu, Politică economică a României mari, pag. 7.

⁶⁾ I.N. Angelescu, Problema financiară, pag. 87.

⁷⁾ D.P. Marțian, Cauza principală a neputinței noastre economice și sociale, în Texte din literatura economică în România, Secolul XIX, Ed. Academiei, București 1960, pag. 206.

⁸⁾ D.P. Marțian, Pentru înțelegerea moștenirii din trecut și a tribuinelor prezentului“ citat după V. Slăvescu, O autobiografie a lui D.P. Marțian, Buc. 1940, vol. II, pag. 60.

⁹⁾ D.P. Marțian, Revista economico-politică a anului 1864 în Opere economice, Ed. științifică, București, 1961, p. 234.

¹⁰⁾ Comparații pe baza datelor în prețuri curente.

ȘTIINȚELE SOCIALE LA COTELE ÎNALTE ALE EXIGENȚEI REVOLUȚIONARE

ÎN PERIOADA 2—10 septembrie a.c., au avut loc în întreaga țară constăturile județene ale cadrelor din domeniul științelor sociale și al învățământului de partid și U.T.C. Obiectivul lor principal a fost să dezbătă modul în care au fost transpuse în viață hotărârile Congresului al XI-lea al partidului în domeniul științelor sociale și învățământului de partid, și sarcinile cadrelor didactice, ale lectorilor și propagandiștilor în aplicarea indicațiilor date de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la Congresul educației politice și al culturii socialiste privind îmbunătățirea studierii și însușirii politicii și ideologiei partidului, educația comunistă, militant-revoluționară a tineretului, a tuturor oamenilor muncii, integrarea deplină a științelor sociale cu practica social-politică.

La consfătuiri au participat cadrele didactice de științe sociale din școli, licee și instituțiile de învățământ superior, cercetătorii științifici din acest domeniu, lectorii și propagandiștii din învățământul de partid și U.T.C., activiști de partid și de stat. Au fost studiate, în preala-

bil, în vederea dezbaterilor, următoarele materiale: propuneri privind îmbunătățirea structurii predării științelor sociale în școli și facultăți; propuneri de îmbunătățire a programelor analitice ale disciplinelor de științe sociale pentru învățământul gimnazial, liceal și superior; proiectul de îmbunătățire a organizării și programele pentru învățământul de partid și U.T.C.; propuneri privind reorganizarea activității cabinetelor județene de partid.

Consfătuirile, organizate și conduse de comitetele județene de partid, au avut un pronunțat caracter de lucru. Ele au evidențiat, încă o dată, hotărârea cadrelor de științe sociale, a tuturor celor care lucrează în domeniul propagandei de partid, de a milita cu fermitate pentru transpunerea în viață a Programului partidului și a celorlalte documente adoptate de Congresul al XI-lea, a prețioaselor indicații cuprinse în expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Congresul educației politice și al culturii socialiste.

Dinamismul perfecționărilor

FIECARE EPOCĂ și fiecare etapă de dezvoltare are un dinamism al perfecționărilor care își pune amprenta asupra progresului social-economic. Așa este și etapa pe care o parcurge țara noastră, etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, când toate domeniile de activitate sînt pătrunse de cerințele noilor exigențe revoluționare. Tocmai de aceea se subliniază în documentele de partid că cincinalul 1976—1980 nu este doar cincinalul unor creșteri cantitative, ci constituie totodată cincinalul înfăptuirii pe scară largă a revoluției tehnico-științifice în România, **calitatea producției** fiind factorul primordial. Dar actualul cincinal nu este numai cincinalul calității producției, ci și al **calității învățământului**. Consfătuirile județene ale cadrelor de științe sociale și din învățământul de partid și U.T.C. au dezbătut concret problemele perfecționării activității lor din această perspectivă, ale ridicării pe trepte mai înalte a calității, a eficienței muncii, ale realizării în mai bune condiții a sarcinilor stabilite de Congresul al XI-lea privind formarea omului nou bazat pe o temeinică pregătire profesională, și înarmat, totodată, cu o înaltă **conștiință politică și responsabilitate civică**.

Dialectica dezvoltării societății noastre este de așa natură că însăși practica construcției socialiste imprimă o **dinamică accentuată a perfecționărilor în toate domeniile de activitate**. Fr. Engels scria la timpul său despre forța invincibilă a cerințelor vieții sociale, despre faptul că atunci cînd există o necesitate practică ea împinge înainte dezvoltarea societății mai mult decît zece universități. O asemenea necesitate imperioasă privind formarea omului nou o resimte societatea românească contemporană aflată într-un năstăvilit avînt.

Cu cît înaintăm pe drumul con-

strucției socialiste și comuniste crește tot mai mult rolul factorului conștient — în esență, rolul maselor de oameni ai muncii, rolul clasei muncitoare, rolul conducător al partidului comunist. În acest amplu context de transformări revoluționare, **științele sociale sînt chemate să contribuie în mai mare măsură la educarea comunistă a tineretului, a maselor de oameni ai muncii**.

Desigur, este vorba de continuarea unei preocupări și a unei sarcini de partid de mare importanță, sau cu alte cuvinte de o **perfecționare bazată pe continuitate**, păstrînd ceea ce a fost pozitiv, ceea ce practica a validat ca viabil și de perspectivă, dar aplicînd totul la cerințele unei noi etape, ținînd seama de specificul ei.

Merită relevat și faptul că, pentru prima oară în țara noastră, problema perfecționării predării științelor sociale a fost dezbătută la consfătuirile recente împreună cu problemele perfecționării învățământului de partid și U.T.C., ceea ce a adus un plus de eficiență. În fond, propaganda de partid și U.T.C. înseamnă continuarea — la alt nivel, și cu specificul corespunzător — a educației politice revoluționare care se efectuează în școală. „**Activitatea în domeniul științelor sociale** — a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu la Congresul educației politice și al culturii socialiste — **trebuie să contribuie la dezvoltarea spiritului revoluționar, militant al comunistilor, al tuturor oamenilor muncii, în lupta pentru înnoirea continuă a societății, împotriva a tot ceea ce nu corespunde actualelor condiții istorice, pentru asigurarea mersului ferm înainte pe calea progresului și civilizației**”.

Participantii la consfătuirile județene au subliniat că această amplă acțiune de perfecționare a pregătirii politice a maselor constituie o pregnantă manifestare a creșterii rolului conducător al partidului, o dovadă în plus a grijii permanente a societății noastre față de viitorul națiunii, față de cel mai prețios capital al său: OMUL.

Prioritatea problemelor de fond

ÎNVĂȚĂMÎNTUL își exercită menirea socială, nobila misiune de a instrui și educa tinerele generații prin conținutul său. De aceea, oricît de importante ar fi aspectele cantitative — cum ar fi de exemplu cele legate de numărul de ore — precumpănitoare rămîn, în ultimă analiză, problemele de fond. De aceea, subliniind caracterul judicios al propunerilor privind structura predării științelor sociale în licee și facultăți, consfătuirile județene s-au oprit îndelung asupra orientărilor fundamentale, de conținut.

Problema principală a ridicării pe o treaptă mai înaltă a predării științelor sociale și a sporirii valențelor lor educative este integrarea organică în lecții și dezbateri a tezelor și ideilor cuprinse în Programul partidului, în celelalte documente de partid, în expunerile secretarului general al partidului Nicolae Ceaușescu. Programele și manualele de științe sociale, mult îmbunătățite pe baza documentelor Congresului al XI-lea, fac un pas înainte față de perioadele anterioare. La Editura politică și Editura didactică și pedagogică au apărut în ultimii ani noi manuale și cursuri, iar altele se află sub tipar. Progresele realizate în predarea științelor sociale se vădesc și în rezultatele mai bune la învățatură ale elevilor și studenților, în adeziunea lor la politica partidului și statului nostru.

Participantii la consfătuirile din București, Cluj, Iași, Dolj, Neamț, ca și din alte județe ale țării, au arătat că există încă o serie de probleme teoretice și politico-ideologice care nu și-au găsit un loc adecvat și o tratare corespunzătoare în școli și facultăți. Manualele și cursurile universitare vor trebui să abordeze mai aprofundat schimbările ce se produc în structura socială a țării noastre, în relațiile de producție și sociale, rolul claselor în societatea socialistă, al raporturilor

dintre ele, procesul apropiierii treptate a claselor și a dispariției deosebirilor esențiale dintre acestea, tendința omogenizării sociale și a formării în perspectivă a societății unice a oamenilor muncii. Este necesar să se analizeze mai temeinic mecanismul apariției și soluționării contradicțiilor în socialism, precum și o serie de aspecte ale conducerii științifice a societății. În programele disciplinelor „Cunoștințe economice” (anul I de liceu) și „Economie politică” (anul III de liceu) să se asigure o abordare amplă a problemelor democratismului economic socialist. Unele discipline de învățămînt abordează timid problemele capitalismului contemporan, aspectele actuale ale exploatații și șomajului, ale noului faze a crizei generale a capitalismului. Programa de economie politică pentru învățămîntul superior (90—120 de ore), deși este bine orientată pe baza tezelor din Programul partidului, pune accentul pe analiza proceselor economice și neglijează într-o anumită măsură, analiza categoriilor și acțiunea legilor economice. Or, tocmai aceasta este una din direcțiile care, așa cum s-a menționat la Congresul educației politice și al culturii socialiste, va trebui să fie perfecționată prin eforturi colective.

La București, Timișoara, Pitești, Tg. Mureș și la alte consfătuiri județene, participanții la dezbaterile din diferitele secțiuni de lucru, au relevat importanța deosebită a integrării învățămîntului științelor sociale cu cercetarea și practica social-politică. Reorganizarea unităților de cercetare în cadrul instituțiilor de învățămînt superior a creat noi condiții de afirmare a potențialelor creatoare ale procesului didactic și de cercetare. Dar practic, o serie de probleme de fond își așteaptă soluționarea pentru a se realiza în fapt o integrare deplină. Cercetarea științifică contribuie încă prea puțin la analiza și soluționarea unor probleme actuale și de perspectivă ale politicii partidului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate; de asemenea, aportul cercetării este încă mic în ceea ce privește analiza unor categorii și legități obiective, care ar putea să servească și nevoilor învățămîntului.

S-a făcut propunerea ca la munca de cercetare științifică să participe în mai mare măsură și profesorii de științe sociale din licee. De asemenea, tezele de doctorat ar putea să facă parte din planul unic de cercetare științifică coordonat de Academia de Științe Sociale și Politice. Un aspect esențial al integrării învățămîntului cu practica social-politică, folosit încă insuficient, este participarea cadrelor de științe sociale la studiile și anchetele sociologice cerute de organele locale de partid și de stat.

Probleme de fond interesante s-au ridicat în legătură cu educația patriotică și internaționalistă a tineretului, în procesul de învățămînt și în cadrul învățămîntului de partid. Noua eșalonare a predării istoriei în licee și în învățămîntul superior este judicioasă și va înrădăcina profund educația militant-revoluționară. În lumina acestor indicații s-ar cuveni să se acorde o atenție sporită studierii tradițiilor progresiste din gândirea economică românească precum și istoriei economiei naționale ca mij-

loace de educare socialistă patriotică a tineretului studios. De mare importanță se apreciază a fi introducerea în învățămîntul general-obligatoriu a disciplinei: „Constituția Republicii Socialiste România și noțiuni despre stat și drept”, care va contribui substanțial la educația cetățenească a tinerelor generații.

Convingeri militant-revoluționare

EXPERIENȚA arată că eficiența predării științelor sociale, a învățămîntului de partid și U.T.C. se reflectă în convingerile militant-revoluționare pe care le sădesc cu trănicie în conștiința maselor. În legătură cu aceasta, consfătuirile județene au subliniat trei aspecte mai importante:

În primul rînd, sistemul științelor sociale și al învățămîntului de partid să fie astfel eșalonat, iar programele în așa fel concepute încît să asigure „etajarea” și înlăuntrirea logico-istorică și pedagogică a cunoștințelor. S-au făcut multe propuneri interesante care vor sta în centrul atenției Ministerului Educației și Învățămîntului, a organelor sale colective de muncă. Deși programele de științe sociale sînt rodul unei ample activități colective (la minister funcționează 4 comisii: filozofie, economie politică, socialism științific și istorie), iar programele, manualele și cursurile universitare au fost discutate în totalitatea lor în aceste colective de muncă, ele conțin încă unele repetări inutile, sau o abordare care nu stimulează întodeauna gîndirea. Problema principală este de a-i face pe elevi și studenți să judece singuri, în lumina ideologiei partidului nostru, a Programului adoptat de Congresul al XI-lea, toate problemele vieții economice și social-politice. Desigur, trebuie avut în vedere ciclul de învățămînt, finalitatea studiilor. Manualul „Cunoștințele economice”, de exemplu, care se studiază în anul I de liceu, nu trebuie să repete cunoștințele din manualul de economie politică din anul III de liceu. Mulți elevi din treapta întâia de liceu vor deveni muncitori, ei trebuie să poată însuși bine problemele economice ale **unităților economice** în care vor lucra, desigur pe fondul cunoașterii politicii economice de ansamblu a partidului nostru. În treapta a doua a liceului sînt create premise pentru o abordare **teoretică** a problemelor economice și de aceea abia aici figurează economia politică, ca disciplină de științe sociale. În concepția partidului nostru, disciplinele social-politice din învățămîntul general-obligatoriu de 10 ani fac parte din pregătirea generală, de bază a elevilor și au un rol de cea mai mare importanță pentru formarea lor pentru viață. Economia politică din învățămîntul superior trebuie să corespundă altor exigențe, legate de formarea cadrelor de înaltă calificare, și se află în corelație strînsă cu disciplinele economice de ramură. Discuțiile purtate în consfătuiri au arătat că abordarea unilaterală, care nu ține seama de o asemenea „etajare”, ca și de **logica internă a dis-**

ciplinei corespunzătoare ciclului de învățămînt nu poate contribui la formarea gîndirii și a convingerilor comuniste.

În al doilea rînd, va trebui să se facă un pas înainte prin trecerea la **lecția-dezbateri sau lecția-dialog**. Experiența a arătat că multe lecții de științe sociale sînt încă predominant expositive și nu stimulează **participarea activă** a elevilor sau studenților. Or, convingerile militant-revoluționare nu se formează prin „asistarea” la lecții, ci prin participarea la discuții, desigur pe baza unui studiu prealabil atent.

În al treilea rînd, formarea convingerilor comuniste, revoluționare sînt organice legate de **abordarea concretă**. Tratarea abstractă, la marele general, nu convinge pe nimeni de nimic. La consfătuiri, mulți participanți au împărtășit din experiența lor pozitivă rezultată din desfășurarea unor lecții, seminarii, dezbateri, în unități economice din industrie sau agricultură.

Cerințelor legate de formarea convingerilor militant-revoluționare le corespund și preocupările privind buna organizare și funcționare a cabinetelor de **științe sociale**. În școli, licee, facultăți funcționează circa 7600 cabinete de științe sociale, multe din ele amenajate și înzestrate cu mijloace didactice adecvate. S-a acumulat și o experiență practică interesantă. Dar nu peste tot sînt folosite corespunzător aceste laboratoare de științe sociale. Formalismul și rutina au făcut ca, în unele cazuri, ele să nu corespundă scopului pentru care au fost create. Iată de ce la consfătuiri a fost încă o dată relevată preocuparea de a se intensifica **perfecționarea metodicii și metodologiei predării științelor sociale**.

Responsabilitate comunistă

PERFECȚIONAREA predării științelor sociale, ca și a învățămîntului de partid și U.T.C., depind în măsură hotărîtoare de competența, angajarea politică și pasiunea profesorului sau propagandistului. Auditoriul, fie că este format din tineri, fie că este format din adulți, simte fără mari eforturi superficialitatea și improvizarea, simte atunci cînd activitatea nobilă de instrucție sau educație este făcută de circumstanță sau din inimă. De aceea, **responsabilitatea comunistă a profesorului de științe sociale se vedește, înainte de toate, în probleme de fond**. Consfătuirile județene au arătat ce mare rol îl are asigurarea unei documentări corespunzătoare, pregătirea pentru fiecare temă, pentru fiecare dezbateri. Elementul fundamental al modelării gîndirii elevilor și studenților îl constituie, fără îndoială, aderența la practică. **Nu mai cînd lecția este concepută cu fața spre viață, și rezultă dintr-o adîncă înțelegere și cunoaștere a experienței practice, ea se inserie adînc în formarea gîndirii, a concepției despre lume și își îndeplinește menirea instructiv-educativă.**

Participanții la consfătuiri au arătat că un rol de seamă în pregătirea cadrelor de științe sociale, a lectorilor și propagandiștilor din învățămîntul de

partid și de stat îl au lecțiile și consultațiile publicate în revistele de specialitate, precum și emisiunile „Radio-școală”. În mai multe județe, participării la discuții au remarcat contribuția consultațiilor care au apărut cu regularitate în „Era socialistă” și în „Revista economică”. S-a sugerat ca programul apariției lor în viitor să țină seama mai mult de succesiunea programelor de învățământ, să aibă o destinație mai clară (pentru că uneori nu rezultă, din tratare, dacă se adresează tineretului sau adulților) și să conțină mai multe grafice sau alt material ilustrativ.

În toate județele țării, în cadrul consfătuirilor, participării la discuții au

adresat mulțumiri Academiei „Ștefan Gheorghiu” care, împreună cu Ministerul Educației și Învățământului au organizat cursurile de perfecționare cu profesorii din școli și licee care predau științe sociale. S-a încheiat un ciclu de perfecționare, iar începând cu acest an școlar va începe un nou ciclu de 5 ani. Merită menționat faptul că aceste cursuri s-au detașat de toate formele de perfecționare anterioare prin spiritul de partid ce le-a fost imprimat.

Responsabilitatea comunistă a profesorului de științe sociale se vedește și în inițiativa sa, în eforturile pe care le face pentru a ține seama de experiența lui și de experiența colectivă în perfecționarea muncii instructiv-edu-

cative. Cel mai simplu dar și formal, ar fi să stai și să aștepți, chiar când nu este nevoie, „indicații de la centru”. Dar responsabilitatea comunistă se manifestă nu atunci când aștepți indicații care să ia de pe umeri responsabilitatea, ci atunci când militezi pentru transpunerea în viață a politicii partidului și statului. Consfătuirile județene cu cadrele de științe sociale, propagandiști și lectorii din învățământul de partid și de stat au stimulat această inițiativă: or, tocmai în această direcție se manifestă încă un aspect pozitiv, constructiv al organizării consfătuirilor acum la începutul anului școlar și universitar.

prof. dr. Gh. P. APOSTOL

ECONOMIA DE TIMP

(Urmare din pag. 15)

Se pot da câteva exemple. Se știe că un element esențial îl constituie repartizarea timpului disponibil al societății cu precădere în sferile creației de venit național. Numai astfel se asigură condiții pentru creșterea fondului de consum. Tocmai de aceea se urmărește dimensionarea timpului repartizat în sfera serviciilor pentru a nu avea efecte negative asupra utilizării timpului în sfera productivă. De asemenea, se urmărește ca orele suplimentare să nu însemne o utilizare extensivă a fondului de timp, o folosire necorespunzătoare a timpului legal de muncă.

Sînt numai câteva aspecte generate de necesitatea ca, în actul de decizie, lucrurile să fie judecate nu numai prin prisma rezultatelor de moment, ci într-o largă perspectivă și, mai ales, în directă subordonare față de țelurile societății noastre. Iată de ce în descrierea legității economiei de timp

avem de-a face cu relația dintre existență și conștiință socială.

Desigur, această relație nu ni se înfățișează liniar, univoc, în sens mecanicist. Chiar exemplele date și-au propus să releve rolul activ al conștiinței, cerința ca în actul decizional criteriile de optimizare să fie străbătute de valorile socialismului, de obiectivele orînduirii noastre.

Rezumînd considerațiile expuse, desprindem ideea că **aprofundarea teoretică a legii economiei de timp reprezintă o premisă esențială pentru o eficiență acțiune practică**. Avem în vedere aici asemenea elemente cum sînt: utilizarea rațională a fondului de timp al societății prin repartizarea acestuia pe ramuri și domenii, în funcție de cerințele curente și de perspectivă, economisirea timpului la producător în directă subordonare cu același obiectiv la consumator, concepția unitară asupra tuturor componentelor timpului potrivit interacțiunii dintre toate sferele vieții sociale.

Pentru că, în acest ansamblu, pro-

blema criteriilor de optimizare a utilizării timpului are un rol deosebit de important, ni se pare absolut necesar s-o raportăm permanent la criteriul de optimizare a întregii economii naționale, respectiv la modul de repartizare a venitului național.

Sensul umanist al acțiunii sociale ce are drept scop maximizarea fondului de consum — pe baza unei raie înalte a acumularii — sursa satisfăcerii cerințelor materiale și spirituale ale membrilor societății socialiste românești — oglindește însăși direcția de mișcare a timpului și definește concret spațiul mișcării. Oriei ar apărea de mediate problemele care se referă la legea obiectivă a economisirii timpului, făcînd apel la noțiunile de AICI și ACUM vom obține nu numai o linie de gîndire corectă, ci și un mod de acțiune care apropie, în timp, materializarea idealurilor cărora politica partidului le-a dat contur și caracter realist.

De aceea, a prețui, a economisi timpul în societatea noastră înseamnă a milita permanent, neobosit pentru a-i conferi timpului, tot permanent, valorile umanismului socialist.

REPERE ALE EXPERIENȚEI ROMÂNIEI

(Urmare din pag. 11)

rii și orientarea lor cu precădere spre creșterea rezervelor de resurse energetice, minereuri feroase și neferoase și minereuri nemetalifere.

Trebuie evidențiat, în al treilea rînd, faptul că dezvoltarea resurselor energetice ale țării, își adaugă o serie de **noi caracteristici**, cu implicații asupra costului creșterii economice, ce decurg din particularitățile dezvoltării fiecărui component principal al resurselor naturale. Astfel, în cazul petrolului și gazelor se prevede: a) extinderea forajului de mare adîncime; b) începerea lucrărilor de forare pe platforma continentală a Mării Negre; c) ridicarea randamentului sondelor petroliere și recuperarea rezervelor din zăcămint prin perfecționarea metodelor de exploatare. În cazul cărbunelui, preocupările sînt dirijate spre descoperirea de noi zăcămint, cunoașterea mai amănunțită a condițiilor de exploatare a zăcămintelor de huiță și lignii din Valea Jiului și Oltenia și creșterea proporției cărbunelui folosit în termocentrale. Activități intense se desfășoară și în domeniul celorlalți purtători primari de energie. În urma acestor preocupări, necesarul de resurse energetice va fi acoperit din surse interne în anul 1980 în proporție de circa 75%. În ceea ce privește dezvoltarea resurselor minerale metalifere și nemetalifere, aceasta se caracterizează prin orientarea cercetărilor geologice cu precădere spre: a) identificarea de noi rezerve de minereuri feroase, cuprifere și complexe și b) punerea în valoare a zăcămintelor cu un conținut util mai sărac.

În sfîrșit, o altă trăsătură definitorie a strategiei amintite decurge din împrejurarea că promovarea cu consecvență a primordialității factorului intern și realizarea unei cotituri în co-

relația dintre sursele interne și cele externe în asigurarea bazei de materii prime și energetice a țării nu înseamnă o evoluție spre autarhizare în soluționarea acestei probleme. O asemenea evoluție nu-i nici posibilă nici necesară. Țara noastră, reflectînd cerințele proprii dezvoltării, cît și cele pe care le antrenează tendința spre adîncirea continuă a interdependențelor economice dintre națiuni, a dus și va duce și în viitor o **politică economică larg deschisă spre exterior, de colaborare și în domeniul resurselor naturale**. Colaborarea se dezvoltă cu toate țările, mai ales cu cele socialiste și în curs de dezvoltare, prin promovarea unor forme moderne de cooperare în producție și comerț, bazate pe avantajul reciproc. Deși restrînse la strictul necesar, importurile de resurse naturale rămîn considerabile, iar în viitor odată cu ridicarea pe trepte superioare a industrializării, vor cunoaște o creștere inevitabilă. Astăzi România importă cantități considerabile mai ales de minereu de fier, petrol, cocs și cărbune cocsificabil, fosforite, celuloză, azbest, etc.

ȚINÎND SEAMA de principalele tendințe și particularități în dezvoltarea resurselor naturale, atît pe plan intern, cît și pe plan internațional, se poate aprecia că, în țara noastră, ca de altfel în multe alte țări, creșterea economică este confruntată astăzi — iar în viitorul previzibil confruntarea poate fi chiar mai severă — cu fenomenul creșterii costului materiilor prime de bază. Această creștere cuprinde atît principalele materii prime interne, datorită coborîrii continue a adîncimei forajului și extracției, utilizării minereurilor cu un conținut mai sărac în metal și exploatarea unor resurse în mare, cît și materiilor prime aduse din exterior, datorită creșterii considerabile a prețurilor și transporturilor. Cum altă soluție pentru procurarea resurselor naturale nu există, singurul mijloc asupra căruia se poate acționa pentru a compensa cheltuielile suplimentare amintite este cel al valorificării acestor resurse, prin creșterea cît mai mare a gradului lor de prelucrare industrială.

CONVORBIRI ECONOMICE

CU
JOHAN GALTUNG

președintele Federației mondiale
pentru studierea viitorului

O punte între cercetarea viitorului și a dezvoltării

Participant la ultimul congres — de la Dubrovnik — al Federației mondiale pentru studierea viitorului profesorul norvegian Johan Galtung a avut amabilitatea să acorde un interviu revistei noastre.

— Care considerați că este principalul merit al acestui congres ?

— Congresul la care am asistat a fost foarte important în istoria scurtă a Federației noastre pentru că am reușit o fuziune între cercetarea viitorului și cercetarea dezvoltării. Acest lucru este de o importanță covârșitoare pentru noi pentru că trebuie evitată concepția eronată că viitorologia este rezervată pentru țările dezvoltate, iar cercetările privind dezvoltarea pentru țările sărace. Cred că țările sunt toate slab dezvoltate, dar în direcții deosebite. În țările sărace — sărăcia, în țările bogate — alienarea, suferința, izolarea individului etc. care sunt alte probleme. Reuniunile de acest gen sunt necesare pentru a realiza o anumită sinteză, pentru că ceea ce ne interesează pe noi este întotdeauna dezvoltarea omului.

— Consider foarte interesant punctul dv. de vedere privind necesitatea elaborării unui sistem coerent de indicatori sociali, care să poată caracteriza mai bine dezvoltările, în general progresul. Care sint direcțiile dv. de cercetare în acest domeniu ?

— Ideea principală este că dezvoltarea trebuie să însemne dezvoltarea omului, că omul are anumite trebuințe. Trebuințele se divid, de exemplu, în materiale și nemateriale. Sistemul pe care îl utilizăm în proiectul nostru World Indicators Programme este un sistem foarte simplu în care nevoile sunt divizate în patru grupe și anume : trebuințe de securitate, trebuințe privind o anumită bunăstare economică, nevoia de justiție socială și de respect pentru drepturile omului și trebuințele nemateriale. Contrariul acestor idei este violența, sărăcia, represiunea, alienarea. Ceea ce facem noi este de a elabora indicatori sociali relativ preciși în aceste patru domenii. Este un lucru foarte dificil. Este ușor când este vorba de calorii, dar nu mai este atât de ușor când este vorba, de exemplu, de creativitate. Există un mic amănunt pe care l-am remarcat imediat : indicatorii care deosebesc între ele țările sărace de țările bogate sunt foarte dezvoltate și ne evidențiază imediat cum sint sărace țările sărace și cum sint bogate țările bogate. Dar indicatorii despre țările bogate, despre ceea ce lipsește în aceste țări, nu sint puși la punct. De aceea sără-

cia țărilor bogate este mult mai puțin vizibilă și mult mai puțin transparentă decât sărăcia țărilor sărace. Mobilul, funcția social-politică a acestui fapt este de a menține piramida verticală a lumii și de aceea indicatorii de care dispunem până acum sint instrumente ale puterii. Cred că trebuie făcut ceva pentru a schimba această situație, adică pentru a avea indicatori în ambele direcții. Aceasta presupune sinteza între studiile asupra viitorului și cele privind dezvoltarea, despre care aminteam la început.

— Credeți posibilă crearea unui asemenea sistem de indicatori sociali într-o economie capitalistă ?

— Să luăm două exemple concrete. Când ne gândim la indicatori, ne gândim mai ales la indicatori „burocratici”, care sint publicați în anuare. Dar putem să luăm un indicator foarte simplu al bunăstării sau poate al fericirii. Cu ajutorul unor chestionare se pot întreba oamenii ce cred că înseamnă fericirea și unde se situează ei într-un sistem al fericirii. Acest procedeu poate oferi destule informații. Datele arată că, în ultimii ani, indicele fericirii subiective în mod cert nu s-a îmbunătățit.

Considerăm întotdeauna că un indicator este în mod necesar numai aritmetic, adică se exprimă întotdeauna în cifre, de exemplu 3,7. Dar am putea să ne gândim la indicatori care nu sint aritmetici ci geometrici, care ne dau o structură. Să luăm de exemplu diferența dintre școlarizare și educație. Școlarizarea înseamnă a merge la școală, unde există cineva numit profesor și elevi care sint ca niște bidoane goale. Profesorul are un lichid numit cunoaștere cu care trebuie umplute bidoanele goale, ca la o stație de benzină, de pildă. Acesta este un model. Geometric, ca un graf, el poate fi reprezentat printr-o piramidă cu linii univoce care merg de la vîrf la elevi. Educația înseamnă cu totul altceva. Există de exemplu patru persoane care discută între ele. Dacă sint așezate cu o anumită simetrie, între ele există șase linii posibile. Când toate liniile funcționează, avem un graf saturat și acest graf poate fi un indicator.

Așadar noi experimentăm posibilitatea de a utiliza grafurile ca indicator. Când indicatorii sint exprimați în cifre, schimbările în timp au aproape întotdeauna un caracter continuu și cantitativ. Matematic utilizată este cea a ecuațiilor diferențiale. Dar când se utilizează structurile ca indicatori și se imaginează o schimbare a

unei structuri de tip piramidal univoc pe de o parte, iar pe de altă parte a unei structuri biunivoce, cu totul saturată, diferența este calitativă. Este ceva mult mai important decît, să spunem, o creștere de 0,1%. Utilizarea indicatorilor structurați ne dă posibilitatea să discutăm schimbări mult mai importante decît o simplă schimbare de cifră. Este vorba de structuri. Este tipic că în țările capitaliste nu se utilizează structurile ca indicatori pentru că există o teamă de acest tip de indicatori. Cred că există o legătură relativ strînsă între perspectiva politică și indicatorii aleși. Vreau să subliniez că pentru mine nu se pune cîtuși de puțin problema de a evita cifrele sau de a le abandona, ci de a lărgi perspectivele cercetării.

— Care este opinia dv. despre necesitatea și posibilitatea modificării structurilor internaționale și despre concepția și activitatea României privind instaurarea unei noi ordini economice internaționale ?

— Cred că există perspective foarte bune pentru o schimbare foarte pozitivă. Pentru prima dată după călătoriile lui Cristofor Columb și Vasco da Gama, care în general s-au dovedit catastrofale (nu pentru Europa occidentală, dar pentru ceea ce astăzi numim „lumea a treia”), deci după cinci secole, a început o schimbare. Eu văd aici două etape. Una ar fi cea în care mai ales elita țărilor „lumii a treia”, cu ajutorul noii ordini economice internaționale, face o redistribuire și o schimbare a circuitelor economice mondiale. Dar este necesar ca de acest lucru să beneficieze masele sărace. În unele țări aceste etape sint foarte apropiate (cazul Cubei), în altele mai îndepărtate. În această privință cred că experiența României este importantă de studiat.

În legătură cu activitatea României, apartenența ei la „grupul celor 77” mi se pare foarte importantă, constituind o legătură, o punte între experiențe diferite. Necesară și importantă mi se pare și participarea ei la activitățile țărilor nealiniate. Am avut onoarea să discut cu președintele Nicolae Ceaușescu, înțelegînd foarte bine necesitatea absolută a controlului autonom asupra sistemului economic, care însă nu exclude comerțul și cooperarea. În termenii mei, aș spune că aceasta exclude așa numitul comerț vertical, adică numai cu materii prime sau numai cu produse industriale, ca în timpul lui Columb sau al lui Vasco da Gama, dar la o altă scară.

Consider că conceptul românesc se caracterizează prin doi factori, o orizontalizare în sensul că toate țările sint la același nivel, adică egale, și o orizontalizare comercială, în sensul absenței exploatații.

Conceptul românesc este în același timp internaționalist, dar nu supranaționalist, în sensul că fiecare țară trebuie să coopereze cu celelalte țări inclusiv în organizații internaționale, dar nu în organizații cu caracter piramidal dotate cu putere în vîrf, pentru că acestea ar deveni hegemonice, mai ales într-o lume ca aceea de astăzi ale cărei structuri sint deja piramidale.

Aceste două concepții — al relațiilor orizontale și al internaționalismului în locul supranaționalismului — sint foarte importante în lumea contemporană. Desigur, nu trebuie uitate masele, pentru că noua ordine economică internațională după mine este un sistem economic care trebuie să asigure beneficii pentru țările „periferice”, dar nu le asigură neapărat și pentru „periferia periferiei”, adică pentru masele largi din aceste țări.

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

O ACTIVITATE mai puțin notorie a marelui cărturar englez se circumscrie în domeniul gândirii economice. La două sute de ani de la moartea sa, credem că este util să evidențiem și acest aspect al creației sale — care a exercitat un rol semnificativ în dezvoltarea ulterioară a științei economice.

David Hume (1711—1776) s-a făcut cunoscut în istoria culturii universale ca filozof, fiind un teoretician empirist și sceptic al cunoștinței. Scepticismul său era apreciat, chiar și în 1844, ca fiind „forma oricărei filozofării ne-religioase”, și o practică ce „echivalează cu materialismul francez”¹⁾.

Om de formație și acțiune multilaterală, ca mulți alții din sec. XVIII, D. Hume a cultivat și istoria (a scris o „Istorie a Angliei”) și economia politică, dar aceasta din urmă nu ca o știință aparte, ci, cum spuneau Marx și Engels ca o „ramură a cunoașterii enciclopedice”.

Principalele opinii promovate în acest domeniu le putem surprinde din eseurile sale despre comerț, lux, bani, dobândă impozite, creditul public și balanța comercială, publicate în 1752, din eseuul său privitor la densitatea populației popoarelor din antichitate, scris în 1753, din cel

DAVID HUME —

ECONOMIST (I)

despre „pizma” comerțului, timpărit pentru prima dată în 1758, precum și din corespondența purtată în perioada 1749—1776 cu Montesquieu, Oswald, lordul Kames, Turgot, abatele Morellet și Adam Smith²⁾.

Filozoful economist s-a confruntat cu problemele afirmării capitalismului în Occidentul Europei și în America de Nord, cu precădere în Marea Britanie, unde le sprijinea soluționarea în sens progresist, inclusiv în calitate de militant politic liberal. În mod concret, era vorba de a se stabili compatibilitatea „spiritului comercial”, încă dominant, cu pregătirea terenului în direcția dezvoltării industriale, de a se crea antidoturi la impedințele funcționale interne și externe, ca și la neajunsuri instituționale ale circulației mărfurilor și banilor, de a se da răspunsuri adecvate chestiunii fiscalității opresive (care, împreună cu războaiele, afecta însăși existența populației muncitoare și a altor categorii sociale), chestiunii veniturilor private (profit, dobândă, rentă) și resurselor bugetare publice (împrumuturi de stat etc.), de a se veni cu un substitut la mercantilism care, nu numai ca doctrină, dar și ca practică economică devenea din ce în ce mai caduc.

D. Hume a cercetat în mod amănunțit fezele economice lansate de predecesorii, s-a inspirat din ele pentru alcătuirea elaboratelor proprii, fapt care a pus oarecum în cumpănă originalitatea

FIȘE

ISTORIA GENERALĂ A ȘTIINȚEI

1976, 1096 p.

1976, 1096 p.

IV ȘTIINȚA CONTEMPORANĂ

Secolul al XX-lea

care intervin direct și într-un mod din ce în ce mai pregnant în existența noastră zilnică „progresul tehnicii depinde într-un mod din ce în ce mai riguros de cel al științelor pure, după cum și invers, fiecare inovație tehnică este imediat folosită de teoreticieni”. O altă caracteristică a științei secolului XX este faptul — spune R.T. — că evoluția spre lucrul de echipă se accelerează spre a compensa efectele specializării mereu crescînde impusă de dezvoltarea rapidă a domeniilor științei și pentru a permite o mai bună utilizare a aparatului din ce în ce mai costisitoare cerută de efectuarea lucrărilor de cercetare. Deși consideră un fapt indubitabil că progresele realizate în secolul nostru depășesc cu mult în număr și în amploare pe cele din oricare altă epocă din istoria omenirii, totuși R.T. nu împărtășește tendința unor admiratori ai succeselor și descoperirilor contemporane de a subestima importanța admirabilei opere realizate de savanții secolelor trecute. Legind descoperirile cele mai recente de istoria științei, se poate observa că aceasta din urmă poate avea chiar o valoare prospectivă și poate semnala anumite direcții probabile ale progreselor viitoare. Volumul este subdivizat în părți și capitole pe ramuri ale științei. O ultimă parte se referă la viața științifică în diferite țări și la organizațiile științifice internaționale.

nale. Volumul în limba română conține o postfață de dr. Dan Vamanu.

Inegalitate intolerabilă

● În articolul Relations monétaires internationales — situation d'inégalité intolerable (Relațiile monetare internaționale — o situație de inegalitate intolerabilă), apărut în publicația iugoslavă REVUE DE POLITIQUE INTERNATIONALE, M.M. Stojiljkovic, examinează problema relațiilor sistemului monetar internațional, ca parte integrantă a realizării unei noi ordini economice mondiale.

Arătînd că rolul dominant al țărilor capitaliste industrializate în organismele monetare și financiare internaționale, precum și rolul dominant al citorva valute naționale în actualul sistem monetar constituie un anacronism, un simbol al relațiilor bazate pe inegalitate, autorul își ilustrează afirmația cu faptul că din totalul de 102 miliarde dolari, cit a reprezentat sporul rezervelor mondiale de devalute liber convertibile în perioada 1970—1974, doar ceva mai puțin de 4%, a revenit țărilor în curs de dezvoltare. Intrucît dominația menționată constituie „sursa” diverselor frîne care se pun în calea efectuării reformei sistemului monetar internațional, este indispensabil, susține autorul, ca următoarele acțiuni de constituire și repartizare a lichidităților

internaționale să se desfășoare sub control internațional și în condițiile întăririi rolului „drepțurilor speciale de tragere”.

„The Economist” despre subterfugiile previziuniștilor occidentali

● Previziunea, se spune într-un articol din THE ECONOMIST (21—27 august 1976), intitulat A plague of forecasters (O plagă a futurologilor) este — după cum afirmă un consilier economic britanic — „arta de a spune ce se va întimpla explicîndu-se ulterior de ce nu s-a întimplat”. Și tocmai „nonhobilitatea” produsului „este principala rațiune a avîntului cererii acestui produs” — se afirmă cu umor în articol. Se ilustrează cu exemple din previziunea britanică și americană patru variații de subterfugii ale previziunilor economice: previziuni invariabile (se prezice ceva pe o perioadă destul de lungă, specificîndu-se că intervalele temporale sînt nesigure, și se speră că împrejurările se vor conforma cîndva predicțiilor); previziuni nediferențiale (variatele previziuni diferă nesemnificativ între ele, dar o situație sau alta este prezentată ca o confirmare a unor distincții minore); previziuni neverificabile (ce se va întimpla, de pildă, în anul „X” cu balanța de plăți dacă situația

gîndirii sale economice. Totuși eseurile sau „tratatele” economice ale lui Hume au intrunit numeroase calități constructive și analitice, care le-au făcut apte să exercite o influență puternică și de durată asupra unor cercuri culte din diferite țări ale Europei și Americii, atît în timpul vieții sale, cît și ulterior. „Influența exercitată de tratatele sale economice asupra cercurilor culte din timpul său — aprecia Marx — se explică nu numai prin forma excelentă a expunerii, ci mai ales prin aceea că ele constituiau o apologie progresistă și optimistă a industriei și a comerțului în plină înflorire la acea dată, cu alte cuvinte o apologie a societății capitaliste din Anglia, care era pe atunci în ascensiune rapidă și nu putea decît să le «aprobe»”¹⁾.

Ceea ce înțelegem noi astăzi prin industrie nu acoperă decît în mod parțial ceea ce se înțelegea în sec. XVIII și chiar în secolul următor. Căci cu peste două sute de ani în urmă, sub egida industriei erau puse toate ramurile producției materiale. Dar, manifestînd spirit critic, Hume a făcut un pas relativ sesizabil în direcția disocierii manufacturilor și „artelor mecanice”, ca industrie propriu-zisă, de restul producției. El a făcut un pas

important mai ales în direcția configurării unei noi ierarhii a activităților sau ramurilor economice principale cunoscute în epocă; anume, a evidențiat, pe de o parte, prioritatea industriei propriu-zise — recte, manufacturile și „artele mecanice” — față de agricultură iar, pe de altă parte, prioritatea industriei, confundată cu sfera producției materiale, față de comerț. Comerțul, privit de mercanțiști ca o ramură cu rol primordial în constituirea „măreției” statelor și a „fericirii” indivizilor, era repus de economistul scoțian în postura care corespundea realităților capitaliste în plină transformare, fără a i se nega totuși importanța convenită.

O altă disociere operată de D. Hume, de bună seamă încărcată cu o semnificație majoră în ce privește subminarea mercantilismului doctrinar, a fost în legătură cu avuția și banii. Este cunoscut că mercanțiștii făceau din bani — din aur și argint funcționînd ca bani — o formă primordială a avuției, cum observa Marx, printr-o cramponare de formă solidă, palpabilă și strălucitoare a valorii de schimb²⁾. Hume, la fel ca unii dintre predecesorii săi, a respins această teză mercanțiștă. Cu cit se dezvoltă mai

mult industria — arată el — cu atît crește „fondul de muncă” („stock of labour”) al națiunii iar, concomitent, cantitatea avuțiilor reale și, pe această bază, puterea unui stat și fericirea indivizilor care-i aparțin. La acest proces își aduce o contribuție însemnată și comerțul prin „alimentarea” manufacturilor cu „furnituri materiale” și pe diverse alte căi. „Comerțul și industria — considera autorul eseului despre comerț — nu sînt în realitate altceva decît fond de muncă”³⁾.

David Hume a reafirmat, prin urmare, adevărul că avuția reală în societate se întemeiază pe muncă. Mai mult, a lăsat să se înțeleagă că avuțiile, întemeiate pe muncă, se creează în cadrul manufacturilor și „artelor mecanice”, precum și în cadrul agriculturii, deci, în ultimă analiză, în sfera producției materiale, pe cînd în comerț ele doar se vehiculează, fiindcă așa cum spunea el, „totul în lume se cumpără pe muncă” (p. 11).

conf. dr. Virgil I. IONESCU

1) Marx, Engels, Opere, vol. 1, București, 1957, p. 602.

2) David Hume, Writings on Economics, Edited with an Introduction by Eugen Rotwein, The University of Wisconsin Press, Madison, 1970.

3) Marx, Engels, Opere, volumul 20, București, 1964, p. 236.

4) David Hume, op. cit. p. 12.

șomajului s-ar schimba); previziuni imposibile (bazate pe convenții analitice neplauzibile, de pildă, predicții cu privire la balanțele de plăți dacă cursurile de schimb rămîn fixe într-o lume cu cursuri flotante).

Flagelul societăților multinaționale

● Indiferente față de politicile naționale și chiar față de frontierele ideologice — scrie Philippe Machefer în două articole consecutive publicate sub titlul Imperialisme et internationalisme în LE MONDE — societățile multinaționale domină sectoarele de vîrf ale economiei. Producția lor crește de două ori mai repede decît ansamblul economiei mondiale; se consideră că înainte de 1985 trei pînă la patru sute de societăți multinaționale vor controla 80% din toată industria lumii capitaliste. Încercînd să scape de efectele luptei muncitorilor, multinaționalele, după ce au apelat la muncă de lucru din afară, preferă acum să construiască uzine în țările bogate în forță de muncă, unde profită de pe urma salariilor scăzute și a unei fiscalități clemente. Dispunînd de o putere financiară colosală, aceste societăți pot determina trecerea unor sume enorme dintr-un loc în altul, după variațiile ratei dobînzii și riscurile unor schimburi pe piață. Ele încearcă să

prezeze asupra politicii unor națiuni, dirijînd speculația internațională contra monedei acestora. Numai solidaritatea între state, între forțele progresului și ale revoluției — scrie Ph. M. — poate opune o barieră eficientă puterii unui imperialism care, prin definiție, transcende frontierele naționale.

Evoluția analizei valorii

● Sub titlul L'analyse de la valeur et son insertion dans l'entreprise (Analiza valorii și inserția ei în întreprindere), Pierre Berthier și Daniel Panel fac în revista DIRECTION ET GESTION DES ENTREPRISES (nr.3/1976) o trecere în revistă a evoluției conceptului de „analiză a valorii” („A.V.”), spre a-i desprinde direcțiile actuale. La începutul anilor 50, „A.V.” consta în a determina costurile inutile sau vătămătoare care intervin în concepția unui produs, considerat tehniceste imuabil. Analiza se referea la elementele constitutive ale costurilor, fiind, deci, strîns legată de organizarea științifică a muncii și de structura prețurilor de cost. De prin anii '60, obiectivul „A.V.” nu mai consta doar în a produce mai ieftin un produs (creșterea costului minim, a unui produs (sau sistem) care îndeplinește func-

ționale (sau obiectivele) recunoscute ca fiind în mod real necesare (sau indispensabile). De o parte, intrucît se sprijină pe modele matematice sau și logice, „A.V.” ar fi de resortul unui serviciu administrativ al cercetării operaționale; de altă parte, fiind la confluența dintre tehnică și gestiune, „A.V.” depășește cu mult acest aspect administrativ, propunîndu-și obiective tehnice situate, însă, într-un cadru economic general. Avînd în vedere aceste obiective, autorii consideră necesară introducerea în întreprindere a unei „organizații” sau a unui „aparat”, atît permanent (pentru a recepționa și conserva rodul experiențelor), cît și suficient de suplu, neîncetînd reinnoibil (pentru a evita orice scleroză) — serviciu pe care îl denumesc „centru funcțional”. Acest „centru” ar trebui să fie permanent deschis tuturor membrilor întreprinderii care se ocupă de producția și distribuția unui produs, iar activitatea sa ar modifica procesul obișnuit al introducerii unui produs nou într-o întreprindere, care constă în trasarea de sus a unui obiectiv, care este susapoi pe treptele subordonate, unui proces „deductiv” de analiză și descompunere în operații tehnice și de gestiune, fără a lăsa executanților posibilitatea unei inițiative.

FIȘE

Avantaje și dezavantaje

● În editorialul publicat în nr. 334/1976 al revistei EMBALLAGES, J. P. Louis relevă că la simpozionul internațional cu tema „Legislația privind ambalajul și mediul înconjurător” s-au confruntat două teze. Se susținea pe de o parte că ambalajul ar fi generator de „pericole”, ar costa scump, ar contribui la epuizarea resurselor naturale, la înșelarea consumatorului, ar fi o sursă de risipă și, în consecință, ar trebui reglementat pe cale legislativă, de preferință internațională. Pe de altă parte, s-a afirmat că ambalajul ar fi tot mai necesar chiar pentru dezvoltarea economică a țărilor slab dezvoltate. S-a susținut că multe din țările care au încercat să exporte fructe, legume și alte câteva produse și-au văzut speranțele repede spulberate, ambalajele fiind insuficiente și inadapate exigențelor, obiceiurilor și reglementărilor din eventualele țări importatoare. J. P. Louis stătuiește marile societăți europene specializate în producția de ambalaje să se ocupe de problemele cu care sînt confruntate țările în curs de dezvoltare în această problemă.

Constantin Kiriteșcu: preocupări economice

PROFESORUL emerit Constantin Kiriteșcu (1876—1965), de la nașterea căruia s-au împlinit ieri 100 de ani, ocupă un loc distinct printre cei care au contribuit la dezvoltarea culturii românești în prima jumătate a secolului nostru, atât prin vastitatea operei (cîteva sute de publicații), cît și prin evantaiul extrem de larg al multitudinii de preocupări (biologie, istorie, literatură, pedagogie, critică socială, memorialistică, relații culturale internaționale). Memoriile sale (nepublicate), prin elementele de informație de o valoare deosebită pe care le conțin, cuprind contribuții utile pentru reconstituirea cu fidelitate a frescei economice, sociale, politice și culturale a unei etape importante a istoriei țării.

Observator fin al vieții cotidiene a oamenilor în mijlocul cărora a trăit — Constantin Kiriteșcu a copilărit în mahalaua Precupeșii Vechi din București — el relevă în prima parte a acestor memorii, consacrată perioadei adolescenței, cu minuțiozitatea omului de știință deprins cu laboratorul, și totodată într-un stil limpede și atrăgător, variate aspecte economice caracteristice perioadei dintre războiul independenței și ultimii 10—15 ani ai secolului trecut. Sînt descrise „organizarea patriarhală” a mahalalei, „nivelul ei de cerințe foarte scăzute”. Meticulozita-

tea și rigoarea sa științifică i-au permis să pună în evidență „pe viu” elemente de cea mai mare însemnătate pentru caracterizarea „bugetelor de familie”, să înfățișeze modestele venituri și cheltuieli ale locuitorilor mahalalei, grijiile lor de fiecare zi și de fiecare an, să contribuie la formarea unei imagini asupra vieții economice a timpului.

Interesul lui Constantin Kiriteșcu pentru viața economică a timpului său nu se conturează numai la acest nivel. Sistemul monetar al vremii, de exemplu, pe atunci de curînd înființat (1867), îi atrage atenția, dar nu doar prin laturile sale tehnice, ci și prin oglindirea elementelor sale în limbajul cotidian. Leul, scrie el, „nimeni nu-l numea leu, ci franc. De altfel, însăși oficialitatea, imitînd sistemul francez, asigurase populația că «leul este franc». Pe piață mai circulau multiplii leului: moneda de argint de 2 lei, numită de popor «jumătea de rublă», în amintirea monedei ruse care circulase înainte cam cu aceeași valoare, și «pisoiful» (piesa) de argint de 5 lei, mare și grea care impunea respect. Mai circulau: biletul albastru de «două dieci lei» și cel de «una sută lei». Cînd am văzut în vitrina unui zaraf o bancnotă de «una mie lei» mi-a venit amețală. Circulația cea mai intensă în gospodărie o aveau submultiplii leului:

gologanii mari și grei de bronz înnegri”.

Același mod de înfățișare a trăsăturilor epocii — sesizarea problemelor ei mari pe baza percepției lor de către omul de rînd —, ca și încercarea de a explica originea unor fenomene sau procese este remarcabil. Le regăsim și într-o serie de pasaje consacrate scumpelei: „Primul atac a lăceștii dușman necunoscut, simțit din plin de cei care aveau venituri mici, ca cei din mahalaua noastră, s-a produs cam prin 1885, dacă memoria nu mă înșală, și a fost provocat de introducerea sistemului metric. Vechea oca («ocaua lui Cuza») cu care se măsura atât greutatea (la carne, piine, făină, zahăr, untură etc.), cît și capacitatea (la lapte, vin, țuică, untdelemn) a fost înlocuită prin kilogram, respectiv litru, cam cu 1/5 mai mic decît măsurile vechi. Prețurile nu s-au micșorat însă în aceeași proporție, ba chiar, după cîteva oscilații, au revenit cu încetul la cele dinainte, astfel încît s-a ajuns ca un kilogram sau un litru să se vîndă cu prețul cu care se vînduse ocaua”. Au urmat alte valuri de scumpire, marea criză economică din 1899—1900, doi ani de secetă cumplită, iar „lovitura de grație a dat-o ultimul val din timpul primului război mondial și al inflației pe care războiul a adus-o cu sine. De altfel, acest val a spulberat și leul «aur» care nu mai avea demult strălucirea din timpul copilăriei mele”.

S. D.

**ELECTROMOTOARE
TRANSFORMATOARE
APARATE DE PORNIRE
IZOLATORI
TEHNICA TELECOMUNICAȚIILOR
APARATE DE RADIO ȘI TELEVIZIUNE
APARATE SINELECTROACUSTICE
TEHNICĂ MEDICALĂ
CORPURI DE ILUMINAT**

REPUBLICA FEDERALĂ
GERMANIA :

ELPROM — Societate comercială
cu răspundere limitată
Kurt — Schumacher — Anlage 9
3587 Borkhen / Bez. Kassel
Telefon : (0 56 82) 20 55
Telex : 0994 711

Reprezentanțe :

FRANȚA :
SOFBIM
Av. de l'Opera 30
Paris 2e
Telefon : 742 35 33
Telex : 23 942 F. Sofbim

ITALIA :
F.A.R. S.P.A.
Via Vitruvio 43
20 124 — Milano
Telefon : 02/20 61 36 — 20 66 34
Telex : 33 504

Publicom

Electroimpex

Societate cu răspundere limitată

Str. G. Washington 17, Sofia

Bulgaria, Telefon : 88 49 91 ; Telex : 02 25 75

**Firma expune la
Tîrgul Internațional București**

[Pavilionul K]

16 — 25 octombrie

COOPERAREA TEHNICĂ ÎN TRE ȚĂRILE ÎN CURS DE DEZVOLTARE: CONCEPT ȘI APLICAȚII (II)

CÎND ASISTENȚA TEHNICĂ a fost introdusă de către Națiunile Unite în 1949, obiectivul său a fost să ajute la diminuarea și înlăturarea lipsei de cadre calificate în țările în curs de dezvoltare. A fost un obiectiv justificat deși unele țări rămase în urmă considerau că, mai acută decât insuficiența de cadre era lipsa de devize străine și, mai general, de capital pentru dezvoltare.

În perioada scursă de atunci, atât nevoile cât și posibilitățile țărilor în curs de dezvoltare au înregistrat mutații ca volum și structură. Drept urmare nici cadrul structural al asistenței tehnice nu mai poate fi același, respectiv programele de asistență tehnică nu se mai pot baza exclusiv pe supuziția lipsei de competențe, cuplată de obicei cu lipsa devizelor și a capitalului. Multe dintre țările în curs de dezvoltare au posibilități de a acorda, la rîndul lor, asistență în multe domenii, ceea ce stă la baza conceptului de cooperare tehnică între țările în curs de dezvoltare, care implică un schimb de valori și experiență între acestea.

O lume complexă, capabilă de intrajutorare

TABLOUL ACTUAL, mult mai complex, al lumii în curs de dezvoltare este susceptibil de structurări diferite. Prezentăm mai jos una dintre ele care are meritul de a face legătura cu conceptele originare ale asistenței tehnice.⁵⁾

a) Țările în curs de dezvoltare care resimt lipsa competențelor, a devizelor și a fondurilor pentru acumulare. Sînt țările cele mai sărace, în cazul cărora abordarea tradițională este încă utilă.

b) Țările în curs de dezvoltare în care există o ofertă suficientă de competențe, dar asociată cu o lipsă cronică de fonduri pentru acumulare și de devize. În acest caz sporește accentul care trebuie pus pe componenta „echipament” în cadrul proiectelor, comparativ cu ponderea serviciilor experților. Implicat este vorba de o lărgire a cîmpului de acțiune al asistenței tehnice de la fazele de preinvestiții la proiecte în faza de investiții propriu-zise.

c) Țările în curs de dezvoltare, în principal cele producătoare de petrol, care dețin capitaluri suficiente și devize dar duc lipsa multor competențe.

În ultimă instanță această structurare devine schematică pentru că, în optica cea mai largă, în materie de dezvoltare există tot atîtea nevoi cîte țări în curs de dezvoltare. Desigur că, treptat, pe măsura dezvoltării bazei tehnico-materiale a fiecărei economii naționale, un diapazon tot atît de larg îl vor căpăta și posibilitățile tehnice ale țărilor în curs de dezvoltare.

Grupul de lucru pentru problemele cooperării tehnice între țările în curs de dezvoltare, creat de Adunarea Generală a O.N.U., a pornit în lucrările sale de la premisa că în aceste țări există o serie de resurse materiale, instituționale și umane care rămîn neantrenate și care pot fi utilizate cu mare eficiență în susținerea eforturilor de dezvoltare ale altor țări în curs de dezvoltare. De o largă acceptare s-a bucurat și ideea că, din punct de vedere calitativ, aceste resurse neantrenate sînt adecvate, cu deosebire, problemelor ridicate de dezvoltarea țărilor sărace. Experții din țările în curs de dezvoltare nu numai că se pot adapta mai repede la condiții specifice din țările „lumii a treia” — așa cum am subliniat deja —, dar folosirea lor poate fi mai puțin costisitoare, evitînd și alte constrîngerii de ordin valutar (plata în devize forte etc.). Același lucru este valabil și pentru tehnologia și know-how-ul disponibile în țările în curs de dezvoltare, pentru alte țări în curs de dezvoltare.

Pe baza efortului propriu — valorificarea complementarităților

DEȘI ARE ASTFEL PREMISE FAVORABILE, cooperarea tehnică între țările în curs de dezvoltare, după cum se arată în raportul final al Grupului de lucru amintit, este frînată de o serie de factori, obiectivi și subiectivi: un mare decalaj informațional și de comunicare în ceea ce privește capacitățile și cerințele țărilor în curs de dezvoltare; lipsa unor mecanisme adecvate pentru promovarea cooperării reciproce între aceste țări; lipsa resurselor financiare, în special a devizelor străine; existența unor „bariere de atitudine” în calea acestei forme de cooperare (și care se traduce în fapt prin preferarea, uneori subiectivă, a tehnicilor provenite din țările occidentale); anumite procedee și practici ale țărilor „donatoare” și ale unor organizații internaționale s.a.

Desigur că realizarea unui sistem de informare asupra capacităților tehnice existente în țările în curs de dezvoltare — care a și început sub egida PNUD — poate juca un rol important în impulsivarea cooperării tehnice între aceste țări.

Esențial este însă, în concepția României, ca pe baza alocării sistematice pentru dezvoltare a unei proporții corespunzătoare din venitul național, să se ia măsuri în vederea unei creșteri puternice a forțelor de producție, concentrînd în principal eforturile spre crearea unei industrii naționale puternice, spre dezvoltarea agriculturii și — în concordanță cu progresul acestor ramuri — spre dezvoltarea transporturilor și a celorlalte sectoare ale activității economice. De mare importanță este dezvoltarea științei și a tehnicii în concordanță cu progresul general al cunoașterii umane.

Ca factori obiectivi ai amplificării cooperării tehnice între țările în curs de dezvoltare, aceste elemente trebuie să capete prioritatea cuvenită în programele de dezvoltare. Documentul înaintat de Comisia economică a O.N.U. pentru Africa, primei sesiuni a Grupului de lucru pentru cooperarea tehnică între țările în curs de dezvoltare constată: „Trebuie să se rețină că poziția economică comparativ mai slabă a celor mai multe țări în curs de dezvoltare a limitat considerabil capacitatea acestor țări de a coopera pe plan tehnic între ele”.

S-a estimat de exemplu (DP/TCDC/RAP (CR. 5) că țările în curs de dezvoltare din regiunea Asiei și a Pacificului efectuează mai puțin de 1 la sută din cheltuielile de cercetare mondiale și că, pentru cele mai multe dintre ele, aceste cheltuieli nu reprezintă nici 0,25 la sută din PNB. În schimb, aceste țări cheltuiesc în prezent circa 1 mld. dolari pe an pentru importul de know-how, adică o sumă de cîteva ori mai mare decît cheltuielile lor pentru cercetare-dezvoltare. Mai mult, tehnologiile elaborate în exterior — și adesea selectate de către consultanți străini sau de către cetățeni ai țării formați în străinătate — sînt deseori inadecvate condițiilor specifice țărilor în curs de dezvoltare.

Tehnologiile elaborate în exterior, amintite mai sus, sînt create în țările industrializate, de către țările industrializate și pentru țările industrializate. Dezvoltînd această idee, Hans W. Singer⁶⁾ spune că tehnologia creată „caută să substituie cît mai

⁵⁾ Anthony C. Gilpin, New Dimensions of Technical Assistance, The Evolving Role of UNDP, Focus: Technical Cooperation, 1975/2, p. 13-14.

⁶⁾ „A New Role for the UNDP”, in: UNDP News, June-July 1976, p. 10.

mult posibil forței de muncă și materiilor prime naturale (care sînt relativ deficitare în țările industrializate), capitalul, calificarea superioară a personalului și înlocuitorii sintetici, factori care sînt relativ răspîndiți". Fără a absolutiza această afirmație, vom cita concluzia autorului citat: „Dar ceea ce le trebuie țărilor în curs de dezvoltare este exact contrariul. Ele au nevoie de o tehnologie modernă, eficientă, proiectată să producă bunurile — alimente, alte bunuri de consum și bunuri de investiții — necesare pentru a oferi o ocupare productivă celor 40% din forța lor de muncă aflate în prezent la limita de jos a sărăciei”.

Nu putem fi de acord însă cu aprecierea lui Singer că tehnologia necesară care să se bazeze pe utilizarea propriilor resurse naturale ale țărilor în curs de dezvoltare, economisind în același timp capital și competență de înaltă calificare, „în prezent nu există”. Realitatea demonstrează că, în diferite țări în curs de dezvoltare, există deja o serie de produse și procese adecvate nevoilor altor țări în curs de dezvoltare. O confirmă tot mai multe studii întreprinse de organizațiile O.N.U. Sfera cooperării tehnice între țările în curs de dezvoltare poate fi extrem de largă, existînd toate șansele extinderii sale, cu condiția să se realizeze cu respectarea principiilor suveranității și egalității în drepturi a tuturor participanților.

Trinomul factorial economic-geografic-instituțional

„CONSTIINȚA comunității problemelor” care pot fi rezolvate prin soluții și mijloace „comune” nu duce, desigur, în mod automat, la extinderea cooperării tehnice între țările în curs de dezvoltare. Dimpotrivă, o apreciere realistă a perspectivelor acesteia nu poate ignora faptul că între țările în curs de dezvoltare există mari diferențieri, nu numai sub raportul climei, al culturii, al istoriei, ci în primul rînd, sub raport economic — ca potențial și nivel de dezvoltare.

Așa cum se arată în documentul „Poziția României cu privire la instaurarea unei noi ordini economice internaționale”: „În prezent, țările în curs de dezvoltare ar putea fi grupate, din punct de vedere al venitului național pe un locuitor, pe patru trepte: pînă la 200 dolari; între 200—500 dolari; între 500—1 000 dolari; între 1 000—1 500 dolari”. Atenția trebuie concentrată, se subliniază în document, către sprijinirea cu prioritate a țărilor care se găsesc pe prima treaptă, continuînd în același timp sprijinul pentru creșterea economică a țărilor în curs de dezvoltare aflate pe celelalte trepte. În acest context este evident că realizarea egalizării relative a nivelurilor de dezvoltare economică, ținîndu-se seama de specificul istoric, geografic, climatic al fiecărei țări, implică luarea deplină în considerare a criteriului obiectiv, valabil și pentru cooperarea tehnică între țările în curs de dezvoltare — complementaritatea tehnico-economică. Realizarea egalizării relative are loc în timp, în procesul instaurării unei noi ordini economice internaționale, proces pentru care cooperarea tehnică între țările în curs de dezvoltare este nu numai o premisă, dar și o componentă.

Într-un raport întocmit de către un grup de experți guvernamentali pentru reuniunea pe tema cooperării economice între țările în curs de dezvoltare care are loc în prezent la Ciudad de Mexico (13—21 septembrie) se subliniază că „structurile producției și comerțului țărilor în curs de dezvoltare continuă să fie încă în mare măsură determinate de către legăturile istorice cu țările industrializate. Complementaritățile între țări în curs de dezvoltare rămîn de-abia să fie realizate”. Este deci esențial ca acea cooperare în producție, care este necesară pentru a se produce modificări în structurile tradiționale, să fie strîns asociată cu preferințele comerciale, creîndu-se suporturi suplimentare largirii substanțiale a schimburilor între țările în curs de dezvoltare.

Pe de altă parte, așa cum păcătuiește prin unilateralitate afirmația că, prin natura lor, economiile țărilor în curs de dezvoltare ar fi „în general, mai mult competitive decît complementare”⁷⁾, nu trebuie absolutizată nici ideea potrivit căreia complementaritățile dintre aceste țări ar avea cu precădere un cadru subregional și regional. Desigur că vecinătatea sau apropierea geografică între țări este de natură să creeze premise favorabile cooperării tehnice, dar această cooperare trebuie să fie liberă de orice îngrădiri, să poată fi extinsă și la nivel interregional, între toate țările în curs de dezvoltare, pe baza condițiilor economice obiective.

Alături de factorul intern, al dezvoltării forțelor de produc-

7) H. Jon Rosenbaum, W. G. Tyler, „South-South relations: the economic and political content of interactions among developing countries”, in: World Politics and International Economics, The Brookings Institution, Washington, 1975, p. 252.

8) Journal of Development Planning nr. 9 1976, p. 4.

ție, o condiționare pozitivă a cooperării tehnice între țările în curs de dezvoltare o dă necesitatea existenței unor piețe de dimensiuni mai mari, care să permită o valorificare eficientă a producției realizate.

Lărgirea pieței pentru bunurile a căror producție n-ar fi eficientă la scara oferită de piața internă a țărilor luate individual este unul dintre aspectele prin care și studiul ECOSOC asupra situației economiei mondiale în 1975 demonstrează că „extinderea comerțului și a legăturilor în domeniul investițiilor între țările în curs de dezvoltare este una din căile importante pentru consolidarea procesului dezvoltării economice” (E/5790, Add.1, și E/5827). Studiul apreciază, în lumina rezultatelor din prima jumătate a deceniului 1971—1980, că este necesară o strategie de lungă durată pentru diversificarea producției și multilateralizarea comerțului.

Nici acest factor nu este ferit de riscul absolutizărilor, ca atunci cînd se susține că amploarea încă insuficientă a acțiunilor de cooperare tehnică între țările în curs de dezvoltare ar fi în multe cazuri „motivul esențial al lipsei de progres în industrializarea lor” și că aceasta „ar putea fi o barieră de nebiruit în atingerea unor niveluri, mai înalte de dezvoltare în viitor”.⁸⁾ Realitățile, în general, și în particular experiența României, ca țară socialistă în curs de dezvoltare, invalidează o astfel de concluzie simplificatoare. În concepția P.C.R., cooperarea între state poate juca un rol de cea mai mare importanță în accelerarea progresului țărilor subdezvoltate și în curs de dezvoltare numai odată cu intensificarea efortului propriu — factor ignorat uneori, ca în concluzia citată. Cooperarea între țările în curs de dezvoltare trebuie să le ajute să-și făurească o industrie proprie, să-și valorifice în mod superior resursele naturale și să participe activ, în deplină egalitate, la diviziunea internațională a muncii, la schimbul mondial de bunuri și valori.

Desfășurarea eficientă a acțiunilor de cooperare tehnică între țările în curs de dezvoltare presupune, ca o condiție sine qua non, că nu regulile pieței vor fi acelea care vor dicta acțiunile concrete sau opțiunea pentru o formă anumită de cooperare, ci interesul conștient manifestat al partenerilor. Pentru aceasta este nevoie și de un cadru instituțional adecvat, alit pe plan intern cît și pe plan internațional.

Un raport întocmit de către Institutul pentru țările în curs de dezvoltare din Zagreb scoate în evidență faptul că, întrucît cooperarea între țările în curs de dezvoltare este, pentru majoritatea acestor țări, un concept recent, pînă în prezent s-a acordat puțină atenție căilor și mijloacelor de programare a ei. Urmînd modalitățile stabilite în cazul cooperării cu țările dezvoltate, programarea constă de obicei în inventarierea nevoilor țării, pe cînd capacitatea ei de ofertă în acțiuni de cooperare cu alte țări în curs de dezvoltare este rareori menționată. Mai mult, ca o consecință logică a faptului că țările în curs de dezvoltare au fost în principal beneficiare ale cooperării tehnice internaționale, eforturile lor de constituire a unor rețele de informare naționale au fost orientate spre colectarea și răspîndirea informațiilor referitoare la cerințele lor.

Este evident că, în interesul dezvoltării acțiunilor de cooperare tehnică între țările în curs de dezvoltare, consolidarea cadrului instituțional va trebui să constituie în continuare un cîmp de activitate susținută pentru cei în cauză și pentru organizațiile internaționale angajate într-un fel sau altul în ridicarea grabnică a economiei „lumii a treia”.

PRIN PREMISELE SALE OBIECTIVE, cooperarea tehnică între țările în curs de dezvoltare se poate înscrie ca un pas semnificativ în procesul instaurării unei noi ordini economice internaționale. România, ca țară socialistă și totodată țară în curs de dezvoltare, și-a exprimat și-și exprimă în forurile internaționale convingerea că această nouă dimensiune a cooperării este de natură să vină în sprijinul eforturilor naționale proprii pentru lichidarea inegalităților economice și tehnice dintre țările rămase în urmă și cele industrializate, contribuind la făurirea unei lumi mai drepte și mai bune.

Interesul țării noastre față de cooperarea tehnică cu celelalte țări în curs de dezvoltare se înscrie în ideea că, așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu la Congresul educației politice și al culturii socialiste, „România se preocupă permanent de găsirea celor mai potrivite forme de colaborare și conlucrare cu țările în curs de dezvoltare, cu țările nealiniat — care aproape în totalitatea lor sînt țări în curs de dezvoltare — în vederea intensificării atît a eforturilor naționale, cît și a celor internaționale, pentru lichidarea decalajelor economice”.

Participînd la reuniunile pregătitoare în vederea conferinței mondiale asupra cooperării tehnice între țările în curs de dezvoltare, România își reafirmă și cu această ocazie dorința de a lărgi pe mai departe relațiile de cooperare tehnică și economică cu aceste țări.

Gh. DUMITRU

TENDINȚE - CONJUNCTURI

Comerțul internațional în trimestrul II 1976

EXPORTUL total al țărilor capitaliste industrializate a reprezentat în perioada aprilie-iunie a.c. 149 mlrd. dolari, în creștere cu 7% față de aceeași perioadă din 1975. Evoluția este semnalată de publicația lunară a F.M.I., International Financial Statistics (septembrie). Printre țările cu sporuri peste media pentru acest grup se numără Japonia (+19,2%), Canada (+18,5%), S.U.A. (+11,2%). Cifrele citate înseamnă că ponderea țărilor respective în ex-

1976 nivelul record de 49,4 milioane de tone, superior anului precedent cu aproape 2,3 mil. tone. În aceste condiții, este posibil ca disponibilul de export pe plan mondial să sporească în acest an cu aproximativ 2 mil. tone (la peste 16,5 mil. tone), datorită în principal majorării producției în țările dezvoltate.

Specialiștii F.A.O. consideră că cererea mondială de uleiuri și grăsimi va fi influențată favorabil de procesul de redresare economică a țărilor occidentale și tendința de scădere pe piața mondială a prețurilor la aceste produse, înregistrată începând cu anul 1975. Totuși, consumul nu va putea absorbi integral producția, ceea ce va determina creșterea stocurilor, în special în țările exportatoare.

Ungaria: orientări în comerțul exterior

ÎN LEGĂTURĂ cu dezvoltarea comerțului exterior al R.P. Ungare în cursul actualului cincinal, Istvan Török, adjunct al ministrului comerțului exterior, arată nu de mult că economia ungară reclamă largirea considerabilă a schimburilor pe toate piețele și cu toate țările, inclusiv extinderea cooperării în producție. Exporturile remunerate în dolari nu constituie doar o alternativă, ci și o necesitate — a precizat el. Dealtfel, s-a calculat că pentru fiecare procent de creștere a venitului național în R.P. Ungară în perioada 1976—1980 este necesar să se asigure o sporire cu 1,8% a încasărilor în dolari. Se prevede că exporturile ungare către țările respective vor crește cu 60—70%, iar importurile din ele se vor menține de asemenea la un nivel înalt.

Din 1965, de cînd datează cooperarea cu țările capitaliste dezvoltate, Ministerul Comerțului Exterior din R.P. Ungară a eliberat întreprinderilor 410 licențe legate de teme de cooperare, finalizate într-un număr de 226 contracte, din care în proporție de două treimi în industria constructoare de mașini. Printre principalii parteneri ai întreprinderilor ungare se numără firme din R.F.G., Austria, Franța, Elveția, Italia, Suedia, Finlanda, iar în ultimii ani și din S.U.A. Pe de altă parte, achiziționarea de licențe și know-how deține un loc important în importurile ungare; în medie, anual se chel-

EVOLUȚII MONETARE

NOILE atacuri speculative asupra lirei sterline au constituit evenimentul principal pe piața valutară occidentală în perioada 6—10. IX. 1976. Anunțarea înrăutățirii situației balanței de plăți engleze în trim. II a.c. a fost punctul de plecare al acestei situații, la care s-au adăugat alți factori negativi: scadența în decembrie a.c. a împrumutului de 5,3 miliarde dolari contractat în iunie a.c. în condițiile în care obținerea unui nou credit de la F.M.I. nu s-ar putea realiza fără o serie de măsuri foarte restrictive, precum și greutățile guvernului în aplanarea unor conflicte sociale. Ca atare, atacurile împotriva monedei britanice s-au intensificat și, în ciuda eforturilor Băncii Angliei de susținere a ei la plafonul de 1,77 dolari pentru 1 liră sterlină (eforturi cifrate între 600 și 700 milioane dolari în acest interval), cursul lirei s-a deteriorat continuu. Întrucît pentru a-și conserva rezervele valutare Banca Angliei a hotărît să înceteze susținerea cursului lirei de la 9. IX. 1976, acesta a ajuns în foarte scurt timp la nivelul de 1.7350 dolari pentru 1 liră sterlină, respectiv cel mai scăzut nivel din 3 VI 1976.

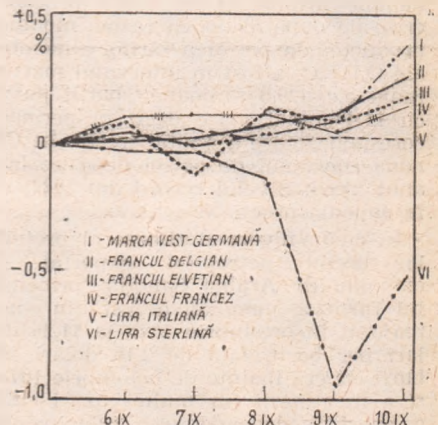
Se apreciază că principalul loc de refugiu al capitalurilor din liră sterlină a devenit marea vest-germană, raportul liră sterlină-marcă atingînd în acest interval cel mai jos nivel din istorie, respectiv 4,3610 mărci vest-germane pentru 1 liră sterlină.

Măsura luată de Banca Angliei la 10. IX. 1976 de mărire a nivelului dobânzii minime de împrumut de la 11 1/2% p.a. la 13% p.a., precum și inflația unor factori tehnici de moment au făcut ca lira sterlină să termine intervalul la un nivel de circa 1,75 dolari pentru 1 liră sterlină, care reprezintă totuși o depreciere cu 1,3% comparativ cu nivelul de la începutul intervalului.

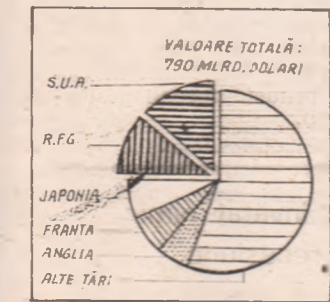
Celelalte valute occidentale au înregistrat o depreciere ușoară față de dolarul american, tendința cea mai accentuată manifestîndu-se la moneda vest-germană (cu 0,6%), francul belgian (cu 0,4%), francul elvețian și francul francez (cu 0,3%). Dobânzile la depozitele în eurovalute pe perioada de 6 luni au oscilat în jurul nivelului de 6 1/8% p.a. la depozitele în eurodolari, 5% p.a. la cele în euro-mărci vest-germane și 2 3/8% p.a. la cele în eurofranci elvețieni.

Prețul aurului la Londra a înregistrat o creștere de peste 8 dolari uncia — 115,70 dolari uncia al doilea fixing la sfîrșitul intervalului față de 107,40 dolari uncia în intervalul precedent.

Paul DUMITRASCU
Gh. MUNTEAN

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 6—10 IX 1976, luîndu-se, ca bază, cursurile din 3 IX 1976

Exportul țărilor nesocialiste în 1975

portul total al lumii nesocialiste se mai mărește față de situația prezentată în graficul de mai sus, din care rezultă că anul trecut cioci mari țări exportatoare din grupul celor industrializate dețineau aproape jumătate din valoarea exportului lumii nesocialiste.

În trim. II 1976, după cum mai informează publicația citată, importul aceluiași țări a sporit cu 12% față de intervalul similar de timp din 1975. Evoluția aceasta a comerțului internațional este socotită cu atât mai semnificativă cu cît prețurile de import și de export par să fi înregistrat în perioada la care se referă datele o ușoară scădere pe ansamblu. Exportul țărilor exportatoare de petrol, ca grup, a crescut și el în trim. II 1976 față de trim. II 1975, dar a scăzut ușor în raport cu primul trimestru al anului în curs.

Producția mondială de uleiuri și grăsimi

CONFORM estimățiilor F.A.O. producția mondială de uleiuri și grăsimi va atinge în

țuiesc în acest scop 4—5 milioane dolari, fiind achiziționate 28—30 de licențe.

Piața sulfului: decalaj între cerere și ofertă

AUTORII unei analize asupra evoluției pieței mondiale a sulfului în următorul deceniu, efectuată de organizația londoneză „Westinform Service” apreciază că cererea pentru sulf din partea industriei va depăși creșterea producției sale, ceea ce va

duce în anul 1985 la un deficit de 8 mil. tone. Evoluția menționată este determinată pe de o parte, de extinderea utilizării sulfului în noi și noi domenii (îndeosebi în producția diferitelor materiale de construcții), pe de altă — de perspectivele incerte ale creșterii producției de sulf, recuperat la epurarea gazelor naturale (combustibile) sau a gazelor rezultate din diverse procese tehnologice. Or, se evaluează că acest sulf, obținut ca un produs secundar, își va spori în continuare ponderea (în raport cu sulful nativ, extras din zăcăminte) pînă la aproape două treimi din producția globală de sulf a țărilor nesocialiste în anul 1985.

PRODUCȚIA ȘI CONSUMUL DE PETROL — STRUCTURI ÎN PREFACERE

DUPĂ CE a înregistrat în 1975 prima scădere din perioada postbelică¹⁾, și după ce în perioada 1950—1974 crescuse în medie cu 7,3% pe an, producția mondială de petrol (2,646 miliarde tone anul trecut) pare să se îndrepte din nou în acest an către un nivel record. Sub impulsul creșterii cererii, determinate de reinvierea economiei occidentale urmînd celei mai profunde crize de după al doilea război mondial, producția de petrol a țărilor membre ale O.P.E.C. a fost în intervalul martie-iunie a.c. (29,3 milioane barili pe zi) cu 11,4% mai mare decît în perioada corespunzătoare a anului trecut. În Canada consumul de petrol depășise încă anul trecut nivelul record din 1972, iar în Japonia practic îl egalase.

În ciuda nivelului ridicat al prețurilor (prețul petrolului exportat de exemplu de Arabia Saudită, principalul furnizor mondial, a fost din nou majorat în octombrie 1975 la 11,26 dolari per baril, față de 2,10 dolari per baril cît era înainte de octombrie 1973) și a menținerii (în multe cazuri chiar a sporirii) dependenței principalelor țări occidentale de petrolul importat, cererea mondială de petrol se anunță în continuare în creștere, cu perspectiva de a atinge la jumătatea anului viitor nivelul estimat nu demult de OCDE abia pentru 1980, de 34,2 milioane barili pe zi.

O înaltă concentrare a exportului și importului

ÎN ACESTE CONDIȚII, o serie de experți au început să vorbească despre posibilitatea unei noi majorări a prețului la petrol (un expert britanic avansează chiar cifra de 25%) încă în primele luni ale anului viitor (*International Herald Tribune*, 7 septembrie 1976).

Cu toate oscilațiile din ultimii ani ale producției²⁾ (vezi graficul) — oscilații generate nu numai de scăderea cererii ca reflex al recentei crize economice din lumea capitalistă, dar și de hotărîrea unor țări mari exportatoare (ca de exemplu Kuweit, Libia, Venezuela) de a-și reduce în mod deliberat producția pentru a-și conserva o perioadă mai îndelungată resursele de petrol care stau la baza planurilor de dezvoltare pe termen lung, în pregătirea „erei postpetroliere“ — petrolul a ră-

mas, și va rămîne și în continuare cel puțin pînă în anul 2000, principala sursă de energie primară pentru foarte multe țări ale lumii. Estimată a reprezenta 43% în structura consumului mondial de energie primară în 1972 (față de 32% combustibili solizi, 21% gazele naturale și 3% energia hidroelectrică și nucleară), ponderea petrolului atîngea în unele țări valori mult mai ridicate: Japonia 72%, țările din Europa Occidentală 58% etc. De la 39% în 1960, ponderea petrolului în consumul total de energie primară al țărilor membre ale OCDE (organizație care grupează principalele țări capitaliste dezvoltate) a sporit la 53% în 1973.

Cea mai mare parte din petrolul respectiv provine din import, și anume dintr-un grup restrîns de state. Cele 13 state grupate în Organizația țărilor exportatoare de petrol (vezi graficul), care au obținut sau sînt pe cale de a dobîndi controlul deplin asupra acestei importante bogății naturale a subsolului lor, au asigurat în ultimii ani circa 85% din exportul mondial de petrol.

Un grad înalt de concentrare cunoaște și importul mondial de petrol, realizat în proporție de 74% de numai 12 state. Depinzînd în proporție de 99,5% de petrolul importat (90% din petrol fiind importat din țările OPEC), Japonia este cel mai mare cumpărător mondial la acest capitol, cu 15,6% din importul mondial, urmată de S.U.A. cu 11,3%, fiind în schimb cel mai mare consumator. De notat aici în treacăt că pe cap de locuitor consumul de benzină

portul de petrol al multor țări occidentale rămîne foarte ridicată (Franța 94%, Anglia 84% etc), în vreme ce în cazul S.U.A. ea a cunoscut chiar o creștere, de la 73% la 78%.

Previzuni recente estimează că importurile occidentale de petrol din țările care fac parte astăzi din OPEC ar urma să sporească la 37 milioane barili pe zi în 1985, cu toate eforturile de economisire a energiei și de dezvoltare a unor surse alternative de energie și în ciuda ipotezelor unui ritm mediu mai lent de creștere economică în Occident decît în primele decenii postbelice (vezi tabelul).

„Nu au învățat nimic din recesiune“

EVOLUȚIILE CITATE și prognoza prezentată în tabel ilustrează între altele faptul că în ce privește reducerea dependenței de petrol (prin aceasta înțelegîndu-se desigur și reducerea dependenței de petrolul importat) ca principală sursă de energie primară a țărilor capitaliste dezvoltate, rezultatele au fost, pînă acum, și se anunță și pentru viitorul relativ apropiat, mult mai modeste decît se scontă inițial prin politicile energetice mai mult sau mai puțin severe adoptate de aceste țări în ultimii ani. Așa cum arătăm, o anumită reducere a consumului s-a realizat pentru o vreme, dar ea a fost în primul

¹⁾ Scăderea (de 6,5%) a avut loc în ciuda creșterii considerabile (de la 459 la 490 milioane tone) a extracției în U.R.S.S. — care a devenit astfel în 1975 cel mai mare producător mondial, fiind totodată al treilea mare exportator, după Arabia Saudită și Iran —, și de asemenea a creșterii extracției în R. P. Chineză și în alte cîteva țări. În U.R.S.S. planul pe anul în curs prevede extragerea a 520 milioane tone de petrol.

²⁾ Pe ansamblul țărilor membre ale OPEC producția de petrol s-a redus în 1975 cu aproape 12%, cu toată creșterea înregistrată în unele țări (în Irak, de pildă, producția a sporit anul trecut cu 29%). Reducerea consumului și a producției a antrenat și o diminuare a comerțului internațional cu petrol, care s-a manifestat încă în 1974, cînd exportul mondial a scăzut cu 2,2% față de nivelul record de 1,574 miliarde tone din 1973 (*World Energy Supplies 1950—1974, Statistical Papers*, New York, 1976).

Necesarul de energie al țărilor din O.C.D.E. în 1985

(în milioane tone petrol echivalent)

	Ipoteza OPEC	Ipoteza OCDE
Necesarul de energie	5800	5650
Energia Lepetrolieră din care:	3100	3220
Energie nucleară	640	756
Producția proprie de petrol	1100	1380
Import de petrol din țările OPEC	1600	1050

Sursa: Revue Tiers Monde, aprilie-iunie 1976

al S.U.A. este de nouă ori mai mare decît media mondială.

Deși a scăzut ușor, anul trecut, ponderea țărilor membre ale OPEC în im-

rînd un efect al crizei economice, în care s-a aflat pînă nu demult economia occidentală.

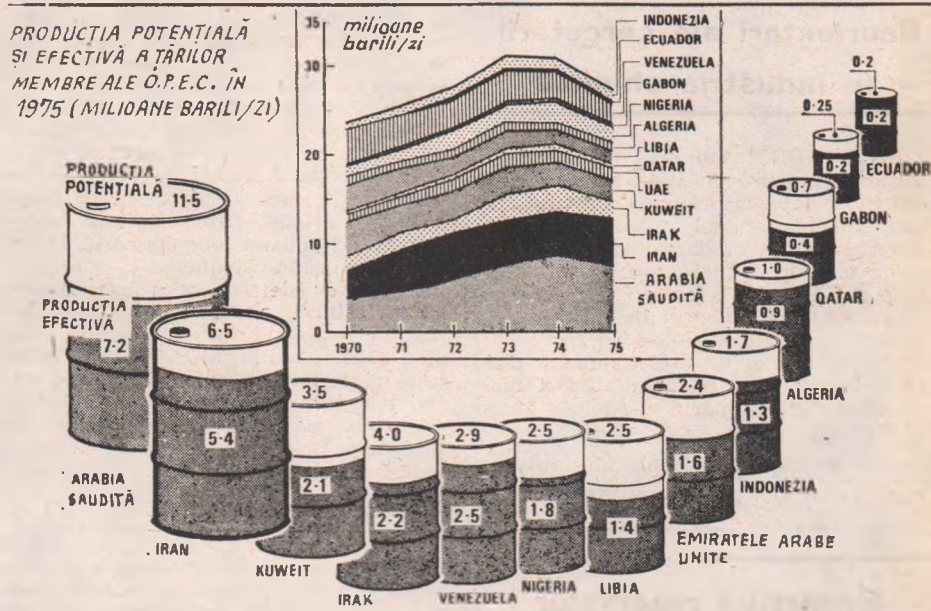
Dînd glas deziluziei în legătură cu efectul redus al măsurilor de economisire a energiei adoptate în anii din urmă, Yves Laulan scria de curînd în „International Herald Tribune”: „Noi am ieșit din recesiune fără a fi operat vreo schimbare fundamentală în modalitatea de a aborda problema consumului sau a producției. Reformele anunțate cu atîta zărvă nu s-au materializat (...). Pentru a te convinge trebuie doar să privești la liniile de fabricație a automobilelor mici, care au fost nevoite să-și înceteze activitatea. În industrie au fost introduse cîteva măsuri pentru economisirea energiei, dar ele au consecințe globale neînsemnate. Cu alte cuvinte, se pare că nici, guvernul, nici consumatorii particulari de energie nu au învățat nimic din recesiune și nu i-au înțeles pe deplin cauzele”.

Referindu-se la aceeași inerție în schimbarea mentalității unor mari consumatori și la precaritatea prosperității și a securității bazate pe ea, directorul executiv al ONU, Abdel Rahman Khane, declara recent: „Pentru moment (...) lumea își continuă drumul ca și cum nimic nu s-ar fi întimplat (...) Mi-e teamă că această lipsă de prevedere provine din aceea că țările bogate se mișcă încă în cadrul vechilor relații internaționale, care față de «lumea a treia» rămîn încă inspirate de nostalgia epocii coloniale. Acest mod de a vedea sau mai curînd de a nu vedea evoluția relațiilor internaționale nu poate să conducă decît la o situație de confruntare (...) Trebuie să tindem la un nou echilibru în relațiile internaționale, adică la o mai justă distribuție a responsabilităților și avantajelor, grație unei mai bune gestiuni a resurselor mondiale, toate națiunile fiind egale în diversitatea lor”.

Cresterea prețului și perspectiva sporirii în continuare a cererii de petrol au determinat, de asemenea, o intensificare a activității de foraj și de punere în valoare a noi zăcăminte pe diferite meridiane. Zonele în care s-au descoperit sau numai se presupune că ar exista zăcăminte de petrol se caracterizează însă de multe ori prin condiții foarte grele de foraj, extracție și transport, fie că este vorba de Alaska, de Marea Nordului sau de Antarctica. În consecință, în Marea Nordului, de pildă, costul extracției unei tone de petrol este de trei-patru ori mai ridicat decît dintr-un zăcămint de pe uscat, iar volumul extracției (350 000 barili/zi) nu acoperă încă decît cîreca 3% din consumul vest-european. Totuși Anglia ar putea deveni pentru o scurtă perioadă o țară exportatoare de petrol, iar Norvegia este de pe acum. India, țară pe care creșterea prețului la petrol și produse petroliere a afectat-o puternic, contează să ajungă în 1983 aproape în situația de a renunța la importul de petrol.

În ciuda stimulentei primit prin sporirea în cîteva rînduri a prețurilor la petrol, eforturile pentru punerea la punct a unor tehnologii competitive de valorificare a unor surse alternative de energie întîrzie din diferite cauze,

PRODUCȚIA POTENȚIALĂ ȘI EFECTIVĂ A ȚĂRILOR MEMBRE ALE O.P.E.C. ÎN 1975 (MILIOANE BARILI/ZI)

(După THE ECONOMIST)

Producția de petrol a țărilor O.P.E.C.

între care adesea — mai ales în cazul energiei nucleare — considerente legate de exigențele ocrotirii mediului înconjurător.

O resursă vitală pentru toți

PETROLUL continuă să rămînă o resursă vitală nu numai pentru un număr de țări puternic dezvoltate, ci și pentru marea majoritate a țărilor în curs de dezvoltare ale lumii, pentru care o „criză petrolieră” are efecte directe asupra celor mai elementare nevoi de consum.

În aceeași măsură el rămîne un produs de export vital pentru țările furnizoare, în primul rînd pentru țările membre ale OPEC, multe din ele angajate în ample programe de industrializare și modernizare a economiei. În acest context reține atenția tendința care se conturează acum, de reducere a excedentului balanței de plăți curente pe ansamblul organizației (de la 60 miliarde dolari în 1974 la 42 miliarde anul trecut), paralel cu o mult mai inegală distribuție a acestuia, în sensul că patru țări (Arabia Saudita, Kuwait, Emiratele Arabe Unite și Oman) concentrau anul trecut 90% din excedent, față de numai 70% în 1974. În același timp, Algeria și Ecuadorul au încheiat balanța de plăți curente anul trecut cu un deficit.

Evenimentele economice și politice din ultimii cîteva ani, realitatea interdependenței crescînde a țărilor lumii, au constituit pentru multe guverne revelatorul faptului, subliniat de exemplu explicit în ultimul Raport economic internațional al președintelui S.U.A. (martie 1976, pag. 108), că „există o conștiință crescîndă în rîndurile producătorilor și consumatorilor că problemele energiei, cum sînt cele ale prețului și ale securității aprovizionării, anga-

jează deplin interesele economice și politice ale tuturor națiunilor”. Comerțul mondial cu energie va beneficia de o mare prioritate pe agenda economică internațională în deceniul următor, anticipează raportul amintit. Abordările lucide, realiste se impun: „Nu există altă cale decît forme noi și imaginative de cooperare” între cele două grupuri de țări, conchide la rîndul său Pierre Uri, într-un studiu publicat recent (North-South: Developing a New Relationship, Paris, mai 1976, pag. 53). Iar această cooperare reciproc avantajoasă, în mod evident, nu se poate naște decît dintr-un dialog, nu dintr-o confruntare.

În această privință, poziția țării noastre, exprimată cu consecvență de președintele Nicolae Ceaușescu și bucurîndu-se de un larg ecou pe plan mondial, este că instaurarea unei noi ordini economice internaționale, a unor relații noi de egalitate și echitate în toate domeniile presupune și realizarea unor raporturi cît mai juste între prețurile materiilor prime, inclusiv petrolul, și cele ale produselor industriale. „Pentru aceasta este necesar — spune președintele României — ca țările posesoare de materii prime să primască prețuri care să concorde cu activitatea depusă pentru exploatarea acestor materii prime, cu valoarea lor și care să le ajute să realizeze o dezvoltare economico-socială mai rapidă. În același timp, desigur, produsele industriale trebuie să fie livrate la asemenea prețuri încît să nu ducă la lichidarea avantajelor obținute prin prețurile la materiile prime, dar care, totodată, să constituie și un stimulent pentru dezvoltarea în continuare a activității industriale”. În acest spirit, România se pronunță pentru stabilitatea prețurilor la toate produsele, atît la materiile prime cît și la produse industriale, văzînd în această stabilitate un element esențial al noii ordini economice internaționale.

Dinu DRAGOMIRESCU

Reorientări ale cercetării în industria chimică

UN STUDIU asupra evoluției cercetărilor științifice în industria chimică din S.U.A. relevă orientări noi în acest domeniu sub efectul crizei economice. Accentul în perioada actuală se mută de la crearea de noi tipuri de produse la perfecționarea celor existente, astfel de pildă, dacă în trecut în laboratoarele de cercetări ale cunoscutei firme Du Pont se realizau (în medie anuală) câte 25 de modele de produse absolut noi, în ultimii ani numărul acestora s-a redus la jumătate.

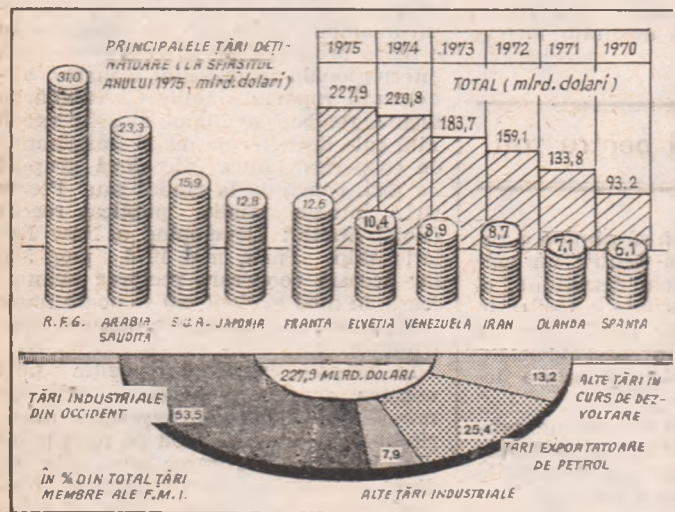
Riscurile sporite, legate de programarea unor noi produse și procese tehnologice,

determină majoritatea companiilor din industria chimică să concentreze lucrările de cercetare și dezvoltare asupra perfecționării tehnologiilor existente, economisirii materiilor prime și materialelor, reducerii prețului de cost al producției. Totodată, se urmărește accelerarea întregului ciclu, de la abordarea temei de cercetare în laborator și pînă la lansarea pe piață a noului produs, în condiții de rentabilitate. Studiul de eficiență a cercetărilor cuprinde numeroase aspecte, începînd cu determinarea așa-zumitei „mase critice” a personalului din laborator (care permite atingerea randamentului optim al activității acestuia) și terminînd cu găsirea unei verigi adecvate în sistemul de conducere al firmei, care să asigure eliminarea diferitelor frînc sau întirzieri în calea transferării investiției în faza de producție.

Repartiția rezervelor monetare internaționale

CONFORM datelor publicate de F.M.I. ansamblul rezervelor monetare internaționale, deținute de țările mem-

bre, se ridică la finele anului trecut la aproape 228 mlrd. dolari. Trei cincimi din această sumă sînt deținute de numai zece țări (vezi graficul). La celălalt pol, țărilor în curs de dezvoltare neexportatoare de petrol (respectiv marii majorități a acestor țări) le revin numai ceva mai mult de 13%, din totalul rezervelor. Se remarcă faptul că

Sursa: U.N. MONTHLY BULLETIN OF STATISTICS, aug. 1976

Rezerve internaționale (aur, drepturi speciale de tragere, poziții de rezervă la F.M.I. și rezerve valutare)

Polonia: reorganizarea comerțului

UN PROGRAM de reorganizare structurală, treptată, a sistemului comerțului interior a început să fie pus în aplicare de la mijlocul acestui an în R.P. Polonia. Criteriul de bază îl constituie modernizarea comerțului, în scopul perfecționării activității sale și al adaptării ei la cerințele consumatorilor, în corelație cu noua structură administrativ-teritorială a țării.

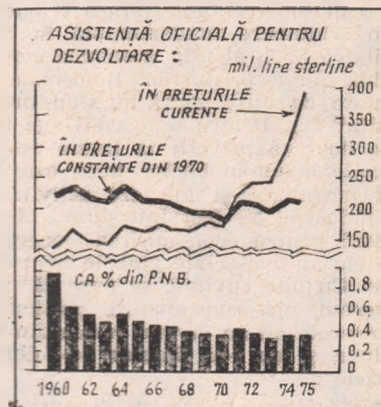
Urmează a fi create cinci noi complexe uriașe, cu profil bine delimitat. Primul complex, subordonat Cooperativei generale de consum „Spolem”, va îngloba desfacerea produselor alimentare și a mărfurilor nealimentare de uz curent, cumpărate frecvent. Comerțul

de stat este reprezentat prin trei complexe: pentru articole de îmbrăcăminte, galanterie și încălțăminte; pentru articolele legate de amenajarea apartamentelor (mobilă, aparate radio și televizoare, articole decorative etc.); pentru articolele de turism și distractive. Ultimul complex — subordonat Uniunii centrale a cooperativelor „Întreprinderea țărănească” — include desfacerea cărbunelui și a altor combustibili, a materialelor de construcții, a articolelor destinate procesului de producție din agricultură ș.a.

Printre avantajele noii organizări, urmărind adîncirea specializării personalului comercial, se prezumează o influențare mai eficientă a producției, scurtarea drumului mărfurilor de la producător în raftul magazinului (prin desființarea unor verigi intermediare), îmbunătățirea gestiunii fondurilor de investiții ș.a.

Pantele asistenței pentru dezvoltare

ESTE UN FENOMEN bine cunoscut pe plan internațional de mai multă

vreme: statele capitaliste dezvoltate și-au redus asistența financiară pentru țările în curs de dezvoltare atât în valori absolute cît și în expresie relativă. Cazul englez ilustrat de grafic este numai un exemplu printre altele care infățișează aceleași tendințe: în prețurile curente suma asistenței oficiale (din fonduri publice) pare să se înscrie pe o pantă urcătoare, dar în prețurile constante ale anului 1970 ea are o tendință neîndoieabilă de scădere și aceasta pe perioade îndelungate; iar ca pondere în produsul național brut al țării „donatoare”, scăderea este și mai vădită din 1960 încoaace. Săptămînalul *The Economist* relevă în legătură cu această situație două elemente. Unul: ponderea asistenței oficiale în P.N.B. nu reprezintă decît aproximativ jumătate din obiectivul de 0,7%, acceptat în cadrul Deceniilor dezvoltării sub egida O.N.U. Al doilea: în cazul concret al Angliei, circa două treimi din ajutorul acordat pe baze bilaterale și circa jumătate din asistența oficială pentru dezvoltare sînt cheltuite de țările beneficiare pentru a achiziționa bunuri și servicii engleze. „A da este aproape echivalent cu a primi”, comentează revista londoneză. Apreciere care nu mai are nevoie de nici un comentariu.

Película minune

RECENT în Uniunea Sovietică a început fabricarea unei pelicule, denumită „Krehalon”, care depășește calitățile materialelor de ambalaj obișnuite, rivalizînd cu metalul și sticla în producția de ambalaje pentru alimente. Produsele ambalate într-o astfel de peliculă își păstrează culoarea, aroma și prospețimea; de exemplu, crenvurștii, fasolea sau compotul ambalate în „Krehalon” nu și-au pierdut prospețimea după ce au stat într-un frigider obișnuit timp de aproape trei ani. De asemenea, în această peliculă pot fi ambalate în vid diferite mezeluri și brînzeturi, ea fiind rezistentă la atacul acizilor sau sărurilor. Dacă procesul de producție al peliculei este foarte complicat, în schimb materia primă de bază se găsește din abundență — sarea de bucătărie.

GLOSAR

Valoarea adăugată

Valoarea adăugată și taxa (în realitate, impozitul) pe valoarea adăugată sînt noțiuni care au căpătut o notorietate internațională deosebită în legătură cu problema unificării legislațiilor fiscale în cadrul Comunității Economice Europene (Piața comună vest-europeană). Tratatul de la Roma, prin care a luat ființă această Comunitate, prevede la art. 100 armonizarea principiilor de impunere în țările membre, iar la art. 85, interzicerea subvențiilor deghizate, printre care și dumpingul fiscal.

În aplicarea dispozițiilor de mai sus, la 9 februarie 1967 Consiliul C.E.E. a decis ca în toate țările membre să se introducă taxa pe valoarea adăugată (T.V.A.) cel mai târziu pînă la 1 ianuarie 1970. În prezent, țările aplică această taxă care, în fond, este o formă de percepere și așezare a impozitului pe cifra de afaceri.

Valoarea adăugată a fost definită ca fiind diferența dintre suma încasărilor din vânzările unei întreprinderi și suma cheltuielilor pentru cumpărările efectuate de această întreprindere de la alte întreprinderi. Valoarea adăugată nu este deci altceva decît ceea ce îi spune numele: valoarea pe care o întreprindere o adaugă, prin activitatea ei, valorii preexistente, create prin activitatea altor întreprinderi care au colaborat succesiv la realizarea unui produs.

Pentru determinarea valorii adăugate se poate proceda în două feluri: fie la scăderea din valoarea totală a producției unei întreprinderi a valorii cumpărărilor curente ale acestei întreprinderi, fie la însumarea costului factorilor care au concurat la producție în întreprinderea respectivă și scăderea costului însumat din valoarea totală a producției livrate în afară. Piața comună a adoptat prima metodă de determinare, însă a stabilit ca din valoarea totală a producției să se scadă nu numai valoarea cumpărărilor curente, ci și a investițiilor pentru producție.

Taxa pe valoarea adăugată elimină cumulara impozitelor pe cheltuieli. Această taxă se aplică în cote diferite — în funcție de produs și de operațiune — asupra valorii adăugate de fiecare producător pe parcursul realizării produsului finit și al prezentării lui comerciale, adică asupra diferenței între prețul cu care producătorul a achiziționat produsul într-un anumit stadiu de prelucrare și cel cu care l-a vîndut după ce i-a adăugat prelucrarea proprie.

În acest scop, fiecare producător ține seama de taxele plătite în stadiile anterioare și le scade din taxa datorată pentru valoarea produsului după prelucrarea proprie. Așadar, dacă după fiecare verigă de producție are loc un act de vânzare-cumpărare, producătorul respectiv plătește cu această ocazie numai taxa asupra valorii adăugate prin propria prelucrare. Cu alte cuvinte, toți producătorii care participă de-a lungul întregului ciclu de producție la producerea unei mărfi trebuie să plătească taxa asupra valorii adăugate, însă numai pentru propria contribuție la sporirea valorii. În felul acesta, datorită impunerii succesive a valorilor adăugate la valoarea inițială, în diferitele stadii de producție, marfa suportă de fapt o singură dată taxa pe valoarea ei finală.

C. K.

Negocieri comerciale multilaterale

Vlad Căprărescu, București — Acordul general pentru tarife și comerț (GATT) a fost încheiat în 1947 și a intrat în vigoare în ianuarie 1948. De la 23 cit era inițial, numărul țărilor semnatare, denumite parti contractante, ajunsese în iunie a.c. la 83, dintre care șase state socialiste (Cehoslovacia, Cuba, Iugoslavia, Polonia, România și Ungaria). Alte 3 țări au aderat cu titlu provizoriu, iar 10 țări apli-

cau de facto prevederile acordului, fără a fi semnatare ale acestuia.

Unul din principalele obiective ale acestui tratat multilateral îl constituie „reducerea substanțială a tarifelor vamale și a celorlalte obstacole din calea schimburilor comerciale”. În acest scop, sub auspiciile sale au avut loc pînă acum șase runde de negocieri comerciale: în 1947 (la Geneva, Elveția), în 1949 (la Anney, Franța), în 1951 (la Torquay, Anglia), în 1956 (la Geneva), în 1960-61 (la Geneva, „runda Dillon”), în 1964-1967 (la Geneva, „runda Kennedy”). Negocierile din cadrul rundei

Kennedy au permis reducerea cu circa o treime a nivelului tarifelor vamale la produsele industriale. În septembrie 1973 a fost inaugurată la Tokio o nouă rundă de negocieri comerciale multilaterale, considerată și mai ambițioasă decît cele precedente.

Proiecte în zona Canalului Suez

Stelu Șerban, București. — Potrivit hotărîrii guvernului egiptean, sînt în curs de efectuare — de către o echipă multidisciplinară formată din peste 100 experți egipteni și englezi — studii tehnice și economice privind lărgirea și totodată adîncirea (de la 15 la 25 metri) a Canalului Suez.

Concomitent, sînt proiectate mai multe tuneluri rutiere pe sub Canalul Suez. Primul dintre ele, urmează a fi terminat în anul 1979. Situat la nord de Port Suez, el va avea o lungime de 2190 metri, o lățime de 10.40 metri (cu două benzi de circulație), atîngînd o adîncime maximă de 50 metri sub nivelul actual al apei în Canal. Costul lucrărilor, care presupun, între altele, excavarea a 550 000 m³ de pămînt în subteran, se ridică la 30 milioane lire sterline. Construcția este realizată de o societate mixtă anglo-egipteană.

Raymond Barre

Eugeniu Obreja, Birlad — Noul prim-ministru al Franței, Raymond Barre, este profesor universitar de economie politică. Președintele Franței, el însuși economist de formație, l-a caracterizat drept „cel mai bun economist francez, sau în orice caz unul dintre cei mai buni”. După cum se apreciază în presa franceză, el are de îndeplinit, o misiune dificilă în condițiile în care numărul șomerilor depășește 1 milion, rata inflației întrece 10% pe an, iar cursul francului pe piețele valutare a scăzut în medie cu 10% în ultimele trei luni.

Primul obiectiv al noii echipe ministeriale în care Raymond Barre ocupă și postul de ministru al economiei și finanțelor, va fi combaterea inflației, calificată de președintele Giscard d'Estaing drept „un rău permanent și pernicios”. Referindu-se la politica pe care o consideră necesară în vederea realizării acestui obiectiv, Raymond Barre declară într-un interviu: „Politi-

vor avea întotdeauna numai efecte parțiale și limitate în timp dacă ele nu sînt însoțite de politici pe termen mai lung tinzînd să modifice cu

răbdare și fermitate structurile economiei...”

Intrat în guvern în ianuarie 1976, ca ministru al comerțului exterior, Raymond Barre își expune prima convingere sa că „independența nu exclude o participare la viața internațională, dar națiunile trebuie să fie în măsură să refuze soluții care ar fi contrare intereselor lor pe termen lung”.

Partizan al creșterii e-

Eforturi comparative pentru cercetare

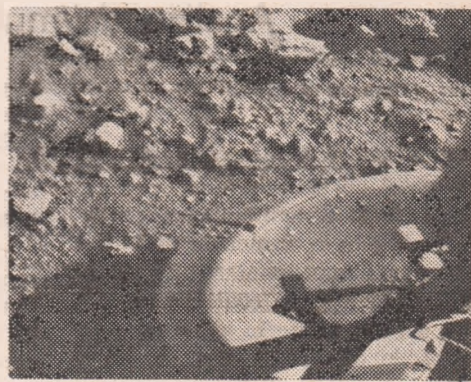
Doru Nălbaru, Giurgiu — Comparațiile internaționale pe care le solici-

conomice și adversar al tezelor „creșterii zero”, profesorul Raymond Barre denunța public, încă în urmă cu 13 ani, „scandalul pe care îl reprezintă, în societățile dispunînd de mijloace, starea de miserie sau de abandon în care se găsesc anumite categorii: săraci, bătrîni, bolnavi, neadaptati...”. Această teză este prezentată și în interviul pe care actualul prim-ministru al Franței l-a acordat revistei noastre, publicat în nr. 17/1974 sub titlul „Creșterea economică trebuie să se înscrie într-o concepție generală asupra societății”.

Dintre scrierile profesorului Raymond Barre cităm: „Perioada în analiza economică” (1950), „Economia Tunisiei” (1954), „Economie politică” (1955) și revăzută cu ocazia numeroaselor ediții care au urmat), „Dezvoltarea economică: analiză și politică” (1958), „Elemente de analiză economică” (1961) etc.

osebirile de mărime a unităților de cercetare și în însuși volumul fondurilor alocate pentru realizarea unui obiectiv.

Sub raportul volumului absolut al cheltuielilor pentru cercetare, desigur că S.U.A. (34,3 miliarde dolari în 1974) întrec considerabil celelalte țări

După o călătorie de 815 milioane km, care a durat aproape un an, la 4 septembrie, sonda spațială americană Viking-2 s-a așezat pe planeta Marte de unde a transmis noi imagini ale „planetei roșii”.

tați în materie de cercetare și dezvoltare sînt foarte dificile nu numai din cauza insuficienței datelor disponibile, ci și din alte motive printre care se numără: natura variată a cheltuielilor respective, repartitia lor diferită pe ramuri, inclusiv ponderea diferită a cheltuielilor spațiale și în scopuri militare, eficiența diferențiată de la o țară la alta a activității cercetătorilor și deci a cheltuirii sumelor alocate pentru cercetare. Cauzele acestor deosebiri rezidă și în modalitățile specifice de organizare a cercetării și de cooperare între învățămînt, cercetare și producție, în de-

capitaliste dezvoltate. Sub raportul ponderii în produsul național brut însă, în vreme ce în S.U.A. datorită în primul rînd reducerii programului spațial cheltuielile pentru cercetare-dezvoltare au marcat un regres (de la 2,9% în 1967 la 2,3% în 1973), în Japonia ele au sporit în același interval de la 1,6% la 2%, iar în R.F.G. au crescut de la 2,3% la 2,4%. Recenta criză economică a afectat și ea cheltuielile pentru cercetare-dezvoltare, care în cazul celor finanțate de firme și nu de guvern au scăzut anul trecut în S.U.A. de exemplu, cu 5% față de 1973.

ASIGURAȚI-VĂ ABONAMENTUL LA „REVISTA ECONOMICĂ”

PE TRIMESTRUL IV 1976 ȘI PE ANUL 1977!

REVISTA ECONOMICĂ,

Un mijloc de informare asupra celor mai noi probleme care interesează o economie modernă, în rapidă creștere și dezvoltare, un mijloc de formare a gândirii economice.

O cale de autoperfecționare continuă a cadrelor din întreprinderi, prin informarea permanentă asupra celor mai noi concepte și metode științifice de conducere, planificare, organizare, prognoză, marketing, informatică, asupra rezultatelor aplicării lor în practică, un instrument care nu poate să lipsească de pe masa dv. de lucru.

Un ghid la dispoziția tuturor lucrătorilor din economie în cunoașterea operativă și aplicarea corectă a legislației economice.

Un barometru al evoluției piețelor internaționale de mărfuri, a cursurilor valutare, al conjuncturii și tendințelor economiei mondiale, de analiză a unor procese și fenomene în viziunea unor specialiști de prestigiu.

O sursă prețioasă de material bibliografic la dispoziția cadrelor didactice din învățământ, a studenților și a elevilor care se pregătesc pentru examenul de admitere în învățământul economic, a tuturor celor antrenați în programe de perfecționare profesională și în învățământul politico-ideologic de partid.

Un auxiliar indispensabil în munca lucrătorilor din aprovizionare și desfacere pentru cunoașterea capacităților și stocurilor disponibile, publicate în SUPLEMENTUL revistei, care se difuzează tuturor abonaților.

● Abonamentele se fac prin serviciile de difuzare a presei din cadrul oficiilor P.T.T.R. din întreaga țară sau prin mandat postal pe adresa :

Întreprinderea de stat pentru imprimare și administrarea publicațiilor
(I.S.I.A.P.)

Piața Scintei nr. 1, București Cont nr. 645130152 B.N.R.S.R.,
Filiala Sectorului 1

Analiza drumului critic

(Urmare din pag. 13)

ții de contractare, nici măcar la nivelul unei singure întreprinderi.

Perspectivile sistemului sînt conturate de **extinderea gamei de probleme abordate prin implementarea de noi aplicații**, precum și de **continua perfecționare a celor aflate în exploatare**. În preocupările de viitor sînt incluse : prospectarea pieței externe și alegerea ofertei optime, utilizînd metode ale cercetării operaționale și tehnicii de înmagazinare, regăsire și prezentare a informațiilor ; elaborarea previziunilor pentru planul de plăți și urmărirea decontărilor externe ; realizarea interrelației între sistemul informatic de comerț exterior — import de utilaje și instalații pentru industria chimică — și sistemul informatic pentru investiții.

În urma implementării, sistemul informațional de la ROMCHIM s-a transformat dintr-un instrument pasiv, lent de constatare și consemnare a fenomenelor și proceselor deja petrecute în întreprindere, într-un **instrument activ al conducerii, de previziune, organizare, comandă și control**. Calitatea deciziilor s-a îmbunătățit datorită posibilităților de furnizare operativă de către

sistem a informațiilor privind situațiile de excepție, precum și a unor informații complementare. Cunoașterea în permanență, de către factorii de conducere, a stadiului și dinamicii realizării fișelor tehnice dă posibilitatea intervențiilor operative atunci cînd se constată că termenul de punere în funcțiune a unor obiective sau instalații industriale pot fi compromise prin nerespectarea termenelor de livrare a utilajelor sau pieselor de schimb din import, sau cînd nu se asigură livrarea utilajelor în conformitate cu graficele de montaj de pe șantier, ceea ce implică scurgerea perioadelor de garanție fără ca utilajul să intre în probe tehnologice.

Totodată s-a modificat conținutul muncii desfășurate în compartimentele implicate din întreprindere, în sensul **redistribuirii mai favorabile a bugetului de timp între munca de rutină la prelucrarea datelor și munca de control, analiză și decizie**. S-au eliminat evidențele manuale, registre, cartoteci etc., angajații serviciului plan și serviciilor operative utilizînd și operînd direct pe situațiile analitice obținute la calculator.

Sistemul informatic realizat poate fi implementat și în alte întreprinderi similare, cu un efort minim de adaptare.

Revista ECONOMICĂ

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării
Economice și Sociale. Institutul Central
de Cercetări Economice

Sumarul numărului 37 din 17 septembrie
1976

ECONOMIE NAȚIONALĂ

– Îndeplinirea exemplară a programului de investiții impune impulsivitatea activității pe șantiere (Dan Condrea)	1
– Dezbateri „R.E.” : Procesul investițional (I)	3
– Plan ● angajamente. Producția și cerințele beneficiarilor (L. Țințea)	5
– Experiențe în actualitate. Concentrarea producției pomicole (Victor Manole)	7
– Tîrgul de mostre de bunuri de consum '76. Contractările – un mecanism perfectibil (Corina Bartoș, Roșu Bujor)	8
– Ecouri la dezbaterile R.E. „Zona turistică”. Sistem de indicatori pentru evaluarea potențialului turistic. (prof. univ. dr. Ioan Popovici, Vasile Glăvan, Dumitru Chiriac)	9
– Repere ale experienței României în valorificarea resurselor naturale în concordanță cu cerințele creșterii economice (II) (prof. univ. dr. Nicolae Belli)	10

CONDUCERE-ORGANIZARE

– Metode moderne de analiză și decizie în întreprinderile de comerț exterior ● Sistem informatic pentru conducerea activității de import. (Gheorghe Sabău, Traian Surcel, Ion Teodor) ● Analiza drumului critic în contractele de export (Florin Pogonaru)	12
--	----

TEORII-IDEI

– Puncte de vedere. Economia de timp – legea progresului economico-social (dr. Teodor Brateș)	14
– Tradiții și actualitate în conceptul de industrializare socialistă a țării (Dan Popescu)	16
– Științele sociale la cotele înalte ale exigenței revoluționare (prof. univ. Gheorghe P. Apostol)	18
– Convorbiri economice cu prof. Johan Galtung : O punte între cercetarea viitorului și a dezvoltării	21
– Școli ● curente ● economiști. David Hume-economist (I) (conf. dr. Virgil. I. Ionescu)	22
– Constantin Kirîțescu : preocupări economice	24

ECONOMIE MONDIALĂ

– Conceptul de cooperare tehnică între țările în curs de dezvoltare (II) Gh. Dumitru)	25
– Tendințe – conjuncturi	27
– Documentar. Producția și consumul de petrol – structuri în prefabricare (Dinu Dragomirescu)	28
– Mondorama	30
– Curier	31
– Întrebări, răspunsuri	32
Coperta I – Bogdan Stroescu	

Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scintei”

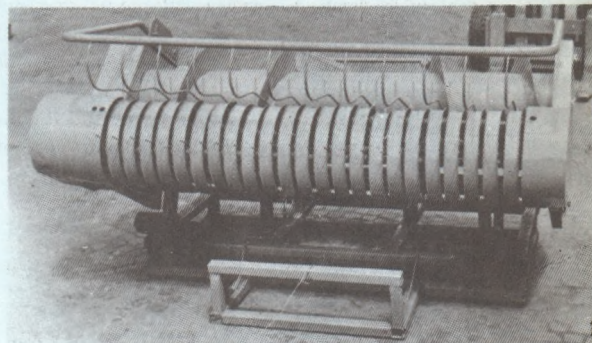
Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11–25, București 22, Sectorul 1,
telefon 12 13 69 Cod poștal 71 131
Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. –
filiala sect. 1 București

ÎNTEPRINDEREA MECANICĂ DE UTILAJE — MEDGIDIA

str. Tortomanu nr. 3 tel. 10390, telex 14515,

oferă prin contract
sau comandă fermă următoarele produse :

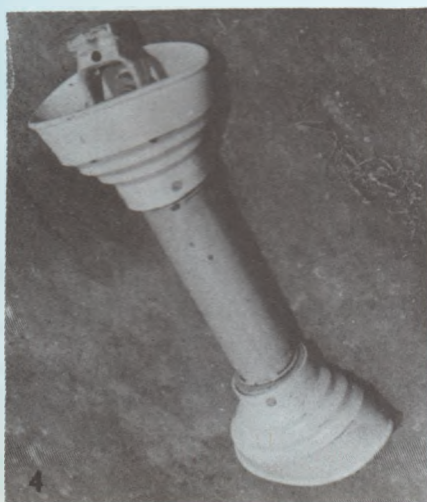

**1] Combină autopulsată tip
CAF cu dispozitivele aferente:**

1a] dispozitiv de recoltat și tocat porumb siloz

1b] dispozitiv de recoltat ierboase

1c] dispozitiv de adunat din brazdă

2] Remorcă de 5 tone capacitate tip 2R5A cu prelată

3] Remorcă monoaxă pomivicolă tip RPV-2

4] Cardane agricole de diferite tipuri

De asemenea, întreprinderea produce prese
de balotat paie și fin tip PPF

TRACTOARELE ROMÂNEȘTI PE TOATE MERIDIANELE LUMII

Un eveniment jubiliar s-a consumat, recent, la Brașov — cetatea industriei constructoare de mașini, cînd s-a scos de pe banda de montaj al 500 000-lea tractor
(ziarele)

De la primul tractor, I.A.R.-22, scos din uzină la 26 decembrie 1946 și pînă azi, procesul de diversificare a producției a inclus tipuri cu pneuri și șenile, cu întrebuințări multiple în agricultură și în industrie. Parametrii tehnici au conferit tractoarelor fabricate la Brașov o faimă mondială, care se caracterizează în solicitarea lor în peste 80 țări în care s-au exportat, pînă acum, peste 200 000 tractoare și 33 tipuri, în 300 de variante, de la 35 C.P., la 360 C.P.

Tractoarele românești indeplinesc condiții superioare de viteză și sînt echipate cu utilaje care le dau o universalitate de întrebuințări, în tot cursul anului, în orice situație climaterică sau de teren.

Dintre performanțele tractoarelor românești menționăm doar cîteva :

- robustețe și siguranță în funcționare
- motoare Diesel cu injecție directă, realizînd un consum economic de combustibil
- diapazon de viteze care satisface cerințele celor mai exigenți beneficiari
- o dimensionare corespunzătoare a forței de tracțiune la cîrlig, precum și echiparea tractoarelor cu dispozitive adiționale (ridicător hidraulic cu control automat al adîncimii, priza de putere sincronă sau independentă etc.), care permite agregarea unei game variate de utilaje agricole
- satisfacerea condițiilor ergonomice de confort și de estetică prin manevrabilitate foarte ușoară a tractoarelor pe roți, prin mecanismul de servodirecție hidraulică, scaun confortabil cu amortizor și sistem de reglare, cabină de protecție și rezistență cu acclimatizare, frînă pneumatică de mare siguranță în circulație ș.a.

Orice relații se pot obține direct la TRACTORUL — BRAȘOV, strada Turnului nr. 5, telefon 10 422.

